

АМАЛГА ОШИРАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАРИМИЗНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ҚУРИШ — ЁРУҒ КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

Президент Ислон Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 21 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси

Қадрли дўстлар!
Авалло, мана шу ҳашаматли ва бетакрор бинода сиз, азизларим билан кўришганимдан хурсанд бўлганимни, ўзимнинг чуқур хурматим ва меҳримни билдириш — мен учун катта бахт, десам, қалбимда, юрагимда бўлган гапни айтган бўламан.

Бугунги тантанали мажлисимизнинг мақсад-муддаоси — ҳаётимиз қомуси бўлмиш Конституциямизнинг 21 йиллигини нишонлаш, Асосий қонунимиз белгилаб берган юксак мақсадларни амалга оширишда, юртимизда янги жамият, янги ҳаёт қуришда эришган ютуқларимиз ва олдимизда турган вазифаларни аниқлаб олишдан иборатдир.

Ҳақиқатан ҳам, 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Конституциямиз Ўзбекистон тарихида, узок, давомли мақсад ва вазифаларимизни аниқ белгилаб беришда ўзининг пухта ўйланган тамойил ва қоидалари

билан ишончли ва ҳал қилувчи омил бўлди, деб таъкидлашга барча-барча асосларимиз бор.

Конституциямиз негизига қўйилган талаб ва қоидаларга тўлиқ мос келадиган, дунё ҳамжамиятида "Ўзбек модели" деб ном қозongan, мамлакатимизни ислоҳ этиш ва модернизация қилиш йўли нақадар тўғри эканини бугун ҳаётнинг ўзи тасдиқлаб бермоқда.

Ушбу моделнинг мазмун-моҳияти машхур беш тамойилда мужасам топгани барчамизга яхши маълум. Бу тамойиллар иқтисодийни мафкурадан холи қилиш, қонун устуворлигини таъминлаш, давлатнинг бош ислохотчи сифатидаги бошқарувчилик ролини тан олиш, мамлакатимизнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, кучли ижтимоий сиёсат юритиш, шунингдек, сиёсий ва иқтисодий ислохотларни босқичма-босқич амалга оширишдан иборат экани билан алоҳида ажралиб туради.

Шулар ҳақида гапирганда, муҳим бир масалага эътиборингизни қаратишни истардим.

Демократик жараёнларни сунъий равишда тезлаштириш, шошма-шошарлик, турли инқилобий тўнтарилар йўли қандай аянчли оқибатларга олиб келиши мумкинлигини ҳаётнинг ўзи барча мисолларда тасдиқлаб бераётгани бугун ҳаммамизга аён.

Фақатгина биз танлаган босқичма-босқич, тадрижий ривожланиш йўли халқимиз кўзлаган эзгу ниятларга эришишга, замонавий демократик талабларга жавоб берадиган давлат, инсон манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликлари энг олий қадрият бўлган, қонун устуворлигини таъминлайдиган жамият барпо этишга олиб келиши муқаррар. Буни ҳаётимизнинг ўзи бугун исботлаб бермоқда.

(Давоми 2—3-, 4—5-, 6-бетларда.)

ТАРАҚҚИЁТИМИЗ ВА ФАРОВОНЛИГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

"Ўзбекистон" халқаро анжуманлар саройида 6 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кунининг 21 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Унда давлат ва жамоат арбоблари, фан, маданият ва санъат намояндалари, пойтахт жамоатчилиги, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган хорижий давлатларнинг элчихоналари ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари вакиллари иштирок этди.

Йиғилишни Тошкент шаҳар ҳокими Р.Усмонов очди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси янгради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов тантанали йиғилишда маъруза қилди.

(Давоми 6-бетда.)

ВАТАНИМИЗНИНГ ЮКСАК МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Президентимиз Ислон Каримов 6 декабрь куни Оқсаройда бир гуруҳ юртдошларимизга Ватанимизнинг юксак мукофотларини топширди

Президентимиз Ислон Каримовнинг фармонларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 22 йиллиги арафасида мамлакатимиз тараққиётига катта ҳисса қўшган, давлатимиз иқтисодий салоҳиятини юксалтириш, эл-юртимиз тинчлиги ва оқсоқчилигини янада мустаҳкамлашда ўрнат ва намуна кўрсатган, жамиятимизнинг ижтимоий-иқтисодий, илмий-техник ва маънавий-маърифий ҳаётида алоҳида эътиборга сазовор бўлган бир гуруҳ юртдошларимиз давлат мукофотлари билан шу байрам арафасида кутлаш, табриклаш яхши бир одатга, анъанага айланиб қолди.

Бугун мана шундай тантанали маросимда сиз, азизларга ана шу юксак мукофотларни топшириш мен учун шарафли вазифа бўлиб, сизларнинг қаторин-

ларни тантанали топшириш маросими бўлди.

— Авваламбор, бугун мана шу муҳташам залда сиз, азизларни Конституция куни билан табриклаб, сизларга чуқур хурматимни изҳор этиб, барчангизга сизхат-саломатлик, тинчлик-омонлик, янги-янги омадлар тилашга ижозат бергайсиз, — деди Ислон Каримов. — Сиз, муҳтарам юртдошларимизни давлат мукофотлари билан шу байрам арафасида кутлаш, табриклаш яхши бир одатга, анъанага айланиб қолди.

Бугун мана шундай тантанали маросимда сиз, азизларга ана шу юксак мукофотларни топшириш мен учун шарафли вазифа бўлиб, сизларнинг қаторин-

гизда ўзимга ҳам катта хурсандчилик етказмоқда, десам, кўнглимдаги гапни айтган бўламан.

Шу фурсатдан фойдаланиб, сизлар билан бирга давлат мукофотларига сазовор бўлган барча юртдошларимизни бағримга босиб, уларни ҳам чин қалбимдан табриклаш менга чуқур мамнуният етказди, деди Президентимиз.

Мамлакатимиз, эл-юртимиз олдимизда турган буюк, юксак мақсадлар сари, демократик давлат, эркин жамият, обод ҳаёт қуриш йўлида дадил қадамлар қўйиб, қўлга киритаётган ютуқ ва марралар албатта барчамизга чексиз ғурур ва ифтихор бағишлайди.

(Давоми 7-бетда.)

СПОРТ БИЛАН ҲАМНАФАС АВЛОД

Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида болалар спортини ривожлантиришга қаратилаётган доимий эътибор самараси соғлом авлодни вояга етказиш, халқаро мусобақаларда мамлакатимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишга қодир профессионал спортчиларни тайёрлашда муҳим омил бўлаётир.

Бухоро вилоятидаги беш юзга яқин ўғил-қиз спортнинг футбол, бокс, бадий гимнастика, мини-футбол тури бўйича маҳоратини ошираётган Когон шаҳридаги 6-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида ёшларга 13 нафар мураббий бош-қош. Улар орасида нафақат мамлакатимизда, балки халқаро беллашувларда ҳам совринли ўринларни қўлга киритаётган ёшлар кўп.

Суратда: Когон шаҳридаги 6-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тарбияланувчиси Нозанин Жамшидова. Тохир ИСТАТОВ (ЎЗА) олган сурат.

АМАЛГА ОШИРАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАРИМИЗНИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ҚУРИШ — ЁРУФ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Сиёсий ислохотларимиз негизда турган демократик давлат қуришнинг энг асосий талаби бўлмиш ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятига бўлиниши, улар ўртасидаги муносабатларда ўзаро тийиб туриш ва манфаатлар мувозанатини таъминлайдиган тизим барпо этганини алоҳида эътиборга сазовордир.

Иқтисодийётимизда туб демократик ва бозор ислохотларининг амалга оширилаётгани, хусусий мулкка кенг йўл очиб бериш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, қишлоқ ҳўжалиги соҳасида ҳал қилувчи кучга айланиб бораётган фермерлиқни ривожлантириш учун қулай шароитлар, имтиёз ва преференциялар яратиш, хусусий мулк ва мулкдорлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича кўплаб қонун ҳужжатлари қабул қилингани муҳим принципиал аҳамиятга эга бўлди.

Шу борада жамиятимизни эркинлаштириш, бизнес юритиш учун ҳуқуқий ва қонунчилик базаси ҳамда зарур шароитларнинг мунтазам равишда такомиллаштириб борилгани иқтисодийётимизни изчил ва барқарор ривожлантиришда, аҳолимизнинг ҳаёт даражаси ва сифатини юксалтиришда катта ўрин тутганини қайд этиш лозим.

Биз мамлакатимизда кичик бизнес ва тадбиркорликнинг тараққиёти, хусусий мулкнинг жадал ривожини унот қилмай, устувор шароитларни яратиб берар эканмиз, аввало, шуларнинг ҳисобидан иқтисодийётимизнинг ўсиш суръатларини тезлаштириш, аҳолимизнинг иш билан банд бўлиши ва даромад топиши билан бир қаторда, биз учун янги бўлган, демократик ислохотларнинг асосий таянчи ва ҳаракатлантирувчи кучи — ўрта синфни шакллантиришни кўзда тутамиз.

Ўз-ўзидан аёнки, тобора чуқурлашиб бораётган ислохотлар натижасида эришилган ўта муҳим ўзгаришлар ҳеч қачон бир кунда, қимнингдир буйруғи ёки хоҳиши ҳисобидан бўлмайди. **Бунинг учун албатта вақт керак, энг асосийси — бу ислохотларнинг мазмунини ва мақсадларини жамиятимиз, халқимиз чуқур англаб олиши ва қўллаб-қувватлаши ҳал қилувчи аҳамиятга эга.**

Такрор айтишга тўғри келади — фақатгина халқимизнинг қўллаб-қувватлаши ҳар қандай ислохотларга куч беради.

Жамиятимизни ислоҳ қилиш борасидаги мақсад ва вазифаларимизнинг маъно-моҳиятини ана шундай тушунишдан келиб чиқиб баён этилган "Ислохот — ислохот учун эмас, аввало инсон учун", "Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг" деган машҳур шиорлар эл-юртимиз ўртасида кенг ёйилиб, қўллаб-қувватланаётгани бежиз эмас, албатта.

Азиз юртдошлар!
Бугунги кунда Конституциямиз муҳрлаб қўйган тамойилларни

амалга ошириш йўлидан дадил қадамлар қўйиб бораётганимиз, давлат қурилиши, ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий ва гуманитар соҳаларда биз амалга ошираётган кенг қўламли ислохотлар ва демократик янгиланишлар, аҳоли турмуш даражаси ва сифатининг жадал ўсиб, юртимиз қиёфаси, мамлакатимизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни бутунлай ўзгариб бораётгани барчамизга катта ғурур ва ифтихор бағишлайди.

Ўтган 22 йиллик мустақил тараққиётимиз давомида мамлакатимиз эришаётган натижа ва марралар ҳақидаги кўрсаткичлар юртимизда бўлаётган мислсиз ўзгаришлар тўғрисида аниқ тасаввур беради.

Ана шу даврда Ўзбекистон иқтисодиёти 4,1 баробар ўсди. Агарки мамлакатимиз аҳолиси айна шу даврда қарийб 9,7 миллионга кўпайиб, бугунги кунда 30 миллион 500 мингга яқин кишини ташкил этаётганини ҳисобга оладиган бўлсак, аҳоли жон бошига нисбатан ўсиш 3 баробардан зиёдни ташкил этиши бизнинг нақадар улкан тараққиёт йўлини босиб ўтганимиздан далolat беради.

Жаҳон миқёсида ҳали-бери давом этаётган молиявий-иқтисодий инқирознинг жиддий таъсирига қарамадан, мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотининг йиллик ўсиши 2008-2013 йилларда 8 фоиздан ошди, 2014 йилда эса бу кўрсаткич 8,1 фоизни ташкил этади. Бундай ўсиш суръатларини камдан-кам давлатларда кузатиш мумкин.

Ўтган давр мобайнида макроиқтисодий кўрсаткичларнинг мутаносиблиги, давлат бюджетимизнинг профицит билан, яъни ошириб бажарилиши таъминланмоқда.

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда аҳолининг реал ялпи даромадлари жон бошига 8,2 баробар ошганининг ўзи халқимизнинг ҳаёт даражаси тобора ўсиб бораётганидан далolat беради. Ўзбекистоннинг ташқи давлат қарзи ялпи ички маҳсулотга нисбатан 16 фоиздан ошмапти, экспорт ва олтин-валюта захираларимиз ҳажми кўпайиб бормоқда.

Истиқлол йилларида мамлакатимиз иқтисодиётида доллар ҳисобида 162 миллиарддан ортиқ капитал маблағ ўзлаштирилган бўлиб, бунинг 56 миллиард доллардан зиёди хорижий инвестициялардир.

Фақатгина 2013 йилнинг ўзида капитал инвестициялар ҳажми доллар ҳисобида қарийб 14 миллиард ёки ялпи ички маҳсулотга нисбатан 23 фоизни ташкил этади.

Буларнинг барчаси аввало иқтисодийётимиздаги ижобий таркибий ўзгаришлар натижаси, янгитдан ишга туширилган, жаҳон бозорида талаб катта бўлган рақобатдош маҳсулотлар ишлаб чиқараётган юзлаб, минглаб замонавий корхоналар демакдир.

Бу рақамлар аввало юзлаб, минглаб километр темир йўллар ва автомобиль йўллари, юз минглаб уй-жойлар қурилгани, инфра-тузилма объектилари бунёд этил-

гани, шаҳар ва қишлоқларимиз қиёфасининг тубдан ўзгариб, аҳоли фаровонлиги ва ҳаёт сифати ошиб бораётганининг далилидир.

Бугун бир фикрни ҳеч иккиланмасдан, тўла ишонч билан айтишимиз мумкин: Ўзбекистон тарихан қисқа муддатда иқтисодиёти бирёқлама ривожланган, асосан пахта хомашёси етказиб беришга мослашган, пахта яккахокимлиги ҳалокатли тус олган қолоқ республикадан тез суръатлар билан ўсиб бораётган замонавий саноат тармоғига эга бўлган, жадал тараққий этаётган мамлакатга айланди. Бунинг яққол тасдиғи — мамлакатимизнинг ялпи ички маҳсулоти таркибида саноатнинг улуши 1990 йилдаги 14,2 фоиз ўрнига бугунги кунда 24,3 фоизни ташкил этгани, айна пайтда қишлоқ ҳўжалигининг улуши эса 34 фоиздан 17 фоизга камайганидир.

Биз учун мутлақо янги бўлмиш автомобилсозлик, моторсозлик ва уларга бутловчи қисмлар тайёрлайдиган соҳаларга, нефть ва газни қайта ишлайдиган, фармацевтика маҳсулотлари, замонавий телеви-зор ва компьютерлар ишлаб чиқарадиган янги-янги саноат тармоқларига асос солинди. Шунингдек, озиқ-овқат, енгил саноат, кимё, қурилиш материаллари саноати ва бошқа тармоқлар тўлиқ модернизация қилинди ва дунё бозорида рақобатдош бўлган товарлар ишлаб чиқариш бошланди ва давом этмоқда.

Ўзининг аҳамияти ва моҳиятига кўра ҳеч нарса билан қиёслаб бўлмайдиган ҳаётимиздаги ўзгаришлар ҳақида гапирганда, аввало одамларимизнинг дунёқарashi ва кайфияти, фикру зикри, уларнинг ҳаётга, ўз меҳнати натижасига муносабати тубдан ўзгариб, юксалиб бораётгани ҳақида тўхталмасдан ўтолмаймиз.

Бугун инсоннинг ўзи ўзгармоқда, унинг гражданилик ва сиёсий онги, ҳуқуқий маданияти ўсмоқда. Биз коммунистик мафкура асоратларидан, боқимандалик кайфиятидан, турли сохта қолиплардан тўла халос бўлиб бормоқдамиз. Мустақил фикрлайдиган, замонавий билим ва касб-ҳунарларга эга, ҳаётга янгича қарайдиган, собиқ мустабид тузумга ҳос тушунчалардан озод бўлиб вояга етаётган, ўз фикри ва қарашларига эга бўлган навиқрон ёшларимиз ҳаётга ишонч билан кириб келмоқда, жамиятимизда мустаҳкам ўрин олмоқда ва мамлакатимизнинг тараққиёти йўлида ҳал қилувчи кучга айланмоқда.

Ҳаётимизда амалга оширилаётган бундай ўзгаришлар аввало нима ни англайди?

Биринчидан. Бу амалий ишлар авваламбор мамлакатимизда замонавий демократик жамият қарор топаётгани ва изчил ривожланаётганидан, аҳолининг ҳаёт даражаси ва сифатининг юксалиб боришига замин бўлаётган иқтисодий-тимизнинг барқарор суръатлар билан ўсаётганидан, Ўзбекистонимизнинг халқаро майдондаги обрў-

эътибори тобора ортиб бораётганидан дарак беради.

Энг муҳими, юртимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг самарадорлиги ва таъсирчанлиги Ўзбекистоннинг дунёдаги ривожланган демократик давлатлар қаторига кириши учун бугунги кунда барча имкониятлар яратилди, деб айтишга тўла асос беради.

Иккинчидан. Биз қўлга киритган марралар мустақил ривожланишнинг ўтган даврида халқимизнинг тарихий ва миллий хусусиятларини инобатга олган ҳолда, мамлакатимиз Конституциясида белгиланган стратегик мақсад ва вазифалар сари тадрижий, босқичма-босқич ва изчил илгарилab бориш нақадар тўғри бўлганини тасдиқламоқда.

Учинчидан. Айна вақтда биз бир ҳақиқатни яхши англаймиз: албатта, замонавий Конституцияга, унда кўрсатиб берилган мақсад-муддаларга эришиш учун ишлаб чиқилган ажойиб Стратегияга эга бўлиш мумкин. **Аммо, меҳнаткаш ва олижаноб халқимиз бу йўлда тоғдек таянч бўлиб турмаса, ўзингиз айтинг, азиз дўстларим, кадрдонларим, биз мана шундай юксак марраларни қўлга кирита олармидик?**

Фақат халқимизнинг мардлиги ва матонати, жонқуярлиги ва қатъияти, одамларимизнинг беқийс меҳнати барчамизга ҳақли равишда фахру ифтихор бағишлайдиган улкан ютуқ ва натижаларга эришиш имконини берди.

Бугун, мана шу юксак минбардан туриб, сиз, азиятларнинг барчангизга, сизларнинг тимсолнингизда азму шижоатли, фидойи халқимизга яна бир бор ўзимнинг чуқур миннатдорлигимни билдириб, таъзим қилишга ихозат бергайсиз.

Ҳурматли дўстлар!

Ўтган даврда амалга оширган ишларимизни сарҳисоб қилар эканмиз, аввало, эришилган ютуқларга маҳлиё бўлиб, хотиржамлик кайфиятига берилмаслигимиз, реал воқеликдан узилиб қолмаслигимиз зарурлигини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз.

Биз бугунги дунёда эгаллаб турган ўринимизни ҳолисона ва танқидий баҳолашимиз, тобора ўсиб бораётган ҳаёт талаблари билан ҳамоҳанг тарзда боришимиз, ўз истиқболимизга очик кўз билан қараган ҳолда қадам қўйишимиз ниҳоятда муҳимдир.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан 2010 йилнинг ноябрь ойида Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг қабул қилиниши юртимизда амалга оширилаётган демократик янгиланиш ва модернизация жараёнларининг қонуний ва манتيқий давоми бўлди.

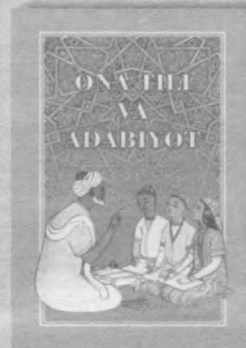
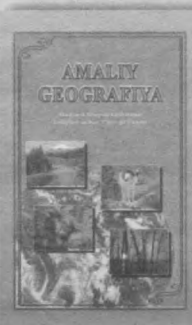
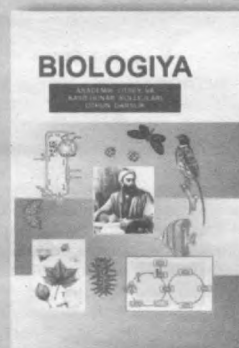
Мақзур Концепция, моҳият эътиборига кўра, узоқ муддатга мўлжалланган Дастур бўлиб, у бугунги глобаллашув замонида, дунё шиддат билан ўзгариб бораётган бир шароитда ўзаро узвий боғлиқ бўлган

AKADEMIK LITSEY HAMDA KASB-HUNAR KOLLEJLARI O'QUVCHILARI VA ULARNING OTA-ONALARI DIQQATIGA!!!

Mazkur kitoblar
“SHARQ ZIYOKORI” kitoblar
markazining bosh do'koni va viloyatdagi
filiallarida sotilmoqda!

OILA
PSIXOLOGIYASI

SOTUVDA!!!

Manzil: 100000, O'zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
«SHARQ» NMAK marketing bo'limining telefon raqamlari: +998 (71) 233-7644, 233-0404, 233-5656; (faks) 239-4317.
Web-sayt: www.sharq.uz. E-mail: info@sharq.uz; market@sharq.uz.

“SHARQ ZIYOKORI”
kitoblar markazi

MUROJAAT UCHUN TELEFONLAR: (+998 95) 177-2014; (+998 71) 233-3590; 233-5872.

Andijon shahri: Istiqbol ko'chasi, 8-uy. Mo'ljali: Andijon Temiryo'l vokzali, Bobur maydoni.
+998 (95) 200-8644; +998 (95) 200-4803; +998 (91) 486-9847; +998 (90) 258-2479.
Andijon shahri: «Oltin sahifa» MChJ, Milliy tiklanish ko'chasi, 18-uy. Mo'ljali: «Navro'z» do'koni,
Viloyat o'qituvchilar malakasini oshirish va qayta tayyorlash instituti, 8 374 228-4795; +998 (90) 526-9771.
Buxoro shahri: Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy. 8 365 223-7596; (93) 620-2333; (91) 444-1212.
Buxoro viloyati: Jondor tumani X.T. «Giyasov Azim». Mo'ljali: Buxoro yo'nalishidagi avtobekati.
8 365 582-2871; +998 (95) 604-4462; (91) 441-4982; (91) 441-4981; (91) 442-2285.
Jizzax shahri: Sharof Rashidov ko'chasi, 1-uy. 8 372 226-4293; +998 (90) 538-1600.
Jizzax shahri: X.T. «Barimov Umid», Mo'ljali: «Laretta» savdo majmuasi, «Ko'kbozor» yonida.
+998 (90) 310-9610; +998 (94) 342-9933; +998 (94) 573-3661.
Navoiy shahri: O'zbekiston ko'chasi, 14-uy. Mo'ljali: viloyat sudi va musiqa maktabi yonida.
8 436 223-0130; +998 (90) 730-1234; +998 (95) 603-4513; +998 (93) 663-2001.
Namangan shahri: Navoiy ko'chasi, 36-uy. Mo'ljali: Shahar Soliq inspeksiyasi, «Farhod»
supermarketi, «Sardoba» bozori yonida. 8 369 232-1888; +998 (93) 494-6873; (95) 303-6873.
Namangan shahri: «Ma'rifat gulshani savdo servis» MChJ, A. Xo'jayev ko'chasi, 6-uy.
+998 (90) 261-7555; +998 (93) 915-3443; +998 (93) 915-7007; 8 369 227-8964.
Nukus shahri: Do'stlik guzari ko'chasi, Mo'ljali: «Amfiteatr» yonida. Nukus aeroporti yo'lida.
8 361 222-3239; +998 (93) 614-3932; +998 (93) 489-2522.
Samargand shahri: universitet xiyoboni, 15-uy. Mo'ljali: SamDU Geologiya fakulteti yonida.
8 366 239-1468; +998 (90) 224-2954; +998 (91) 525-6775.
Samargand shahri: X.T. «Ishanqulov Furqat», Shohruh ko'chasi, 33-uy.
Mo'ljali: «GUM», «Kritrinok». 8 366 233-2833; 8 366 231-1272; +998 (91) 534-2831.
Xiva shahri: «Ichon Qal'a» Davlat qo'riqxonasi. 8 362 375-4308;
8 362 375-6928; +998 (91) 431-5787; +998 (90) 579-6447; +998 (91) 917-6960.
Xorazm viloyati: X.K. «PROMETEY» Pitaak shahri, K. Otaniyozov ko'chasi, 7-uy.
+998 (94) 610-8470.

Farg'ona shahri: K. Dodxov ko'chasi, 2-uy. Mo'ljali: Viloyat O'qituvchilar malakasini
oshirish va qayta tayyorlash instituti. 8 373 275-8765; +998 (95) 400-4468; +998 (91) 666-0077.
Farg'ona shahri: X.T. «Toshpulatov Anvarjon». Mo'ljali: dehqon bozori hududidagi
«Barokat» savdo do'koni. +998 (93) 481-8888; +998 (98) 276-9969.
Marg'ilon shahri: Mustaqillik ko'chasi, 380-uy. Mo'ljali: Marg'ilon dehqon bozori yonida.
8 373 233-3683; +998 (98) 576-5509.
Guliston shahri: Mustaqillik ko'chasi, 81-uy. 8 367 225-1299; +998 (91) 509-7252.
Termiz shahri: At-Termiziy ko'chasi, 1-uy. 8 376 223-1104; +998 (93) 636-6868; (93) 638-3858.
Termiz shahri: YaTT «Igamaratov Akbar». Mo'ljali: Markaziy bozor, «Osiyo» restorani, 1-qavat.
+998 (90) 644-1700; +998 (93) 610-0248; +998 (91) 901-9202.
Qarshi shahri: O'zbekiston ko'chasi, 245/1-uy. Mo'ljali: Markaziy univernag yonida.
8 375 225-3279; +998 (93) 905-5656; +998 (98) 776-4101; +998 (98) 275-4101.
Toshkent shahri:
«Bodomzor», Yunusobod tumani, «O'rda», Shayxontohur tumani,
Bog'ishamol ko'chasi, 8-uy. Navoiy ko'chasi, 16-uy.
8 371 234-6085; +998 (91) 163-6018. 8 371 241-2590; +998 (94) 698-8979;
+998 (90) 982-6941.
«Milliy kutubxona», Yunusobod tumani, «Aviasozlar», Hamza tumani,
Navoiy ko'chasi, 1-uy. +998 (93) 394-8988. Ismoilov ko'chasi, 22-uy. 8 371 296-0826.
«Beruniy», Shayxontohur tumani, «Farhod», Uchtepa tumani,
Beruniy ko'chasi, 12-uy. +998 (93) 902-1175. Farhod ko'chasi, 58-uy. +998 (95) 177-2013.
Toshkent viloyati: X.T. «Azimov Doniyor», Zangiota tumani. «Ilm shu'las» MChJ bozori.
V blok, 3-4-5-do'konlar. +998 (94) 676-1171; +998 (94) 615-3343; +998 (94) 675-6646.
Toshkent viloyati: MChJ «Anush Kans Savdo», Zangiota tumani,
«Ilm shu'las» MChJ bozori, G blok, 10-11-do'konlar.
+998 (71) 150-2741; (90) 938-2244; (90) 979-9997.

Qo'ng'iroq qiling!!!

"Боламнинг иситмаси чиқди..."

Лобар ингранган товущдан уйғониб кетди. Бирдан сергак тортиди. Бу Одилжонми? Лобарнинг аъзойи баданига иссиқлик югурди ва қандай қилиб ўғлининг қошига етиб келганини билмай қолди.

Бола бутун танаси терга ботганча у ёқдан-бу ёққа ағдарилар, "Куйворинг, оғрияпти" дея алаҳсирарди. Одилнинг пешонасига қўлини қўйган Лобарнинг юраги увишди. Иситмаси бор. Эрталаб чопқиллаб мактабга кетган болакайнинг нега бирдан мазаси қочиб қолди? Ўқитувчиси даки бердимикан? Ёки ўртоқлари билан уришиб қилиб, қаеридир лат едимиз? Нимадир содир бўлгани аниқ... Миясига қўйилиб келаётган гумонларидан хавотири янада ошди. Ишдан қайтганида ҳали кечки соат етти бўлишига қарамай, Одилжоннинг ухлаб қолганига эътибор берганини эслади. Хонани бошига кўтариб тўполоқ қилидиган ўғли бунча барвақт ухляпти?

Анча кеч бўлса-да, Лобар ўғлининг синф раҳбарига телефон қилди. Муҳаббат опа уни тинглаган, бироз хижолат тортиди. "Минг бор узр, Лобархон, сизни оғохлантириш эсимиздан чиқибди. Бугун болалар қизамиққа қарши эмланганди. Ҳамширалар бу ҳақда барча ота-оналарни оғохлантиришимизни сўраганди, ҳаёлимдан кўтарилибди". Гушакини жойига қўярган, Лобарнинг хавотири бироз босилгандек бўлди...

Хавотирлар ўринлими?

— Баъзан ота-оналар эмланган фарзандида турли нохуш ҳолатлар кузатилишидан норози бўлишади, — дейди Шайхонтохур туман тиббиёт бирлашмаси бош мутахассиси, тиббиёт фанлари доктори Тоҳир Иброҳимов. — Ҳўш, бу хавотирлар қанчалик асосли? Аслида, болада иситманинг кўтарилиши ёки бошқа нохушлик бактерияларнинг организмга таъсири натижасидир. Тўғри, баъзида вакцинадан фойдаланишда йўл қўйилган ҳатолар, санитария-гигиена талабларига етарлича эътибор берилмаслиги туфайли ҳам бундай ҳолатлар содир бўлиб туради. Бирок меъёрий ҳолатда организмда кечадиган ўзгаришлар хавфсиз.

Юртимизда мактабгача ва умумтаълим муассасаларида олиб борилаётган бирламчи тиббий-санитария ва профилактик тадбирлар жисмонан соғлом авлодни камол топтириш, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, тиббий саводхонлиқни ошириш, репродуктив саломатлик, оналик ва болалиқни муҳофаза қилишга қаратилгандир.

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2006 йил 11 апрелдаги 148-буйруғига кўра ишлаб чиқилган "Вакцинацияни самарали бошқариш иш жараёнлари стандартлари бўйича методик тавсиянома" асосида соғлиқни сақлаш ва санитар-эпидемиологик хизмат кўрсатиш идоралари томонидан барча препаратлари тўғри сақлаш ва ташиш чора-тадбирлари амалга оширилмоқда. Шунингдек, Соғлиқни сақлаш ва Халқ таълими вазирлигининг 2013 йил 2 октябрдаги 26/40-қарори асосида тасдиқланган "Мактабгача ва умумий ўрта таълим муассасаларининг тарбияланувчи ва ўқувчиларига бирламчи тиббий-санитария ва профилактик ёрдам кўрсатиш тўғрисида"ги низом эмлаш ишларини мувофиқлаштиришда айна мудио бўлаётир.

Аслида, болаларда невропатолог, окулист, отоларинголог, хирург, ортопед, эндохринолог, стоматолог, логопед, психоневролог каби мутахассислар иштирокида чуқурлаштирилган тиббий кўрик ҳамда қон, пешоб ва нажас умумий лаборатор таҳлили мактабга чиқишдан 1 йил аввал

СОҒЛОМ АВЛОД ТАРБИЯСИ

ҳар биримизнинг асосий вазифамиз ва
инсоний бурчимиздир

(6 ёш) ва мактабга чиқиш арафасида (6-7 ёш) ўтказилади. Сўнг 1—4-синфларда гижжа текшируви, 2-3-5-7-синфларда бир маротаба мактаб шифокори кўриги, 4-, 6-, 8-, 9-синфларда эса қон, пешоб ва нажас умумий лаборатор таҳлили ташкил этилади. Кўрик натижалари умумлаштирилиб, ҳар бир ўқувчининг саломатлиги бўйича ҳулоса тайёрланиб, шу асосда соғломлаштириш чора-тадбирлари белгиланади.

Эмлаш махсус тиббий вакцинатор ходим томонидан махсус тайёргарлик асосида амалга оширилмоқда. Тиббиёт ходимлари жараёнда вакцинация билан ишлаш (ташиш, сақлаш, фойдаланиш, сифатини назорат қилиш) ва иммунизация амалиётининг хавфсизлик қоидаларига қатъий риоя қилади. Масалан, қизамиқ, қизилча эпидемик паротитга қарши вакцина 6 соатда ўтказилиши керак, акс ҳолда, фойдаланишга нолойиқ бўлиб қолади.

Шифокорлар ўқувчиларни ўз вақтида тиббий кўриқдан ўтказиб, аниқланган бемор болаларни диспансер назоратига олиш ва режа асосида даволаш-профилактика муассасаларида соғломлаштиришни ташкил этмоқда. Жисмоний тарбия ва меҳнат машғулотларининг тиббий назорати, шахсий гигиена қоидалари ва турли эпидемияларга қарши кураш чора-тадбирлари белгиллаб берилаётир. Ота-оналар ва ўқувчилар орасида тарғибот ишлари йўлга қўйилган.

Организмдаги ўзгариш нимага боғлиқ?

— Соғломлик организмнинг ташқи муҳит билан турғун, яъни касалликсиз, оғриқсиз ва ўзгаришларсиз кечадиган ҳолатидир, — дейди Тошкент тиббиёт академияси клиник ординатори Дилмурод Каримов. — Саломатликнинг антропометрик, клиник, физиологик ва биокимёвий кўрсаткичлари мавжудки, улар ёшга, жинсга, таълим-тарбия шароитларига, иқлими ва географик муҳитга боғлиқ равишда аниқланади.

2-3 ёшли болалар нисбатан кўп касалланади, бу ҳолат кейинчалик сусаяди. Мактаб даври бошларида ва жинсий балоғат даврида хасталаниш кўрсаткичи бирмунча ўсади. Чунки

янги муҳитга етарлича мослаша олмаслик оқибатида болалар ва ўсмирлар организмнинг иммун системаси ва умумий реакция фаолияти сусаяди, жинсий балоғат ёшида эса бу нейрорендокринологик ўзгаришлар натижаси ҳисобланади. Баъзан касалликлар морфофункционал жиҳатдан асосий физиологик тизимларнинг етилиши ва ривожланиши, иммун системаси хусусиятлари, гигиенага амал қилиш, режимга, машқ қилишга кўниш ва бошқаларга боғлиқ бўлмаган юзга келади. Бундан ташқари, ўқувчиларда ёш ўзгарган сари яқиндан кўриш, қадди-қоматнинг бузилиши, қулоқ, томоқ ва буруннинг сурункали касалликлари микдори ошиб боради.

Болалар ва ўсмирларда юзга келган касалликлар иш қобилияти, касбухона ўрганишига бўлган лаёқатига салбий таъсир қилиб, ақлий ва жисмоний ҳаракат имкониятларини пасайтиради. Айниқса, асаб системаси касалликларини бошидан кечирган болаларда ақлий меҳнат фаолияти паст бўлади. Ревматизм билан оғриган ўқувчининг ўқув ва меҳнат фаолиятида сусайиш кузатилади. Ўқув режими, таълим юктамалари эса соғлиқни янада ёмонлаштириб юбориши мумкин. Бундай ўқувчилар ўқув йили давомида ўртача 22 кун дарс қолдиради, ваҳоланки, соғлом болаларда бу кўрсаткич 10 кундан ошмайди. Улар орқада қолмаслик учун уйда кўпроқ дарс қилишга мажбур бўлади, оқибатда кун тартиби, уйку ва очик ҳавода бўлиш тартиби бузилади. Бемор болаларнинг юрак-қон томир системасида, буйрак усти безларининг глюкостероид ва андроген функцияларида гормонал бузилишлар кузатилади. Жисмоний тарбия дарсларидан озод қилинганларнинг 59 фоизи ревматизм ва унинг юракка таъсирини бошидан кечирган ўқувчилар ҳисобланади. Чунки қанча муддат давом этишидан қатъи назар, касаллик ўтши ва соғайиш даврида организм реактивлигининг пасайишига, марказий нерв тизимининг бузилишига, юқори даражадаги толиқиб қолишга сабаб бўлади, иш қобилияти ва функционал тизимлар фаолиятига салбий таъсир кўрсатади.

Ўқувчилар ақлий иш қобилиятининг тикланиши аниқлаша 8-9 кундан кейин кузатилади. Грипп, ўткир респиратор

касалликлар, сурункали тонзиллит билан оғриган болаларга 7-15 кундан кейин (гриппда 7-8 кундан, ангинода 9-10 кундан, сурункали тонзиллитда 11-15 кундан кейин) мактаб устaxonаларида ишлашга рухсат берилади.

"Юз фоиз ўқувчи эмланган"

— Республикаимиздаги барча таълим муассасаларида бўлгани каби бизда ҳам ўқувчиларни турли касалликлардан ҳимоялаш тадбирлари изчил олиб боришмоқда, — дейди Яккасарой туманидаги 160-мактаб директори Ирина Казакова. — 1417 нафар ўқувчининг барчаси ўз вақтида эмланган. Бемор болалар ҳақидаги маълумотлар «Боланинг тиббий харитаси» (Ф 026/у)га қайд этилаётир. Ҳар бир синф учун кўрик бўйича «Саломатлик варақаси» тузилиб, синф раҳбарига тақдим этилган. Болаларни комплекс соғломлаштириш чора-тадбирлари уюштирилиб, саломатлигида муаммоси бўлганлар психологик-педагогик коррекция қилинмоқда.

Ўзбекистон — полиомиелитдан холи ҳудуд

Истиқлол йиллари мамлакатимизда барча соҳаларда бўлганидек, соғлиқни сақлаш тизимида, хусусан, болалар саломатлигини асраш ва турли юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш борасида қатор ислохотлар амалга оширилди.

Ҳозир мамлакатимизда болаларни сил, кўкйўтал, қизамиқ, қизилча, юқумли тиф, паратиф, бўғма, қоқшол, В вирусли гепатит ва полиомиелит сингари хавфли касалликларга қарши эмлаш ишлари муваффақиятли амалга оширилмоқда. Эмлаш тадбирлари даволаш-профилактика муассасаларида, кишлоқ врачлик пунктлари ва оилавий поликлиникаларда мутахассислар томонидан бепул ўтказилмоқда. Шунингдек, халқаро таъкилотлар ёрдамида ташкил қилинган миллий иммунизация кунларида аҳолининг тегишли қатламлари эмланаётир. Дунёдаги илгор тажриба ҳамда ЮНИСЕФ ва Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг тавсиялари асосида болаларни эмлаш тақвими мунтазам такомиллаштирилиб боришмоқда. Амалга оширилган ишлар самараси ўлароқ, юртимизда хавфли юқумли касалликларнинг олди олинди. Жумладан, 2002 йили Ўзбекистон полиомиелитга барҳам берилганлиги тўғрисида Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг сертификатини олди. Сўнгги йил йилда 14 ёшга бўлган ўғил болалар ўртасида ўртача вазн кўрсаткичи 43 килограммдан 47 килограммга, қизлар ўртасида эса 44 килограммдан 48 килограммга ортгани, бўй кўрсаткичи эса ўғил болалар ўртасида ўртача 3 сантиметр, қиз болалар ўртасида эса 2,9 сантиметр ўсгани мамлакатимизда соғлом авлодни воёга етказиш борасидаги ислохотлар самарасидир. Бирок бу ижобий ҳолат билан чекланмаслигимиз керак. Чунки дунёда юз бераётган экологик ўзгаришлар, турли қитъаларда қашшоқликнинг ҳужм суриши ва санитария-гигиеник ҳолатнинг ёмонлашуви ҳар хил юқумли касалликларнинг тарқалишига сабаб бўлмоқда. Шу боис, ҳар бир жойда тозалikka эътибор беришимиз, болаларнинг саломатлигини сақлаш, уларнинг тиббий маданиятини юксалтиришда бир ёқдан бош чиқариб ҳаракат қилишимиз зарур. Зеро, Юртбошимиз таъкидлаганидек, соғлом авлодни тарбиялаш бутун жаҳоннинг, шу давлатда яшаётган ҳар бир одамнинг асосий вазифаси ва инсоний бурчидир.

Дилшод КАРИМОВ,
"Ma'rifat" муҳбири

ХАЛҚИМИЗ БАХТИНИНГ ҚОМУСИ

«Бахт»ни вазиятга қараб ҳар ким ҳар хил тушунади, ҳис этади. Биров учун бу оилавий тўқислик, тўқинлик, ахил-иноқлик; яна ким учундир эркинлик, тинчлик, яхши касб-кор, сихат-саломатлик ва ҳоказо. Аслида, бахт мана шу каби инсон эришишни орзу қиладиган, қўлга киритганда дилдан шукрона келтириб қувонадиган неъматлар жамланмасидир.

Истиқлол шарофати билан элу халқимиз нимагаки эришган бўлмасин, уларнинг барчасига Ўзбекистон Республикаси Конституцияси асос ҳисобланади, десак ҳеч муболага бўлмайди. Шу сабабдан ҳам биз Конституциямизни ардоқлаб «Бахтимиз Қомуси», дея атаймиз. Умуман, халқимизнинг неча асрлик орзуларини ўзида мужассам этган Асосий қонунимиз қабул қилинганининг ўзиёқ улкан бахтдир.

Бугун юртимиздаги тинчлик-тотувликка, барқарор тараққиёт йўли-мизга ҳавас билан қараётганлар жуда кўп. Хўш, биз бундай ютуққа қандай эришдик? Ҳеч шубҳасиз, бу Конституция-мизда янги мустақил давлатни қуришнинг ҳуқуқий-концептуал асослари, замонвий демократик заминлари қатъий белгилаб қўйилгани самарасидир. Конституциямизнинг биринчи ва иккинчи боблари моддаларининг нормалари бевосита ана шу мақсадга йўналтирилган.

Хусусан: «Ўзбекистон — суверен демократик республика...» (1-моддадан);

«Халқ давлат ҳокимия-тининг бирдан-бир манбаидир.

Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб ва Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар ваколат берган идоралар томонидангина амалга оширилади...» (7-моддадан);

«Ўзбекистон Республикасида демократия уму-минсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади.

Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади» (13-модда) каби қоидалар давлатимиз суверен тараққиётининг ўзагини демократия ташкил қилишини, давлат бошқаруви қатъий белгиланган тартибда амалга оширилишини яққол ифодалайди.

Дарҳақиқат, Конституцияда давлат ва жамият қурилиши ҳамда тараққиётининг иқтисодий асосларини, фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларини мустаҳкамламасдан

туриб, ҳеч бир мамлакат ҳақиқий суверен давлат бўла олмайди. Бизнинг Конституциямиз эса энг демократик, халқро миқёсда эътироф этилган метёр ва талабларга жавоб беради. Бош Қомусимиз ўз моҳиятига кўра 21 йилдан буён жамиятимиз олдида турган стратегик вазифаларни босқичма-босқич рўёбга чиқариб боришнинг етакчи ҳуқуқий асоси ва манбаи бўлиб хизмат қилмоқда.

Конституциямиз ҳуқуқий нормаларида бундай кенг қамровли ва рационал имкониятларнинг мавжудлиги унинг лойиҳасини тайёрлаш жараёнида юртимизда замонвий демократик жамиятни барпо қилиш ва пировардида фуқаролик жамиятини ҳар томонлама чуқур шакллантиришдек буюк мақсадлар нуктаи назаридан келиб чиқилгани, демократик тараққиёт ғоясининг илмий-назарий асосларига алоҳида эътибор берилгани билан изоҳланади.

Жамиятни демократлаштириш Асосий Қонунимизнинг бош мақсади бўлгани ўтган йиллар мобайнида киритилган ўзгартириш ва қўшимчаларда ҳам намоён бўлади. Натижада демократия ғоясининг етакчи институционал асослари жамиятимиз бағрида ҳар томонлама чуқур амал қилиши учун кенг қамровли ҳуқуқий имкониятлар вужудга келтирилди. Булар ичида энг му-

ҳими давлат бошқаруви-нинг асосий институтлари ўртасидаги демократик мувозанатни таъминлаш учун конституциявий ваколатларни уйғунлашган ҳолда белгилаш чора-тадбирларининг амалга оширилганидир. Жумладан, давлат бошқаруви тизимида қонун чиқарувчи ҳокимият билан ижро этувчи ҳокимият ўртасидаги демократик мувозанатнинг замонвий ва чуқур либерал моҳиятга эга бўлган тартиби янги асосларда белгилаб қўйилгани жамиятимиз сиёсий тизимида демократик институтлар тараққиётининг том маънодаги янги босқичи бошланганидан далолат беради. Шу тариқа бу ўзгартириш ва қўшимчалар мамлакатимиз тараққиётининг улуғвор режалари амалга ошиши учун муҳим қафолат ва асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Айни кунларда мустақил диёримизнинг барча ҳудудларида, ташкилот ва муассасаларида Бахтимиз Қомуси қабул қилинганининг 21 йиллигига бағишланган тантанали тадбирлар ташкил этилмоқда. Шу жумладан, Тошкент давлат шарқшунослик институтида ҳам қутлуг санани кўтаринки руҳда нишонлаш, Конституция мазмун-моҳиятини кенг тарғиб этиш, талаба-ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилаётир.

Тажрибали профессор-ўқитувчиларни жалб қилган ҳолда барча академик гуруҳларда махсус режа асосида Асосий Қонунимизнинг улкан сиёсий-ижтимоий, ҳуқуқий аҳамиятини тушунтириш масалаларига бағишланган маърузалар, давра суҳбатлари ўтказиб келинмоқда.

Институт маънавият ва маърифат бўлими ҳамда «Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти» кафедраси томонидан талабалар тураржойида «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси — ҳуқуқ ва эркинликларимиз қафолати» мавзусида ҳуқуқий кеча ташкил қилинди. Тадбирда соҳа мутахассислари ва иқтидорли талабалар ўз маърузалари билан иштирок этди. «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси — жамиятнинг барқарор ривожланиш қафолати: ташкилий, сиёсий ва ҳуқуқий жиҳатлари» мавзусидаги илмий-амалий анжуман, талабалар ўртасида уюштирилган «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини биласизми?» мавзусидаги викторина ҳам ёшларнинг ҳуқуқий билимларини янада бойитишга хизмат қилди. Бу каби тадбирларда ўғил-қизлар Конституциямизнинг эркин ва фаровон ҳаётимиз асоси эканини теран англаб етмоқда.

Улғубек ИДИРОВ, сиёсий фанлар доктори

ФАОЛ ТАЛАБАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 21 йиллиги муносабати Бухоро давлат университетида кўплаб тадбирлар ўтказилмоқда.

Университет маъмурияти томонидан «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Бухоро ви-

лоят кенгаши билан ҳамкорликда ташкил этилаётган давра суҳбатлари, учрашувларда барча ўқитувчи ва талабалар фаол қатнашмоқда. Улар тегишли адабиётлар, маълумотлар билан мутасил бойитиб борилаётган университет ахборот-ресурс маркази имкониятларидан ҳам кенг

фойдаланиб ҳуқуқий билимини мунтазам оширмоқда.

Суратларда: Бухоро давлат университетининг ахборот-ресурс марказида.

Тоҳир ИСТАТОВ (ЎЗА) олган сурат.

Орага оғир сукунат чўкди. Шахноза «Меҳрибонлик уйига қандай келиб қолгансиз?» деган саволимиз сабаб бироз ўйга толди. Чунки оила бағрида улғаяётган мурғак қизалоқ ҳаётини ота-онасининг баъзи сабабларга кўра ажрашиб кетиши буткул ўзгартириб юборганди. Аввалига Фарғонадаги қариндошлари кўмаги билан кун кўрган она охир-оқибат 8 яшар ўғли ва 6 яшар қизини меҳрибонлик уйига топширишга мажбур бўлган.

Шахноза ўйнаб юрган болалардан ажралиб четда турган қизчани менга кўрсатиб, «Бу ерга келганимда аввалига шу қизалоқ каби ўзимни ёлғиз ҳис қилганман, — дея гап бошлади. Меҳрибонлик уйи гўёки мени онамдан ажратган бегона маконга ўхшаб кўринарди. Аммо вақт ўтган сайин тарбиячилар меҳри, ўз уйимдагидан зиёд бўлган шароит қалбимда хотиржамлик уйғотди. Бу ерда ажойиб аънава бор: 15-16 нафар турли ёшдаги болалар бир гуруҳга бириктирилиб, оила шакллантирилди. Гуруҳдошларим билан опа-ука, ака-сингилдек бўлиб кетдим, ёлғизлигимни унутдим. Олдимга аниқ мақсад қўйдим: аъло баҳоларга ўқиб, касб-ҳунарга эга бўламан. Аста-секин мактабда ҳам энг аълочилиг сафидан жой олдим. Мусиқа тўғрисида мунтазам қатнашардим. Устозимиз Антонина Хлебущкина «Мақсадларга қийинчиликсиз эришиб

ат мактаби билан ҳамкорликда ташкил этилган рассомлик, авиамодел, драма, вокал, ракс каби 15дан зиёд тўғарақларга қатнайдим.

— Кўпчилик меҳрибонлик уйида улғайган болага ёт назар билан қарайди, — дейди директорнинг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Хурсаной Холова. — Бу фикр тўғри эмас. Агар ёндашув яхши бўлмаса, оиладаги боланинг тарбияси ҳам фожиа билан тугаши мумкин. Тарбияланувчиларимизда интилувчанликни ошириш, ижобий фазилатларни шакллантириш учун «Хлебущкина стипендияси»ни жорий этганмиз. Нафақат билими, балки чиройли хулқи билан ҳам бошқаларга намуна бўладиган болалар стипендия совриндорига айланишади... Захро ва Зебо исмли опа-сингиллар бизга келишганида феъл-атвори жуда оғир эди. Ўқитувчилар улардан шико-

МЕХР ТЎЛА МАСКАН

бўлмайди. Чин дилдан ҳаракат қилаяпсанми, натижаси бўлиши тайин», дея руҳлантириб турган. 1997 йили эстрада-цирк коллежида кириш насиб этмади. Устозларим мендаги қизиқиш ва хоҳишни кўриб, пуллик тўғарақларда шуғулланишимга кўмаклашди. Келаси йили омадим чопди. Коллежни битириб, жонажон устозларимни кўришга келганимда шу ерда ишлашни таклиф қилишди. Меҳрга муҳтож болалар билан ишлаш қанчалик шарафли эканига саккиз йиллик тарбиячилик фаолиятим давомида қайта-қайта амин бўлдим.

Шахноза Холёрова ўзи истаганидек мусиқа ўқитувчиси бўлиб, меҳрибонлик уйида болаларга тарбиячилик қилаётти. У фаолият юритаётган Чилонзор туманидаги 22-меҳрибонлик уйида боқувчисини йўқотган ота-она қаровисиз қолган 7-17 ёшдаги 107 нафар бола тарбияланмоқда. Ўтган йили бу маскан тубдан реконструкция қилиниб, ётоқхоналар 3—5 нафар болага мўлжалланди. Дам олиш хоналарида болалар телевизор кўриб, маънавий ҳордиқ чиқаришлари мумкин. 79-, 128-мактабларда таҳсил олаётган тарбияланувчилар дарсдан бўш вақтлари «Баркамол авлод» болалар марказлари, Миробод туманидаги 4-мусиқа ва санъ-

ят қилиб чарчарди. Тарбиячилар эгизакларга ўз қизидек ёндашдилар. Бора-бора баҳолари яхшиланиб, тенгдошларидан илгарилаб кетишди. Захро «Ҳаётга тайёрлаш» мактабини юритишда педагогларга кўмаклашадиган бўлди. Бу мактабда қизларга уй-рўзгор тутиш, овқат тайёрлаш, сарфдорлик ва бошқа зарурий юмушлар ўргатилади. Захро Тошкент юридик коллежиди ўқиди. У билан она-боладек бўлиб кетганди, совчилар ҳам бизнинг хонадонни излаб келишди. Кечагина тенгдошлари билан уришиб юрган тўполончи қизалоқ ҳозир бахтли оила бекаси, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти талабаси. Унинг бахти — бизнинг ютуғимиз.

Бу иккала қиз тақдири мисолида ота-она қаровисиз қолган, боқувчисини йўқотган болаларга юртимизда қандай ғамхўрлик кўрсатилётганига гувоҳ бўлдик. Тақдир тақозоси билан меҳрибонлик уйларида келиб қолган ўғил-қизларнинг ҳаётда ўз ўрнини топишда Асосий қонунимизда кафолатланган ҳуқуқ ва манфаатлари таъминлаш мақсадида яратилган шарт-шароитлар муҳим омил бўлмоқда.

**Моҳичехра ЛАТИПОВА,
«Ma'rifat» мухбири**

Суратда: пойтахтимиздаги 22-меҳрибонлик уйида.

ТЎҒРИ ЙЎЛ ТАНЛОВИ

— Жавоҳир мактабда аълочи ўқувчилардан бири эди, — дейди биз билан суҳбатда унинг бувиси. — Ота-онаси ўзаро келишолмай, ажрашиб кетишди. Уйдаги кунора бўладиган можаролар бизни ҳам чарчатди. Ҳар қанча ёлғизликка қарамай, уларнинг фикрини ўзгартиролмадим. Суд икки набирамни она қарамогига қолдиришга ҳукм чиқарди. Шундан сўнг онаси куну тун ишлашга, маблағ топишга киришиб кетди. Бу воқеалар натижасида набирам Жавоҳирнинг мактабда фанларни ўзлаштириши пасайиб, асабий бўлиб қолди. Ўқитувчилар бундан бизни огоҳ этишди. У дарсга бормай, бошқа жойларда вақтини ўтказиб келётганини анчадан сўнг билганимиз.

Воқеанинг давоми: кекса онахон набираси келажаги ва тақдирдан қайғуриб, маҳалла фаоллари ва педагоглар билан бир неча бор суҳбатлашади. Боласи тушмагунинг ахлоқий ёмонлаши, ўғирликка айбланиб профилактика ходимлари рўй-хатига кирди. Жамоатчилик бунга бефарқ бўлмади. «Оила-мактаб-маҳалла ҳамкорлиги» тизими ишга тушди. Мактаб психологи, маҳалла фаоллари ва участка нозир иштирокидаги суҳбатларда тартиббузар ўқувчи уйдан совганини, синфдошлари камситгани учун шу аҳволга тушгани маълум бўлди. Маҳалла фаоллари боланинг уйига бориб, онаси билан маслаҳатлашди. Жавоҳирнинг қўшимча дарс ва тўғарақларга қатнаши учун имкон яратилди. Унга ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатилди.

Мамлакатимизда ёш авлоднинг ҳар томонлама етук шахс бўлиб вояга етиши учун барча имкониятлар ишга солинаётир. Ҳеч бир бола назоратсиз эмас. Вояга етмаганлар ўртасида рўй бериши мумкин бўлган ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда кенг жамоатчилиكنинг бир ёқадан бош чиқариб ишлаши ютуқлар омили бўлмоқда.

— Маҳалламизда уч нафар ўсмир ички назоратда туради, — дейди Ҳамза туманидаги «Наврўз» маҳалласининг диний, маънавий-маърифий, ахлоқий-тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Дилором Қасимова. — Худудимизда 2543та хонадон, 870 нафар вояга етмаганлар бор. Носовлом оилалар билан алоҳида ишлаймиз. Ўсмирлик — мурракб давр. Бунинг ота-оналар ҳам яхши тушунади. Аммо улар баъзан ўз фарзаңдларининг қалбини тўғри тушуниб етмаслиги ножиоз хатти-ҳаракатлар рўй беришига сабабчи бўлади. «Болангизга дўстмисиз?» мавзусидаги тест саволари орқали ота-онанинг болани қанчалик тушунишини сынаб кўрамиз. Етарли маълумотга эга бўлмаганлар билан индивидуал ишланади. Уларга намунали оилаларни ибрат қилиб кўрсатамиз.

166, 244, 204-умумтаълим мактаблари билан ҳамкорлик йўли қўйилган. Маҳалла фаоллари ҳар бир ўқувчининг дарсга қатнашидан тортиб бўш вақти-

ни қандай ўтказишига ҳабардор бўлиб боради.

— Баъзан юқори синф ўқувчиларининг дарсга келмай қолиши кузатилади. Агар бу яна такрорланса, педагогик кенгашда муҳокама этилиб, синф раҳбари билан бирга уйига борилади. Сабаби суриштирилиб, чора-тадбир белгиланади, — дейди 244-мактабнинг вояга етмаганлар билан ишлаш комиссияси аъзоси Зулайхо Ҳайдарова. — Шунда ҳам ўқувчи дарс қолдиришда давом этса, тезликда маҳаллага хабар берилади. Участка нозир ва маҳалла фаоллари иштирокида боланинг ахлоқи, руҳий ҳолати ва оила-сидаги шароит ўрганилади.

«Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва нодавлат нотижорат ташкилотлар иштирокида белгиланган. Маҳаллалар вояга етмаганларнинг маънавий, ахлоқий, ҳуқуқий, эстетик, жисмоний, меҳнат тарбиясида қатнашади. Ҳар бир мактаб ва маҳаллада ушбу қонун доирасида иш олиб боришмоқда. Турли тадбирлар, давра суҳбатлари ўтказилапти.

— Вояга етмаганлар қонунни билмаслиги оқибатида номақбул йўللарга кириб қолишади, — дейди маҳалла участка нозир Дилмурод Ғоипов. — Хонадонларга кириб, тушунтириш ишлари олиб бoramиз. Ўқитувчи ва ўқувчилар иштирокида ҳуқуқий саводхонликни ошириш, гиёҳвандлик ва диний ақидапарастликнинг олдини олиш бўйича тадбирлар ташкил этилади.

Бола онадан ахлоқсиз бўлиб туғилмайди. Аксинча, муҳит ва ёт таъсирлар оқибатида ўзгаради. Шу боис ҳар бир ўғил-қизнинг ҳаётда тўғри йўл танлашига ёрдамлашиш керак. Мақола аввалида эсланган Жавоҳир ҳам яна мактабга қайтди. У ҳозир ҳар кун тўғарақларга шошади, ўз истеъдодини шу орқали намоён этмоқда. Ҳа, маҳалла—оила—мактаб ҳамкорлиги ўз самарасини берди.

**Феруза ХОЛМУРОВА
«Ma'rifat» мухбири**

— Мана, футболчиларимиз бир-бирига тўпни ошириб, рақиб жарима майдончаси томон шиддат билан яқинлашиб келмоқда. Тўп Жамшид Болтабоевга узатилди. У бир, икки ва учинчи рақибни ҳам алдаб ўтди. Зарба!!! Гооооо!!! Қандай ажойиб гол?! Ўсмирларимиз Европанинг энг кучли жамоаларидан бири — хорватлар дарвозасига иккинчи тўпни йўллашди!

2012 йили футбол бўйича ўсмирлар ўртасида Эронда кечган Осиё чемпионати голиби, ярим ҳимоячи Жамшид Болтабоев Бирлашган Араб Амирликларида ўтказилган жаҳон чемпионатида ҳам муваффақиятли иштирок этди. Айнан мазкур кичик мундиалда хорватларга қарши кечган бахсда Жамшид урган гол миллионлаб ўзбек футболли ишқибозлари қалбини ларзага солиб уларни беихтиёр 17 ёшли футболчининг муҳлисига айлантириб қўйган бўлса, ажаб эмас.

Ўзим ҳам унинг голидан завқландим ва футболчи билан яқинроқ танишиб орзулар, футбол ҳақидаги тушунчалари, ватанпарварлик туйғусини идрок этиши ҳақида суҳбатлашиб мақсадида Жамшид билан дам олиш масканларида бирида учрашдик.

Аввал икки оғиз унинг биографияси ҳақида: 1996 йилнинг 3 октябрида Тошкент шаҳрида туғилган. Отаси Ҳасан Зиёвуддинов — ҳайдовчи. Онаси Матлуба Зиёвуддинова — уй бекаси. Оилада 3 фарзанд: акаси ва опаси бор. Жамшид Учтепа туманидаги 81-мактабда 7-синфга ўқиб, кейин Республика олимпия захиралари коллежи қошидаги мактаб-интернатга ўқишга қабул қилинган. Ҳозир эса мазкур коллежнинг 2-босқичида ўқийди.

... Келажак пойдевори оилада қўйлади, деганларидек, ота-она ўз дилбандларига ҳар жиҳатдан намуна бўлишга интилади. Ҳасан ака ишдан бўшаши биланок олти нафар ака-укаси билан майдонда тўп тепар, оилавий спорт билан шугулланарди. Айнан шу туфайли Жамшиднинг мурғак қалбида футболга меҳр уйғонгандир...

Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай, Жамшид акаси Музаффар билан отасининг ёнидан кириб, бирга футбол ўйнайдиган бўлди. Авваллари Жамшид бир чеккада, катталарнинг стадиондаги ҳаракатларини кузатиб, ҳавас қилган бўлса, бугун амакилари ўртасида Жамшид «талаш».

У етти ёшида акасига эргашиб, Чилонзор туманидаги Республика олимпия захиралари коллежида очилган футбол тўғарагига борган. Бу ерда Маъмур ака исми мураббий уни «миллионлар ўйни»га янада қизиқтирган. Бу тўғарақда унинг тенгдошлари йўқ, ҳаммаси акаси қатори ёки бир-икки ёш катта ўқувчилар эди. Жамшид шунга қарамай, уч ойча шу тўғараққа қатнаб юрди. Маъмур ака унинг ҳаракатларини кузатиб юрган чоғи, кунларнинг бирида ёнига чақириб, «Пахтакор» клубига боришни тавсия қилди. Шу тариқа у етти ёшида Дилшод Нуралиев устозлик қилаётган болалар гуруҳига бориб қўшилиди. Ўзтиборлиси, уни мазкур мактабга акаси ёки

отаси эмас, онаси олиб борган экан.

Оилада соғлом турмуш тарзининг қарор топганини ота-онанинг тарбияси, фарзандларига илиқ муносабати, уларнинг тақдирига дахлдорлик туйғуси билан яшаётганидан билса бўлади. Бундай барқарор муҳитда улғайган фарзандлар кейинчалик жамиятга, юртга таянч бўлади.

МАРРАГА ИНТИЛГАН, АЛБАТТА, ЕТАДИ!

Қийинчиликлар...

Риёзат чекмай, роҳатга етиб бўлмас, дейди аллоамларимиз. Ҳақ гап. Жамшид ҳам ўз-ўзидан қитъа ёки жаҳон чемпионатида бориб қолгани йўқ. Қаранг, у ҳали ёш бўлса-да, футбол оламида ўн йил яшашига улғурибди. Мақсадига етишиши, футбол ўйнаб, саломатлигини мустаҳкамлаши учун, аввало, ота-онаси унга шароит яратиб берди. Ҳатто 2003 йили биринчи марта Петербургга халқаро учрашувга бориши учун кеча-кундуз тинмай ишлаб, маблағ топиб беришди.

Аёнки, ҳайдовчилик ортидан оилани зориқтирмай боқиш жуда қийин. Шундай бўлса-да, отаси ўғлининг ҳеч кимдан кам бўлмаслиги, тенгдошларидан ажралиб қолмаслиги, энг муҳими, боласидаги иштиёқни сўндирмаслик учун ҳам тиришди. Чунки аввалига футболни танлаб, кейинчалик бошқа касб этагидан тутишга мажбур бўлган катта ўғли Музаффарда ҳам шундай имкон туғилгани-ю, бироқ қўли калталиқ қилганини эслаб, гоҳ-гоҳ сикилиб юрарди...

Яна бир гап — мураббий ҳақида. Дилшод Нуралиев ва унинг шоғирдлари орадан вақт ўтди, Осиё чемпионати бўлишига ким ишонарди? Бунга қарангки, айнан Дилшод ака ўнлаб шоғирдлари қатори Жамшиднинг ҳам шаклланиши, ўзгариши, чинакам футбол ҳавосидан баҳраманд бўлишида муҳим роль ўйнади.

— Дилшод ака бизнинг яхши футболчи бўлишимиз учун жуда кўп ишлар қилди, футболни бу қадар севадиган одамни кўрмаганман, — деди Жамшид. — Чин дилдан, ҳалол меҳнат қилсанг, мақсадинг сари дадил борсанг, албатта, унга эришсанг, дерди устозимиз. Қарангки, йиллар ўтиб, у шунча меҳнатлари эвазига мукофотини олди: Осиё чемпиони бўлди! Мен ўшанда биринчи марта устозим қўзида ёш қўриб, ҳайрон бўлгандим. Чунки уни «қаттиққўл одам» деб ўйлардим.

... Дилшод Нуралиевнинг

Жамшидни қаттиқ қойган, жиддий танбех берган пайтлари ҳам бўлган-да. Ҳатто тоғда машғулот ўтказилаётган вақтда жанжалли вазиятга аралашиб қолгани учун жамоадан бир муддат четлаштирган ҳам. Шу тариқа Жамшид устозига тик боқмай, у кўрсатган йўлдан юришига ўрганди.

Мураббийда ижобий таассурот қолдириш илжинида қаттиқ тиришиб, ўз имконияти даражасида ўйнашга интилиди. Дарвоқе, устози уни Осиё чемпиони бўлганига қадар «Жама» деб қаққарар экан. Қитъа ва жаҳон чемпионатида ҳақиқий етакчиларга

қолавераркан. «Менинг отам — фалончи! Қандай хоҳласам, шундай ўйнайман, қанча маблағ керак бўлса, топиб беради», деб юрган тенгдошлари бугун футбол билан хайрлашиб, бошқа соҳа этагини тутишган.

— Мен эса ҳар доим ғал-вир сувдан кўтариладиган паллада мураббий имтиҳонидан омон ўтиш ҳақида ўйлардим, — деди Жамшид Болтабоев. — Тинимсиз меҳнат қилардим, интизомли бўлишга интилардим. Чунки футбол аллақачон орзуларимни эгаллаб улғурганди. Ундан айрилиш мен учун даҳшат эди. Мендан воз кечиш

ота касбини танлаган — ҳайдовчилик қилмоқда.

Воз кечди...

У етти ёшидан футбол билан шугуллангани боис болалик ўйинқароқлиги футболнинг мураккаб машғулоти билан ўрин алмашди. Бу Жамшидга баъзан оғирлик қиларди. Чунки мактабдан чиқиб, «Пахтакор»га борар, спорт билан шугулланар ва яна автобусда уйга қайтар, дарс тайёрлашга киришарди. Шу тариқа ўртоқлари билан деярли узоқ суҳбатлашолмас, кўпинча туғилган кун ва бошқа тадбирларда ҳам қатнашолмасди.

— Очиги, мактабда 5-синфга яхши ўқиганман, — деди у ийманиб. — Ҳатто синф сардори ҳам бўлганман. Бироқ танлашга келганда (ўйланиб), мени кўпроқ футбол, кенг майдон ўзига ром этди. Машғулотларга киришиб кетиб, ўқини эсдан чиқараёдим. Ўқитувчиларим давоматим ёмонлиги ҳақида гапирадиган бўлди. Ўзим ҳам ўзлаштиришда синфдошларимга қараганда анча сустлашгандим. Лекин шунга қарамай, улар мени доим қўллаб-қувватлаб турар, ўқишларимга ёрдам берар, мактабимиз жамоаси қўшни жамоалар билан футбол ўйнаса, албатта, мени қаққаршарди.

Жамшид эса майдонда барча тенгдошларини ўз ҳаракатлари билан ром этарди.

Орзулар...

Ўзимиздан Одил Аҳмедов ва Жамшид Искандаровнинг ўйинларини қўриб завқланди. Дунё таниган футболчилардан эса ярим ҳимоячилар — Хави Эрнандес, Андрес Иньеста ҳамда ҳужумчи Уэйн Руни ҳаракатларидан ҳайратга тушади, уларнинг ақлни шошириб қўювчи тўп узатмалари, тақдорланмас дриблинг ва тиришқоқлиги Жамшид учун доим қимматли ўқув қўлланма вазифасини ўтайди.

— Орзуларим кўп, — деди у. — Ўзбекистон миллий терма жамоаси сафида ҳам жаҳон чемпионатида иштирок этсам, қанийди. Яна — хорижийнинг кучли жамоалари, айниқса, «Манчестер Юнайтед»да тўп суриб, тажриба орттирсам, дейман. Биласизми, шундай улкан орзулар қилишга ҳақим бор. Негаки, бунинг учун юртимизда барча шарт-шароитлар, икониятлар етарли. Юртбошимиз биз ёшларнинг юксак чўққиларини забт этишимиз учун нимаики керак бўлса, ортиги билан муҳайё қилиб берган, «Болаларим, маррани баланд олинг!» деб галабаларга даъват этиб турган бир пайтда биз ҳам бу ишонччи оқлашга бор куч ва иродамиз билан интилсак, ҳаракат қилсак, албатта, мақсадимизга етамиз!

Ocherk

хос жонбозлик кўрсатгач, энди тўлиқ исми билан — Жамшид деб қаққараяпти.

— Мен қишда кўп қийналардим, — деди Жамшид кечаги кунларни эслаб. — Совуқ ҳавода очик майдонда машғулот ўтказишга тўғри келганда оёқларим изгириндан ахлаб қолар, ачишарди. Кейинчалик совқотмасликнинг йўлини топдик: ўртоқларим билан оёғимизга целлофан ўраб, машғулотларга киришадиган бўлдик. Ёзнинг иссиқ кунлари ҳам узоқ югуриш, футбол ўйнаш ўзига хос чидам талаб этарди. Шукрки, бугун ана шундай синов босқичлари аста-секин ортда қолаяпти.

Чиғирки...

Жамшид билан бирга етти ёшида футболга кириб келган қарийб юз нафар болалар ўн йил давомида қолса, ўнтаси қолгандир... Синовдан ўтолмаганлар ўз-ўзидан «поезд»дан тушиб

қийинми? Йўқ, албатта. Арзимас эътиборсизлик, кичик хато ҳам оёғимдан чалиши мумкин-ку. Шундай бўлган тақдирда, ўрнимга келадиган болалар жуда кўп.

...Жамшид акасининг футболда омадсизликка учраганини чуқур таҳлил қилган ва кейин афсусланмаслик учун бор имкониятини ишга солган эди. Айни пайтда акаси учун ҳам машғулотларда фаол қатнашиб, қийинчиликларга дош беришни кўнглига тугиб қўйганди. Футболда амалиётсизлик, захира ўринидиги михлиниб қолишдан ёмоний йўқ. Ана шундай вазиятдан чиқиш йўлларини тополмаган Музаффар ҳозир

...Жамшид Болтабоев билан узоқ суҳбатлашдик. Унинг мустақил фикри, дунёқароши шаклланиши, фақат жисмоний томонлама эмас, балки маънавий жиҳатдан ҳам ўсганини ҳис этдик. Унга келгуси ҳаёти ва фалониятда омад тилаб, хайрлашдик.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» муҳбири

Гурунг

ҲАММА НАРСА
ЎТКИНЧИДИР

Баъзида кичик бир муаммо ҳам кўнглингизни хуфтон қилади. Калаваннинг учини тополмай қолган, қай йўл тутишга иккиланган, ҳамма нарсасдан ҳафсаласи пир бўлган одамдек сеза бошлайсиз ўзингизни. Шундай чоғларда файласуфларимизнинг ибратомуз битиклари шаксиз сизга ёрдамга келади.

Шундай дурдона асарлардан бирида келтирилишича, Ҳазрат Довуднинг ўғли, Иудея ва Исроил давлатларига ҳукмронлик қилган ва ўз даврида Қуддус шаҳридаги Яхва ибодатхонасини қурдирган Ҳазрат Сулаймоннинг «Бу дунёда ҳамма нарса ўткинчи» деган сўзлар ўйиб ёзилган узуги бўлган экан. У ҳаётининг қайгули онларида узукдаги ана шу ҳикматли битикларни ўқиб, таскин топаркан.

Қулнининг бирида унинг бошига шундай бахтсизлик тушадики, узукдаги сўзлар қалбига малҳам бўлолмай қолади. Сулаймон газаб билан узукни ечиб олиб улоқтиради. Ногоҳон юмалаб бораётган узукнинг ички томонида ҳам қандайдир ёзувлар борлигига кўзи тушиб қолади ва ўрнидан шашт туради-ю, «Бу ҳам ўтиб кетади» деган ёзувларни ўқиб, аччиқ кулимсирайди ва узукни қайта бармоғига тақиб қўяди. Шундан сўнг ўзига қандайдир таскин топгандай, умрининг охиригача узукни бармоғидан қайта ечмайди. Албатта, бу ҳикматдан ҳар ким ўзига тегишли хулоса чиқаради. Лекин ирода тарбияси, тушқунлик ҳолатини енгитиш, ҳаёт майдонидаги катта курашларга куч-қувват топишдек қодирликка эга бўлмоқ бобода дониш ҷироғининг ўчмас нурларидан баҳра олиб турмоқ фойдадан холи эмас.

Ҳаёт инсон учун нега инъом этилади? Унинг бу дунёдаги юмушлари нималардан иборат? Умр бекатларида бир зум тин олиб, ўзингни ўзинг тафтиш этмоқдек фурсат келганида ризолик лаззатидан баҳраманд бўлмоқ учун нелар қилмоқ керак?.. Назаримда, оламнинг ободлиги ана шу саволлар қаршисидаги юзи ёруғ-

неча-неча одамлар билан суҳбатлашиб, уни ўз уйдан топган рассом ҳақидаги ҳикоя тафсилотларини такрор-такрор ёдга олавераман. Айтишларича, ажойиб мўйқалам соҳиб бўлган мусаввир ўз ижодида ҳеч қоникмас экан. Ана шу бесаранжомлик юрагига қиёсиз бир асар яратиш ишқини солибди. Шу кўйда у шаҳар

нинг нигоҳларида севгининг тотли учқунлари ёниб турарди. Истиқболга югуриб чиққан болажонларини бағрига босар экан, уларга ота сифатида имон-этиқод, муҳаббат сабоқларини бера олганидан аланечук таскин топгандек бўлибди. Ҳовлиси эса гулларга тўлган, айвонида қалдирғочлар чуғурлашиб бир-бирлари-

ЭНГ ГЎЗАЛ АСАР

лик билан-да чамбарчас боғланиб кетган. Ана шундайин сарҳисоблар чоғи ўзимизнинг яхши амалларингиз хусусида ўзгаларга сўзлаб ўтиришингиз шарт эмас. Кўнглингиз хотир-жам торттиб тани-жонингиз омонлиги, вужудингизда куч-қувват уфуриб турган дамларда қандайин эзгу ишлар қила олганингизни ҳақ бир асарини ўқиган ёки томоша қилгандай кўз олдингизга келтириб, жонлантириб бахтиёрлик топа оласизми? Аслида, умрининг мазмуни неча йил яшаганингиз-у, қанча давлат йиғиб мерос қолдирганингизда эмас, юракларга малҳам бўлувчи ана шу тасаввурлардадир! Шулар ҳақида ўйлаганимда энг гўзал асар яратиш ишқида

кўчалари бўйлаб айланибди. Биринчи учратгани соч-соқоллари оппоқ нуроний бўлибди. «Энг гўзал нарса нима, ота-хон?» дея сўрабди ундан рассом салом-алиқдан сўнг. «Йимон» дебди қария. Йўлида давом этган ижодкор кўзларида бахт ёниб турган келин-қувлар билан дучлашиб қолибди: «Севги» дея нигоҳлари чакнаб жавоб берибди улар юқоридаги сўровга. Сўнгра мўйқалам устаси этиборини кўлтиқта-ёқда келаётган ҳарбий торттибди: «Дунёда тинчликдан гўзал асар йўқ!» дебди у ҳеч иккиланмай. Рассом эшитган жавоблари ҳақида узоқ мулоҳаза юритиб уйига қайтиб келганини сезмай қолибди. Дарвозани жилмайиб очган умр йўлдоши-

га сир айтарди... «Бу Ватанимда тинчлик деган олий неъматнинг мустаҳкамлигидан. Мен ана шу юртнинг бир бўлаги обод ва файзли бўлишига хизмат қўша олган инсонман. Аслида, энг гўзал асарнинг бош мавзуси — оилам, уйимдаги ана шу хуш нафас экан!» дебди-ю, «Менинг уйим» — деган гўзал асарнинг муаллифига айланган экан!

Ҳа, юртимиз тарихида «Обод турмуш йили» саҳифаси бўлиб из қолдираётган йилмиз ҳам ниҳоялаб бораёпти. Лекин умримиз мазмуни саналган гўзал асар яратишининг ибтидоси — оила фаровонлигини бунёд этиш ишқини юракларимиздан бир сония бўлсада узоқлашмасин!

АСАЛ — БОЛ

Болалигимизда асал олиш мавсумини орзиқиб кутардим. Чунки бобом раҳматли бу мавсумни нафақат оилавий, балки қишлоғимизнинг байрамга айлантириб юборардилар. У киши ишга киришишдан олдин дастлаб ювиниб, соч-соқолларини тарошлатар, сўнгра дазмолланган маҳсус кийимларни кийиб, бошига юзини тўр билан тўсиб турувчи қалпоқни кўндириб, асалга тўла ари илларини оҳиста кеса бошлардилар. Биз

чақасидан орттириб ҳаж зиёратини адо этиш харжларини ҳам тўплабди.

— Ризку рўз меҳнатда! Юртимизда қимирлаган жон ҳор бўлмайди. Кишин-ёзин асал дастурхонимизда туради, — деди домла шукроналик билан. — Оиламизнинг ҳеч бирига, шу боис бўлса керак, дард яқинлаша олмайди! Қавму қариндошникига борар бўлсак, холагизнинг дастурхони бир килоча асал-да, — кулиб қўйди кета туриб у киши.

Дарвоқе, доришунос Гулчехрахон Умарованинг таъриф беришича, асал ўсимликларнинг гулидаги ширанинг асалари организмда қайта ишланишидан ҳосил бўладиган шифобахш неъматдир. Табиатнинг ушбу мўъжизаси меъда-ичак касалликлари, ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яраси, ич кетиши, қабзият, жигар ҳамда ўт қони хасталиқларини даволашда шифобахш малҳам ҳисобланар экан.

Асал юрак мушагини, жигар ҳужайраларининг фаолиятини яхшилайди. Унинг кимёвий таркиби ўрғанилганда инсон саломатлиги учун ниҳоятда муҳим етмишдан ортиқ моддалар борлиги аниқланган... Асал ҳақидаги яхши гапларни узоқ давом эттириш мумкин. Яхшиси, умрингизнинг гўзал тухфаси бўлган бугунги кунингизда маъза қилиб ишлаганингиздан сўнг мириқиб дам олишни истасангиз, уйку олдиан асалли сут ёки чой ичинг! Мен болалигимда бобомнинг «асал олиш маросими»дан сўнг бундайин оромларга кўп бора ошно бўлганман. Ишонаверинг, маъза қиласиз!

болакайлар бобомни нега ари чақмаслиги ҳақида ўзимизча турли фикрлар билдириб баҳслаша-баҳслаша, улашилган асал мумларини мақтана-мақтана чайнашни хуш кўрардик. Сўнгра асалдан баъзан косалаб, йўқса пиёдалаб қишлоқ аҳлига узатишга киришардик... Бобогинамнинг рўзгоридан сира қут-барақа аримас, ким нимага зорикса, у киши кўндаланг эдилар...

Яқинда бир фахрий ўқитувчини учратиб қолдим-у, ана шу ширин хотиралар ёдимга тушди. Устоз нафақага чиққач, асаларичилик билан шуғулланибди. Йиғиб-терганини бола-

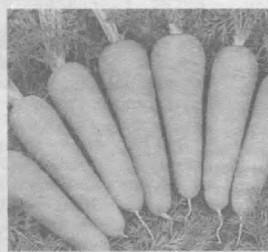
ўлкамизга қиш эшик қоқиб келди. Лекин бозорларимизни оралаган киши мева ва сабзавотнинг турлари-ю, ҳамёнбоп нархларини кўриб, «Минг шукр, тўкинчилик ёзни эслатади-я», дейиши шаксиз. Лекин ҳамма опа-сингиларимиз ҳам бир-биридан тотли ва тайёрланиши анчагина вақт талаб этувчи салатларни ҳар доим дастурхонга торттишга имкон топавермайди. Ушбу

ДАСТУРХОНДАГИ «ТАБИЪ»

«Рангли салат» эса содда ва кўп вақтни олмаслиги билан ҳамма-боп дейиш мумкин.

Карамни квадрат, бодрингни эса кубикча шаклида тўғраб, ёнига майдалаб кесилган ёхуд йирик қирғичдан ўтказилган сабзини қўшасиз. Салат барглари йирик қилиб бўлаклайсиз. Энди карам, бодринг, сабзи, маккажўхори, салат барглари солиб, туз ва ўсимлик ёғи

қўшган ҳолда яхшилаб аралаштирасиз ва липопчаларга соласиз. Бунинг учун 200 г карам, 200 г бодринг, 100 г сабзи, ярим банка маккажўхори, ярим боғ салат барги, ўсимлик ёғи керак бўлади. Озгина ҳафсала ва этиборингиз билан оилангиз аъзолари учун дастурхонингизга саломатлик ва қувват ҳимоячиси бўлган ана шундай «табиъ»ни тақдим этишингиз мумкин!

КЕЛИНГ, БИР КУЛИШАЙЛИК

Хўранда:

— Официант, товук гўшти эски экан-ку?

Официант:

— Айб ўзингизда. Таомни ўтган ҳафта буюртириб емай кетган эдингиз!

Судья:

— Ёшингиз бир жойга борганда машина ўғирлагани уялмайсизми?

Жиноятчи:

— Ёшлигимда бундай машиналар йўқ эди-да!

Супермаркетда кичкинагина болакай алашиб қолибди.

— Нега ойингизнинг қўлидан ушлаб олмадинг, — дейишибди уни кўрганлар.

— Чунки икки қўли ҳам банд эди, — дебди у йиғламсираб.

— Унда этагидан тутиб олиш керак эди, — дейишибди унга яна атрофига йиғилганлар.

— Шундай қилмоқчи эдим, лекин бўйим етмади-да, — дея ҳиқиллабди яна шумтака.

«TELLSPEC» ТАОМ ТАРКИБИНИ ТЕЗ АНИҚЛАЙДИ

Дастурхонга тортилган таомнинг таркиби ва нечоғлиқ қувватбахшлигини билиш ҳамма учун қизиқарли бўлса керак. Янги «TellSpec» қурилмаси ва мобил телефони орқали бир неча сонияда бу ишни осонгина ҳал қилиш мумкин.

Канададаги «TellSpec Inc» биотехнологиялар компаниясининг Изабель Гофман бошчилигидаги муҳандислари томонидан яратилган мазкур лойиҳа илҳам сканер ва мобил телефонлари учун махсус илова-дастурдан иборат.

Сканер ёрдамида ҳар қандай таом ва озиқ-овқат маҳсулотларининг таркибини аниқлаш мумкин. У орқали ҳатто зарарли ёғлар, аллергенлар, озукзайи қўшимчалар, ароматизатор ва глютенларни ҳам аниқлаш имкони мавжуд.

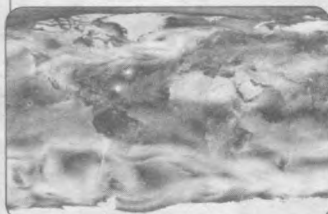
Шунингдек, сканер таомнинг қувват даражасини ҳам кўрсатиб бера олади. Барча маълумотлар

қайта ишлангач, ҳулосалар булутли сервер ёрдамида смартфон ёки планшетга узатилади.

Қурилмага ўрнатилган лазер мосламаси таом таркибини аниқлашга хизмат қилади. «TellSpec» илҳам бўлиб, ҳаминингиздаги қадиларга қўшиб олиб юришингиз мумкин.

ШАМОЛЛАР ХАРИТАСИ ЯРАТИЛДИ

Америка космик тадқиқотлар агентлиги — NASA мутахассислари томонидан компьютер моделлаштириш усули ёрдамида Ер юзида эсувчи шамолларнинг мукаммал харитаси яратилди. Мазкур харита ёрдамида бир вақтнинг ўзида Ернинг барча минтақаларидаги об-ҳаво ҳолати ва шамоллар кучини аниқлаб олиш мумкин. Рангли тасвирдаги харитада сонингга 40 метрча тезликда эсувчи шамоллар оқ, кучли шамоллар йўналиши эса қизил рангда белгиланган.

Икки йилга мўлжалланиб, иқлим ўзгаришларини ўрганишга қаратилган лойиҳанинг бир қисми ҳисобланган шамолларнинг мазкур мукаммал харитасини тузиш мақсадида NASA олимлари «Discover» суперкомпьютери имкониятларидан фойдаланишди.

Изданишлар давомида олимлар вулқон, табиӣ офат ва антропоген омилларнинг иқлим ўзгаришларига таъсири янада батафсилроқ ўрганишни режалаштиришган.

МУНТАЗАМ МАШҒУЛОТЛАР — МУШОҲАДАКОРЛИК МАНБАИ

«The Telegraph» нашрида ёзилишича, жисмоний машғулотлар билан мунтазам шугулланиш ижодкорлик ошишга туртки берад экан.

Лейден университети профессори Лоренза Колмазининг таъкидлашича, бунинг учун ҳафтада тўрт кун спорт билан шугулланиш лозим.

Бир гуруҳ кўнгилдилар ўртасида ўтказилган тадқиқотлар жараёнида жисмоний машғулотлар

ҳолатлари кўплаб учрамоқда. Эҳтиётсизлик ва эътиборсизлик сабаб содир бўлаётган бундай нохуш ҳолатлар охир-оқибат хонадонлардаги жиҳозларга жиддий зарар етказиб, инсонларнинг тан жароҳати олишига сабаб бўлаяпти.

Кишининг қорли қўнларига ёнғин хавфсизлиги чораларини янада кучайтиришни талаб этади. Чунки бу пайтда айримлар совуқдан сақланиш учун турли носоз электр асбобларидан фойдаланади, газ мосламаларига ноқонуний уланиб олади. Хавфсизлик қоидаларига амал қил-

билан мунтазам шугулланганлар ақлий салоҳиятини ривожлантиришга қаратилган тест топшириқларини бошқаларга қараганда яхшироқ ечишган. Маълум бўлишича, жисмоний ҳаракат мининг тормозланишига барҳам бериб, ижодкорликни жадаллаштиради. Шунинг учун ҳам кўпчилик ижодкорлар янги асар устида иш бошлашдан олдин тоза ҳавода, табиат қўнида сайр қилиш ёки жисмоний машғулотлар билан шугулланишга одатланишган.

ОРТИҚЧА ВАЗН — ОРТИҚЧА ТАШВИШ

Мутахассислар томонидан «соғлом семизлик», яъни ортиқча вазнининг саломатликка салбий таъсир кўрсатиши ёки кўрсатмаслиги ҳақида турли фикрлар илҳами сурилмоқда.

Бироқ шундай бўлса-да, кўпчилик олимлар семизлик ҳар қандай ҳолатда ҳам зарарли эканини таъкидлашади. 60 минг киши иштирокида олиб борилган изланишларда ҳатто холестерин, қанд миқдори ва қон босими метёрида бўлган тақдирда ҳам, ортиқча вазн кўплаб нохушликларни келтириб чиқариши аниқланди.

Маунт Синай шифохонаси ходимлари кишилардаги юрак уришини 10 йил давомида кузатиб боришган. Маълум бўлишича, семиз инсонларда моддалар алмашинувининг бузилиши кўзга ташланмаса ҳам, вақт ўтиши билан юрак-қон томир хасталиқларининг юзага келиш хавфи ортиб бораверади.

Изданишлар якунида ҳар қандай семизлик қайсидир маънода хавфли бўлиши мумкинлиги илмий жиҳатдан исботланди. Британия кардиология фонди вакилининг сўзларига кўра, ортиқча вазнининг зарарини аниқлашда фақатгина қон босими, холестерин ёки қанд миқдорини эмас, балки бошқа кўплаб омилларни ҳам инобатга олиш зарур. Шу боис мутахассислар доимо соғлом турмуш тарзига риоя этиш, зарарли одатлардан воз кечиш ортиқча вазн ва ташвишдан халос этишни таъкидлашмоқда.

КОСМЕТИК ВОСИТАЛАР ЗАРАРЛИ(МИ?)

Англия ва америкалик бир гуруҳ олимлар замонавий косметика воситаларининг салбий таъсирини ўрганиш мақсадида бир қатор изланишлар олиб боришди. Натижада доимий равишда пардоз-андоз воситаларидан фойдаланиш саломатлик учун зарарли экани маълум бўлди.

Олимларнинг қайд этишича, аёллар фойдаланганда кўпгина косметика воситалари таркибида турли зарарли моддалар мавжуд бўлиб, метёридан ортиқ ишлатилган тақдирда, жиддий муаммолар юзага келиши мумкин. Зарарли моддалар узоқ муддат турли аллергия реакцияларини вужудга келтириб, охир-оқибат саратон хасталигини ривожланиши, астма ва шиллик қаватлар яллиғланишига сабаб бўлади. Улар ичида энг зарарли сифатида дезодорантлар таркибига қўшилувчи алюмин тузлари кўрсатилмоқда. Мазкур модда, айниқса, кўкрак беи саратонининг кучайишига туртки берад экан.

Зарарли косметика воситалари рўйхатига безак берувчи бўёқлардан тортиб, турли теллар ҳамда мураккаб таркибга эга хушбўй совунлар ҳам киритилган.

Санжар РУСТАМОВ тайёрлади.

JUMLADA JAHON

АҚШнинг Шимолий Каролина штатидаги Уингейт университети талабалар ётоқхонасида рўй берган отишма оқибатида икки киши ҳалок бўлган, яна бир талаба жароҳатланган, ҳодиса ҳақида ҳозирча бошқа хабарлар эълон қилинмади.

Германиянинг Эссlingen-на-Некар шаҳрида жойлашган «Daimler» компанияси заводида эҳтиёт қисмларни тозалашда қўлланувчи кимёвий модданинг тўкилиб кетиши оқибатида 27 киши заҳарланган.

Антарктидадаги Австралия Антарктида хизмати (Australian Antarctic Division)га қарашли вертолёт Дэвис тадқиқотчилик станциясидан 278 километр узоқликда номаълум сабабларга кўра фавқулодда қўнишга мажбур бўлган, жароҳатланган икки нафар йўловчи ва учувчи хавфсиз ҳудудга кўчирилган.

«France-Presse» ахборот агентлигининг хабар беришича, Бразилиянинг Сан-Паулу шаҳрида қурилиш ишлари олиб борилаётган беш қаватли бино қулаб тушган, бахтли тасодиф туфайли 17 ишчининг барчаси бино ташқарисидан бўлган, бироқ бир кишининг вайрона остида қолиб кетгани тахмин қилинмоқда.

Венесуэланинг пойтахт Каракас ва бошқа бир қанча шаҳарларида тунги вақтда электр таъминотида келиб чиққан узилишлар натижасида метро ҳаракати вақтинча тўхтаган, кўчаларда светофорларнинг ишламаслиги оқибатида тирбандликлар юзага келган, дея хабар тарқатди «Reuters» ахборот агентлиги.

Жорий йилнинг май ойида Нигерия қирғоқлари яқинида сувга гарқ бўлган «Chevron» компаниясига қарашли кеманинг 29 ёшли ошпаши Харрисон Окененинг 30 метр чуқурликда уч кун қолиб кетиб, тирик қолгани ҳақидаги хабар ва видеотасвир эълон қилинган, катта шов-шувларга сабаб бўлди.

ҲАЁТИМИЗ ФАРОВОН, ЙЎЛЛАРИМИЗ ЧАРОҒОН БЎЛСИН!

Олов — тилсиз ёв. Ўт балоси учун мол-мулкнинг катта-кичиги бўлмайди. Қиммат ё арзон экан, деб ўтirmайди, ҳўлу қуруқни баравар ёндирди. Энг ачинарлиси, ёнғин айрим ҳолларда инсонларнинг тан жароҳати олиб, ҳатто ҳаётдан кўз юмишига ҳам олиб келмоқда.

Тамаки маҳсулотлари инсон саломатлиги учун зарарли бўлиш билан бирга, ёнғин келиб чиқишига сабаб бўлмоқда. Айрим инсонларнинг спиртли ичимлик истеъмол қилиб сўнг уй ичида сигарета чекиши оқибатида ёнғин келиб чиқиш

ҳолатлари кўплаб учрамоқда. Эҳтиётсизлик ва эътиборсизлик сабаб содир бўлаётган бундай нохуш ҳолатлар охир-оқибат хонадонлардаги жиҳозларга жиддий зарар етказиб, инсонларнинг тан жароҳати олишига сабаб бўлаяпти.

Кишининг қорли қўнларига ёнғин хавфсизлиги чораларини янада кучайтиришни талаб этади. Чунки бу пайтда айримлар совуқдан сақланиш учун турли носоз электр асбобларидан фойдаланади, газ мосламаларига ноқонуний уланиб олади. Хавфсизлик қоидаларига амал қил-

маслик оқибатида нохуш ҳолатларнинг содир бўлишига замин яратамиз. Бундай салбий ҳолатларнинг олдини олиш учун ёнғин хавфсизлиги хизмати ходимларига барчамиз кўмак беришимиз лозим. Шундагина ҳаётимиз тинч ва фаровон, йўлларимиз чароғон бўлади.

У.ТУРСУМАТОВ,
Миробод тумани ИИБ ЁХБ
инспектори, кичик сержант

Д.ЭРҒАШЕВ,
Ҳамза тумани ИИБ ЁХБ
инспектори, кичик сержант

ЎҚУРМАТЛИ МУАЛЛИМЛАР, ҚАДРЛИ ЎҚУЗЛАР, ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ РАЎБАРЛАРИ!

Сиз **Таълим тараққиёти** га эришиш, тажрибангиз **Tarbiya** орқали юксалиши ва оммалашиши, фаолиятингиз **Таълим менежменти** бошқарувида давр талабига мос бўлишини истайсизми?

Унда Халқ таълими вазирлиги муассислигида чоп этилаётган ушбу нашрларга 2014 йил учун давом этаётган обунада фаол иштирок этинг.

Мазкур нашрларда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури талаблари асосида амалга оширилаётган таълим тизимидаги ислохотлар натижалари, илғор тажрибалар, замонавий дарслар, илм-фан янгиликлари, илмий изланиш ва тадқиқотлар ҳамда маънавий-маърифий руҳдаги қизиқарли материаллар ёш авлодни баркамол қилиб тарбиялашингизда Сизга яқиндан кўмак беради.

Сизнинг минбарингиз бўлган журналларни мутолаа қилинг ва уларда ўзингизнинг ижодий ишларингиз, илғор тажрибаларингиз билан бевосита иштирок этинг.

«Таълим тараққиёти», «Таълим менежменти», «Tarbiya» журналлари Сизнинг энг яқин ҳамроҳингиздир.

ЖУРНАЛЛАРИНИНГ ОБУНА ИНДЕКСЛАРИ:

Таълим тараққиёти
ТАШКИЛОТ ВА ЯҚКА ОБУНАЧИЛАР УЧУН — 1056

e-mail: t_taraqqiyoiti@inbox.uz

Tarbiya
ТАШКИЛОТ ВА ЯҚКА ОБУНАЧИЛАР УЧУН — 1121

e-mail: tarbiya@inbox.uz

Таълим менежменти
ТАШКИЛОТ ВА ЯҚКА ОБУНАЧИЛАР УЧУН — 927

e-mail: t_menejmenti@inbox.uz

УЎҚУТМАНГ, ҲАМКОРЛИГИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИМИЗНИ ТАЪМИНЛАЙДИ.

Ma'rifat

ТА'СИ ЕТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими
вазирлиги, Ўзбекистон Олий
ва о'рта махсус таълим
вазирлиги, Ўзбекистон
Таълим, fan va
madaniyat xodimlari
kasaba uyushmasi
Markaziy Kengashi.

Баш муҳаррир:
Abdusamat RAHIMOV

Ташриҳ ҳаёт: Jumanazar BEK-
NAZAROV, Baxtiyor DONIYO-
ROV, Farrux JABBOROV (bosh
muhammadning birinchi o'rinbosari),
Husan NISHONOV (bosh muhammad
o'rinbosari), Farhod RIZAYEV,
Nurlan USMONOV (bosh muhammad
o'rinbosari), "Учитель Узбекиста-
на", Mirzakarim XUDDIYEV,
Baxtiyor YOQUBOV (mas'ul kotib),
Aleksy CHUKARIN (mas'ul kotib),
"Учитель Узбекистана", Sa'dulla
HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot
agentligida № 0067 raqam bilan
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

ИНДЕКС: 149, 150, Г-1218.
Тиражи 36170.
Hajmi 6 bosma taboq.
Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3.

«Ma'rifat»dan materiallarni ko'chirib bosish
tahririyat raxsati bilan amalga oshirilishi shart.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdim
qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy
o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 233-
53-14, fan, oliy va o'rta ma'xsus, kasb-hunar ta'limi
yangiliklari bo'limi — 233-56-45, adabiyot, madaniyat,
kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 233-
54-49, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari
bo'limi — 233-54-63, siyosat, xalqaro hayot va sport
yangiliklari bo'limi — 233-76-40, reklama va marketing
bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Disaynerlar:
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

Nabatchi muhammadlari:
Hulkar TO'YMANOVA,
Dilshod KARIMOV.

Nabatchi:
Bobomurod XUDYOBERDIYEV.

«Sharq» nashriyot-matbaa
aksionerlik kompaniyasi
bosmaxonasi.

Korxona manzili:
«Buyuk Taron» ko'chasi, 41-uy
UzA skym — 23.00
Topshirildi — 23.35

ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

сиёсий ва иқтисодий ислохотлар, давлат ҳокимияти ва бошқаруви тизимини демократлаштириш ва эркинлаштириш, суд ҳокимиятининг мустақиллигини, сўз ва ахборот эркинлигини, сайлов эркинлигини таъминлаш, сайлов тизимини такомиллаштириш, фуқаролик жамиятини ривожлантириш бўйича устувор вазифаларни белгилаб берди.

Ўтган давр мобайнида бу йўналишларнинг ҳар бири бўйича анча ишлар бажарилди ва бажарилмоқда. Бундай ўзгаришларни бarcha миз матбуотимизда ва телевидение орқали муҳокама қилинаётган лойиҳалар ва парламентимиз — Олий Мажлисимиз қабул қилаётган кўпгина қонунлар мисолида кўришимиз, кузатишимиз қийин эмас, албатта.

Шу борада ўтган давр мобайнида парламентимиз фаолиятини янада такомиллаштиришга оид қатор тузатишлар қабул қилганимиз эътиборга сазовор, деб ўйлайман. Қонунлар ва меъёрий ҳужжатларни кўриб чиқиш ва қабул қилишнинг барча босқичларида депутатлар ва сиёсий фракцияларнинг роли кучайтирилгани ва бугунги кунда фракциялар (депутатлик гуруҳлари)нинг фикр ва тақлифларини ҳисобга олмасдан туриб биронта ҳужжат қабул қилинмаслиги бу йўлда катта қадам бўлди, десам, ҳеч қандай хато бўлмайд.

Бугун олдимизда турган демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш вазифаси ҳақида гапирар эканмиз, энг аввало давлат ҳокимияти фаолияти устидан жамоатчилик назоратининг яхлит тизимини ташкил қилиш, бунинг учун ҳуқуқий нормаларни мустаҳкамлаш, керак бўлганда, махсус қонунларни қабул қилиш лозим.

Шу нуктага назардан қараганда, "Ижтимоий шериклик тўғрисида", "Ўзбекистон Республикасида жамоатчилик назорати тўғрисида"ги қонун лойиҳаларини чуқур муҳокама қилиш ва уларни қабул қилишни тезлаштириш энг муҳим вазифаларимиздан биридир. Шулар қаторида "Оммавий ахборот воситалари фаолиятининг иқтисодий асослари тўғрисида", "Оммавий ахборот воситаларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш қафолатлари тўғрисида"ги оммавий ахборот воситаларининг мустақиллиги, ахборот ва сўз эркинлигини таъминлайдиган, эркин ахборот майдонини ташкил қиладиган бошқа қонунларнинг муҳокамасини тезлаштириш ва қабул қилиш даркор.

Концепцияга мувофиқ, суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ этиш, жамиятни ривожлантириш ва демократлаштиришнинг муҳим таркибий қисми сифатида судларнинг мустақиллиги ва эркинлигини мустаҳкамлаш, қонун устуворлигини, инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг ишончли ҳимоясини таъминлаш бўйича изчил ишлар амалга оширилади.

Аввало, прокуратура органларининг суд ҳокимияти устидан назорат функциялари тўлиқ беқор

қилинди, прокуратура ваколатларидан суд қарорлари ижросини тўхатиб туриш ҳуқуқи чиқарилди. Жиноят ишини юритишда суд назоратини мустаҳкамлаш, ҳимоя ва айблов тортишувини таъминлаш тизими ва механизмларини такомиллаштиришда "Хабеас корпус" институти қўлланишини кенгайтириш бўйича қонун ҳужжатлари амалга оширилмоқда.

Жиноят-процессуал қонунчиликдан суднинг жиноят ишини кўзга-тириш, жиноят иши бўйича айблов ҳулосаларини эълон қилиш ваколатлари соқит қилинди, судгача иш юритиш босқичида тергов устидан суд назорати кучайтирилди. Шахс-ни лавозимидан четлаштириш ва тиббиёт муассасасига жойлаштириш каби процессуал мажбурлов чораларини қўллаш ваколатлари судларга берилди.

Қабул қилинган қонунчилик ҳужжатларига кўра, тезкор-қидирув ишларини олиб боришнинг аниқ асослари белгиланди, бу жараёнда қонунчиликка риоя қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, маъмурий ўзбошимчиликка йўл қўймаслик бўйича реал ҳуқуқий қафолатлар яратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг суд тизими ходимларининг ижтимоий ҳимоясини тубдан яхшилаш, шунингдек, туман ва шаҳар умумий юрисдикция судларининг фаолиятини такомиллаштириш ва самардорлигини ошириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисидаги фармонларининг қабул қилиниши суд ҳокимиятининг нуфузини мустаҳкамлаш, замонавий демократик талабларга жавоб берадиган суд қадрларини танлаш ва тайинлашнинг самарали тизимини яратиш борасида муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йилнинг июнь ойида қабул қилинган "Юридик кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига мувофиқ, Тошкент давлат юридик институти Тошкент давлат юридик университетига айлантирилди, юридик таълим тизимининг фундаментал асосларини тубдан ислоҳ қилиш ва яхшилашнинг пойдевори яратилди.

Бугунги кунда нодавлат нотижорат ташкилотлари демократик қадриятлар, одамларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий, социал-иқтисодий фаоллиги ва ҳуқуқий маданиятини оширишнинг муҳим омилига айланмоқда.

Ҳозирги пайтда мамлакатимизда фаолият юритаётган нодавлат нотижорат ташкилотларининг сони 6 мингдан ортди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди томонидан грантлар бўйича берилаётган маблағлар миқдори сўнгги уч йилда 2 баробар кўпайди.

Нодавлат нотижорат ташкилотлари соғлиқни сақлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, бандликни таъминлаш ва аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини қўллаб-қувватлаш соҳаларидаги долзарб муаммоларни ҳал қилиш бўйича дастурларни амалга оширишга, шунингдек, ҳуқуқий меъёрларни ишлаб чиқиш жараёнига кенг жалб қилинмоқда. Концепция доирасида тайёрланаётган қонун лойиҳалари, айна пайтда катта ижтимоий аҳамиятга эга бўлган бошқа қонун ҳужжатлари бўйича жамоатчилик ўртасида муҳокамалар ўтказилмоқда.

Бунинг яққол тасдиғини фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситаларининг "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳасини синовдан ўтказиш бўйича Бухоро ва Самарқанд вилоятларида қарийб бир йилдан буён ўтказилаётган ҳуқуқий тажрибада кенг иштирок этаётганида кўриш мумкин.

Шулар ҳақида ва амалга ошираётган ишларимизнинг давоми ҳақида гапирар эканмиз, яна бир муҳим масалага эътибор қаратишимиз лозим.

Ривожланган демократияга эга бўлган давлатларнинг тажрибаси, шу билан бирга, Ўзбекистоннинг сиёсий ва конституцион ривожланишининг мантикий йўли халқимиз, жамоатчилигимизнинг намоёндалари бўлмиш вакиллик, депутатлик органларининг жамиятимиз ҳаётидаги роли ва аҳамиятини янада оширишни, содда қилиб айтганда, бу йўлда бошлаган ишларимизни изчил давом эттиришни талаб этмоқда.

Айни шу борада Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг юқори палатаси — Сенат ҳамда қуйи — Қонунчилик палатасининг ролини янада кенгайтириш, фақатгина қабул қилинган қонунларнинг ижросини текшириш билан чегараланмасдан, Вазирлар Маҳкамаси ҳамда ижро органлари фаолияти устидан назоратини кучайтириш, ички ва ташқи сиёсатни амалга оширишда, энг муҳим стратегик масалалар бўйича қарорлар қабул қилишда ҳуқуқ ва ваколатларини ошириш учун Конституциямизга тегишли қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш мақсадга мувофиқ бўлади. Шулар қаторида Вазирлар Маҳкамаси ва жойлардаги ижро ҳокимиятларининг масъулиятини ошириш, Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашларда уларнинг ҳисоботини мунтазам равишда эшитиш ва тегишли ҳулосалар чиқаришни ҳаётнинг ўзи такозо этмоқда.

Ҳеч шубҳасиз, пухта ўйланган бундай ислохотларни давом эттириш биз кўзлаган, яъни "Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамиятига ўтиш" тамойили — принципни амалга оширишда янги қадам бўлади.

Мухтарам ватандошлар!

Ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий тараққиётнинг аниқ устувор йўналишларини белгилаб олишда сиёсий партияларнинг ролини кескин кучайтириш, мамлакатимизни ислоҳ этиш ва модернизация қилиш бўйича стратегик вазифаларни ҳал этишда уларнинг иштирокини кенгайтириш демократик ислохотларни изчил амалга оширишнинг энг муҳим омилига айланоми зарур.

Бошқача қилиб айтганда, **кўппартияли тизимни мустаҳкамлаш ва партиялараро рақобатни кучайтириш — биз кўзлаган демократик давлат барпо этишнинг энг муҳим шартларидан бирига айланиши даркор.**

Биз бу ўринда ўз низомига ва жамият олдида турган муаммоларини ҳал қилиш борасида ўз нуктаи назари аниқ ифода этилган ҳаракат дастурига эга бўлган сиёсий партияларни кўзда тутамиз. Сўз, аввало, ўз электоратига эга бўлган, давлат ва жамият қурилишининг асосий масалалари, мамлакатда юритилаётган ички ва ташқи сиёсат бўйича аниқ-равшан позицияси билан, сайловда мазкур партия учун овоз берадиган одамлар манфаатларини қатъий ҳимоя қилишга қодирлиги билан сайловчилар ўртасида обрў қозongan партия ҳақида бормоқда.

Ушбу масалаларнинг барчаси 2014 йилнинг декабрь ойида Олий Мажлис ва маҳаллий ҳокимият вакиллик органларига ўтказиладиган умумхалқ сайловлари нуктаи назардан алоҳида долзарб аҳамият касб этади.

Юқорида айтилган фикр-мулоҳазаларни яқунлаб, ҳулоса қилар эканмиз, Конституциямиз муқаддимасига бугун яна бир бор мурожаат қилиш ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Ушбу муқаддимада, жумладан, қуйидаги қоида баён қилинган: "Ўзбекистон халқи: инсон ҳуқуқларига ва давлат суверенитети гоғларига содиқлигини тантанали равишда эълон қилиб, ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги юксак масъулиятини англаган ҳолда, демократия ва ижтимоий адолатга садокатини намоён қилиб, республика фуқароларининг муносиб ҳаёт кечирешларини таъминлашга интилиб, инсонларпар демократик ҳуқуқий давлат барпо этишни кўзлаб, ўзининг мухтор вакиллари сиймосида Ўзбекистон Республикасининг мазкур Конституциясини қабул қилади".

Мен бугун ушбу муҳташам залда тўпланган сиз, азиялarga, сизларнинг тимсоланганда бутун халқимизга мурожаат қилиб айтмоқчиман. **Биз ўтган йиллар давомида амалга оширган барча эзгу ишларимизни давом эттириб, келгусида ҳам ўз танлаган йўлимиздан ҳеч қачон ортга қайтмаймиз ва Конституциямизда белгилаб берилган барча олижаноб мақсад-муддoларимизни сўзсиз амалга оширамиз.**

(Давоми 4-бетда.)

АМАЛГА ОШИРАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАРИМИЗНИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ҚУРИШ — ЁРУФ

(Давоми.)

Боши 1-, 2—3-бетларда.)

Азиз юртдошлар!

Ватанимизни ҳар томонлама таққий эттириш ва обод қилиш борасидаги ишларимизни янги, юксак босқичга кўтариш мақсадида 2013 йилга мамлакатимизда "Обод турмуш йили" деб ном берганимиз эл-юртимиз томонидан катта мамнуният билан қабул қилинди.

Йил давомида давлатимиз ва жамиятимизнинг барча куч ва имкониятларини сафарбар этиб, мамлакатимизда улкан ишлар амалга оширилди ва айтиш мумкинки, бу кўпгина масала ва муаммоларни ечишга катта ҳисса қўшди.

Жорий йилда обод ҳаётнинг асосий шарти бўлган аҳолининг реал даромадларини ошириш, кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик ва фермерлик ҳаракатини янада ривожлантириш, янги-янги иш ўринлари яратиш, социал масалаларни ечиш борасидаги ишларимизни изчил давом эттирдик.

Ўйлайманки, сизлар яхши хабардорсиз, мамлакатимизда ҳар йили давлат бюджетини қабул қилишда айна ижтимоий соҳани ривожлантиришга алоҳида аҳамият берилди. 2013 йилда бу соҳага ажратилган маблағлар бюджетимиз умумий харажатларининг 60 фоизини ташкил этди. Бу эса 2012 йилга нисбатан 1 триллион сўмга кўпроқдир.

Бугунги кунда одамларимизнинг ҳаёт даражаси қандай ўсиб бораётгани ҳақида гапирганда, аққол кўзга ташланадиган баъзи бир кўрсаткичларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда яшаётган ҳар учта oilaning биттаси шaxсий енгил авtomobilга эга. Юртимиздаги ҳар 100та oilага ўртача 80та xолodилник, 146та телевизор тўғри келмоқда. Бу эса баъзи oilаларда икки-учтадан телевизор борлигини кўрсатади. Шунингдек, аҳолининг кир ювиш машинаси, пилесос, микротўлқинли печлар, шaxсий компьютер ва бошқа зарур воситалар билан таъминланиш даражаси ортиб бормоқда.

Республикаимизда мобиль алоқа хизматидан фойдаланувчилар сони 19 миллион нафарни ташкил этиб, ҳар бир oilага ўртача 3та уяли телефон тўғри келмоқда. Шунингдек, мамлакатимизда интернет абонентлари сони ўтган йилга нисбатан 18,3 фоизга ўсиб, ҳозирги пайтда 7 миллион 100 минг нафарни ташкил этмоқда.

Албатта, бу рақамлар охириги йилларда аҳолиимизнинг нафақат турмуш даражаси ошиб, аввало, ҳаётимиз сифати тобора юксалиб бораётганидан далолатдир.

2013 йилнинг ўзида қишлоқ аҳлига уй-рўзғор буюмлари сотиб олиш учун қарийб 68 миллиард сўмлик истеъмол кредитлари, ёш oilаларга уй-жой қуриш ва уларнинг шу борадаги интилишларини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида 346 миллиард сўмдан ортиқ, яъни ўтган йилга нисбатан 10 фоиз

кўп ипотека кредитлари ажратилганини таъкидлаш зарур.

Биз учун долзарб аҳамиятга эга бўлган аҳоли бандлигини таъминлаш учун жорий йилда 970 мингдан ортиқ иш ўрни яратилиб, уларнинг 60 фоизи қишлоқ ҳудудларида ташкил этилгани, энг муҳими, касб-хунар коллежларини битирган 500 мингдан зиёд йигит-қизларимизни ишга жойлаштирганимизнинг ўзи энг катта ютуқларимиз каторига киради.

Яна бир устувор вазифамиз — халқимиз саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш ва самарасини ошириш, профилактика ишларини кучайтириш бўйича бажарган ишларимиз ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Тўғруқ ёшидаги 7 миллион аёл ҳамда 7 миллион 300 минг нафар бола тиббий кўриқдан ўтказилди, 195 минг нафар ёлғиз қариялар, ногирон ва пенсионерларга малакали тиббий ёрдам кўрсатилди.

Йил мобайнида мамлакатимиз бўйича 311 миллиард сўмлик бюджет маблағи ҳисобидан 146та замонавий тиббиёт муассасаси фойдаланишга топширилди. Жумладан, Андижон вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказида янги даволаш корпуси ва диагностика бўлими, болалар касалликлари санаторийси барпо этилди. Қашқадарё вилоятининг Чирокчи туманида тиббиёт бирлашмаси, Сурхондарё вилоятида кўп тармоқли болалар ва катталар тиббиёт марказлари, Фарғона вилоятининг Ўзбекистон ва Қўштепа туманлари тиббиёт бирлашмалари ва бошқа ўнлаб касалхоналар тўздан реконструкция қилинди.

Шу билан бирга, Тошкент шаҳридаги Педиатрия тиббиёт институти клиникасида ҳамда Республика педиатрия ихтисослашган илмий-амалий тиббиёт марказида янги жарроҳлик корпуслари ишга туширилди.

Биргина 2013 йилнинг ўзида Республика ихтисослашган хирургия марказининг кардиохирургия мажмуаси ва бошқа шундай шифоналарда юрак-қон томир касалликларида чалинган 4 мингдан зиёд бемор дардига даво топди.

Наманган ва Урганч шаҳарларида эса юрак клапанларини алмаштириш, туғма ва орттирилган юрак касалликларини операция қилиш, электр кардиостимулятор имплантацияси, эхокардиография каби даволашнинг янги усуллари йўлга қўйилди. Нукус, Қарши, Фарғона, Самарқанд, Бухоро, Жиззах шаҳарларида эса юрак ҳолатини узлуксиз мониторинг қилиб бориш амалиёти кенг ўтказилмоқда.

Шунингдек, Урганч, Нукус, Андижон, Самарқанд шаҳарларида лазер нури ва ультратовуш ёрдамида турли кўз касалликларини компьютер технологиялари асосида диагностика қилиш ва даволаш ишлари амалга оширилмоқда.

Шу фурсатдан фойдаланиб, амалда татбиқ этилаётган диагностика ва даволашнинг мутлақо янги усул ва услубларини, энг замона-

вий технология ва техникани ҳаёти-мизга жорий этаётган, беморларимизни даволашда юксак маҳорат ва жонбозлик намойиш этаётган шифокорларимизга барча-барчамизнинг номимиздан миннатдорлик билдиришни ҳам қарз, ҳам фарз, деб биламан.

Таълим-тарбия тизимини янги босқичга кўтариш мақсадида анча тадбирлар амалга оширилди.

2013 йилда мамлакатимизда 756 та таълим маскани, мусиқа ва санъат мактаблари, болалар спорт объектлари янгитдан қурилди, реконструкция қилинди ва капитал таъмирланди. Замонавий компьютер синфлари, ўқув лабораториялари, устaxonалар ташкил этилиб, зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозланди.

Маълумки, шу йилдан эътиборан мамлакатимизда хорижий тилларни ўқитиш тизимини янада такомиллаштириш дастури доирасида умумтаълим мактабларининг 1-синфдан бошлаб хорижий тилларни чуқур ўрганиш йўлга қўйилди. Бу эса, албатта, фарзандларимизнинг жаҳон илм-фани ва маданияти ютуқларини эгаллаши, етуқ ва малакали кадрлар бўлиб етишиши учун янги имкониятлар очиб бериш учун айниқса муҳимдир.

Жорий йилда 300 мингга яқин бола, жумладан, Оролбўйи ҳудудидан 4 минг 500 нафар ўқувчи ҳамда кам таъминланган oilаларга мансуб 75 минг нафар боланинг ёзги оромгоҳларда имтиёзли дам олиш ташкил этилиб, уларнинг саломатлиги мустаҳкамланди.

Йилдан-йилга кучайиб бораётган бундай амалий ишларимизнинг тиббий маҳсули ва натижасини юртдошларимиз, аввало, жондан азиз фарзандларимизнинг турли соҳаларда қўлга киритаётган ютуқларида кўришимиз мумкин.

Бу борада баъзи бир миқдорларга тўхталадиган бўлсак, Тошкент шаҳрида ўтказилган 47-халқаро Менделеев олимпиадасида юртимиз ўқувчилари биринчи ўринни эгаллагани ҳаммамизга мамнуният етказди.

Ақл-заковат мусобақаси бўлими шахмат бўйича жаҳон чемпиони унвонига эришган 8 яшар Нодирбек Абдусатторовни оласизми ёки 5 яшар — эътибор беринг, 5 яшар — ҳажжи ўғлонимиз Ислонбек Синдороннинг Осиё чемпиони деган шарафли номга сазовор бўлганини оласизми, қани айтинг, азиз дўстлар, бундай ютуқлар билан фахрланмасдан, ғурурланмасдан бўладими?

Мана, ақинда Польшада ўтказилган жаҳон чемпионатида яна бир моҳир спортчимиз — Руслан Нурудинов спортнинг энг мураккаб тури бўлган оғир атлетика бўйича кескин беллашувларда ғолибликни қўлга киритди. Хабарингиз бор, бу пахлавон йигит "Ўзбекистон ифтихори" деган юксак унвон билан тақдирланди.

Ватанимизнинг шону шуҳратини бутун дунёга тараннум этаётган, сафлари тобора кенгайиб бораётган бундай фарзандларимизни ҳар қанча қўллаб-қувватласак, ҳар

қанча эъзозласак, арзийди, албатта.

"Обод турмуш йили" деб ном олган йилда қилган катта ишларимиз каторида янги уй-жойлар барпо этиш алоҳида ўрин тутди.

Бу ҳақда гапирганда, 147та туманда 10 мингта намунавий уй-жой барпо этилгани ва бунинг учун аҳолига 1 триллион 400 миллиард сўмлик узоқ муддатли ва имтиёзли кредитлар ажратилганини таъкидлаш керак.

Бизнинг бу ишларимиз нафақат ён-атрофимизда, балки жаҳон ҳам-жамиятида ҳам катта қизиқиш уйғотмоқда. Жорий йилнинг апрель ойида айна шу масала бўйича, шунингдек, ноябрь ойида кўш энергиясидан фойдаланишга бағишлаб Тошкент шаҳрида ўтказилган халқаро анжуманларда иштирок этган дунёдаги етакчи мамлакатлар ва нуфузли халқаро ташкилотларнинг вакиллари ана шундай уй-жойлар, инфратузилма объектлари билан танишиб, бу ишларга юқори баҳо берганидан хабарингиз бор, албатта.

Фурсатдан фойдаланиб, бундай гўзал ва шинам уй-жойларни бунёд этаётган қурувчиларимизга, бизни бу масалада қўллаб-қувватлаб келаётган Осиё тараққиёт банки, Ислон тараққиёт банки каби халқаро молия институтларига халқимиз номидан ҳар қанча миннатдорлик билдирсак айна муддао бўлур эди.

Қадрли дўстлар!

Ҳозирги вақтда бутун Ўзбекистонимиз, таъбир жоиз бўлса, улкан қурилиш майдонига айланган. Хусусан, вилоятлар марказларини бош режа асосида ривожлантириш мақсадида йирик лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Мисол тариқасида 2013 йилнинг ўзида биргина Урганч шаҳрида 344 миллиард сўмлик қурилиш ва обodonлаштириш ишлари бажарилгани айтиш ўринлидир. Ана шундай катта ҳажмдаги ишлар Қарши, Фарғона, Наманган, Нукус, Жиззах, Шахрисабз, Гулистан ва бошқа шаҳарларда, юртимизнинг барча вилоят ва туманларида ҳам давом эттирилмоқда.

Яна бир муҳим вазифамиз — аҳолини марказлашган тармоқлар орқали тоза ичимлик суви билан таъминлаш масаласини оладиган бўлсак, жорий йилда 213 миллиард сўм маблағ ҳисобидан 1 минг 850 километрга яқин сув тармоғи тортилиб, 1 миллион 370 минг нафар аҳолининг сув таъминоти яхшиланди.

Шу билан бирга, Андижон, Бухоро, Навоий, Сурхондарё, Фарғона вилоятларида, Самарқанд, Бухоро, Термиз, Қўқон шаҳарларида айна шу мақсадда 96 миллион доллар қийматидаги 8та йирик инвестиция лойиҳаси амалга оширилмоқда. Бу эса 365 минг аҳоли учун ичимлик суви таъминотини, шунингдек, оқова сув тармоқларини яхшилаш имконини беради.

Йил давомида автомобиль йўлларини қуриш ва реконструкция қилиш, транспорт инфратузилмасини ривожлантириш бўйича улкан ишлар бажарилди.

ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

Ўзбек миллий автомагистралининг 530 километрлик қисмида қурилиш ва реконструкция ишлари олиб борилди. Бундан ташқари, қишлоқ аҳоли пунктларини боғлайдиган 890 километрдан зиёд ички йўللар ва 200 километрдан ортиқ шаҳар ва посёлка кўчалари таъмирланди.

Кейинги вақтда мамлакатимизда кенг ва равион йўللари қуриш билан бир қаторда йўловчиларга транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида ҳам кўп ишлар қилинмоқда.

Азим пойтахтимиз Тошкентда ва бошқа шаҳарларимизда ўзимизда ишлаб чиқарилган, кўзини қувонтирадиган автобуслар ва енгил машиналар билан бирга, энг замонавий "Мерседес" автобуслари қатнаётганини, кўча ва майдонларимиз қиёфасини бутунлай ўзгариётгани бундай манзарани кўриб, ҳар қандай одам таъсирланмасдан қолмайди, десам, муболага бўлмайди.

Шу ўринда бир рақамга алоҳида эътиборингизни қаратмоқчиман. Айни зикр этилган тадбирларнинг барчасини амалга ошириш учун ички инвестициялар билан бирга Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки ва Ислом тараққиёт банкнинг 3 миллиард доллардан ортиқ маблағини йўналтирганимизнинг ўзи, ўйлаётганим, кўп нарсадан далolat беради.

Дастур доирасида жамиятимизнинг асосий бўғини бўлган маҳаллани обод қилиш вазифасидан келиб чиққан ҳолда, ўзини ўзи бошқариш тизими янада такомиллаштирилди, маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётимиздаги ўрни ва таъсирини кучайтиришга катта аҳамият берилди.

Аввало, ана шу мақсадда иккита муҳим қонун қабул қилинди. Жумладан, "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонуннинг янги тахририда ушбу тузилма фаолиятининг таъшилий асосларини такомиллаштириш, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бўйича унинг ваколат ва вазифалари янада кенгайтирилди.

Хабарингиз бор, шу кунларда мамлакатимизнинг барча ҳудудларида фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли) ва унинг маслаҳатчилари сайлови давом этмоқда. Бу сайловнинг айна шу борада янги тахрирда қабул қилинган қонун асосида ўтказилаётгани айниқса эътиборлидир.

Жорий йилда маҳаллалар ҳудудида янги гузарлар, савдо ва маънавий хизмат кўрсатиш шохобчалари, болалар ва спорт майдончалари барпо этиш, ички йўللар ва йўлакларни таъмирлаш, кўп қаватли уйларнинг атрофини ободонлаштириш бўйича катта ҳақмадаги ишлар амалга оширилди.

Азиз юртдошлар!

Ҳаммамизга аёнки, обод турмушнинг ҳаётимизнинг файзу фаритаси бўлмиш муҳтарама аёлларимизнинг оила ва жамиятдаги фол иштирокисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Биз одатда опа-сингилларимизнинг турли соҳалар ривожига қўшаётган катта ҳиссасини тан олиш, уларнинг ҳаётимиздаги ўрни ва ролини ошириш, ҳам сиёсий, ҳам ижтимоий нуфузини кўтариш, оғирини енгил қилиш ҳақида кўп гапирармиз. Лекин мен бу масаланинг бошқа томонига эътибор беришни истардим.

Қачон оила бахтли бўлади? Қачонки, аёл бахтли бўлса.

Қачон аёл бахтли бўлади? Авваламбор, унинг болалари, оила аъзолари, турмуш ўртоғи соғ-омон бўлса.

Қачон аёл ҳаётдан рози бўлади? Қачонки, оиласи тинч, рўзғори фаровон бўлса, эртанги кундан кўнгли тўқ бўлса.

Оилавий турмушда, бир қараганда, кўзга ташланмайдиган, лекин шундай муҳим юмушлар борки — бу кир ювиш ёки овқат пишириш бўладими, бола тарбияси бўладими, умуман, уйни саранжом-саришта туттиш бўладими — бундай рўзғор ташвишларини фақат аёл зоти бажара олади.

Ҳаммамиз яхши биламиз, ҳаёт ташвишсиз бўлмайди, лекин шу ташвишлар камроқ бўлса, енгилроқ бўлса, ана шунда аёл ҳаётдан рози бўлади.

Биз иқтисодиётимиз бакувват бўлиб, имкониятларимиз кенгайиб бориши билан, аёлларимизнинг оғирини енгил қилиш масаласига тобора катта эътибор бермоқдамиз. Жумладан, жорий йилда ҳам бу йўлда кўпгина ишларни амалга оширдик.

Мамлакатимиз корхоналари томонидан 310 мингга яқин ошхона ва уй-рўзғор ашёлари ишлаб чиқарилиб, 130 миллион сўмлик ана шундай буюмлар эҳтиёжидан оила-ларга бепул тарқатилгани бунга мисол бўла олади.

Айни вақтда маҳаллалар, турар-жой мавзелаарида янги-янги хизмат кўрсатиш шохобчалари, нон ёпа-диган, кондитер маҳсулотлари тайёрлайдиган цехлар, бозорчалар ва савдо дўконлари, болалар майдончалари, оилавий дам олиш масканлари, гўзаллик салонлари барпо этилди.

Опа-сингилларимизга қулай шaroит яратишга қаратилган бундай ишларимизни келгусида, албатта, давом эттирамиз ва бунинг учун маблағ ҳам, имконият ҳам топамиз.

Бунинг яққол тасдиғи сифатида аёлларни тадбиркорликка кенг жалб қилиш ва уларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 2013 йилда тижорат банклари томонидан 117 миллиард сўмдан зиёд кредит маблағи ажратилганини айтиш зарур. Бу эса ўз навбатида қанча-қанча хотин-қизларга ўз ишини очиб, оиласи, эл-юртимиз учун фойда келтириш, ҳаётдан ўз ўрнини топиш имконини бераётганини алоҳида таъкидлаш даркор.

Муҳтарам дўстлар!

"Обод турмуш йили"да бажарган ишларимиз ҳақида, албатта, узоқ гапириш мумкин. Мен бу ўринда диққат-эътиборингизни фақатгина битта кўрсаткичга қаратишни лозим, деб ҳисоблайман.

Дастур доирасида барча манбалар ҳисобидан 6 триллион 930 миллиард сўм ҳамда 471 миллион доллардан ортиқ маблағ сарфланганининг ўзи амалга оширган ишларимизнинг ҳажми ва кўлами қанчалар кенг ва улкан эканидан яққол далolat беради.

Фурсатдан фойдаланиб, мана шундай олижаноб ва савобли ишга ўз ҳиссасини қўшган юртимиздаги давлат ва нодавлат ташкилотларига, фермерлик ва тадбиркорлик субъектларига, бизга кўмак берган хорижий ва халқаро тузилмаларга, мана шу залда ўтирган чет мамлакатларнинг элчилари ва дипломатик ваколатхоналар вакилларига, шу эзгу йўлда сидқидилдан хизмат қилган барча инсонларга ўз номидан, халқимиз номидан самимий миннатдорлик билдираман.

Хурматли анжуман иштирокчилари!

Энди сизлар билан кириб келаётган янги — 2014 йилга қандай ном бериш ҳақида маслаҳатлашиб, фикрлашиб олишимиз керак.

Азал-азалдан ҳар қайси ота-она ўз боласининг соғлом ва баркамол, ақл-заковатли, бахтли бўлишини истади. Шундай фарзандни voyaga етказиш, унинг ҳаётда муносиб ўрин эгаллашига эришиш — ота-онанинг энг улғу, энг муқаддас орузи, десак, айна ҳақиқатни айтган бўламе.

Биз соғлом деганда, нафақат жисмоний, балки маънавий жиҳатдан ҳам соғлом болани ўзимизга тасаввур этамиз.

Мустақилликнинг биринчи йилларидан бошлаб юртимизда соғлом она — соғлом бола масаласи давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланиб, кенг кўламли умуммиллий дастурларимиз доирасида амалга ошираётган улкан ишларимиз жаҳон миқёсида ҳам тан олинган сизларга яхши маълум.

Айни вақтда бугунги шиддатли замон, ҳаётнинг ўзи ёш авлод тарбияси борасида олдимизга янги-янги, ўта муҳим ва долзарб вазифаларни қўймоқда.

Ана шуларнинг барчасини ҳисобга олган ҳолда, ҳар томонлама соғлом авлодни voyaga етказиш борасидаги ишларимизни изчил давом эттириш ва юксак босқичга кўтариш мақсадида мен кириб келаётган янги — 2014 йилни мамлакатимизда "Соғлом бола йили" деб эълон қилишни таклиф этаман.

Қадрли юртдошлар!

Соғлом боланинг дунёга келиши, бакувват бўлиб ўсиб-ўлғайиши кўпгина талаб ва омилларга боғлиқ эканини ҳаммамиз яхши тушунамиз. Лекин улар орасида шундай ўта муҳим, ҳал қилувчи меzonлар борки, бу ҳақда алоҳида тўхталишни ўринли, деб биламан.

Биринчидан, соғлом бола — аввало соғлом ва ақил оиланинг мевасидир.

Биз оилани ҳаёт давомийлигини таъминлайдиган, келажақ насллар тақдирига кучли таъсир

кўрсатадиган тарбия маскани сифатида қабул қиламиз. Катталарга ҳурмат, кичикларга иззат, ода-мийлик, меҳр-оқибат, ўз Ватанига, халқига садоқатли бўлиш каби олижаноб фазилатлар айнан оила муҳитида шаклланади.

Табиики, соғлом боланинг туғилиши биринчи навбатда онанинг соғлиғига боғлиқ. Бўлғуси она илоҳий неъмат бўлиши дилбандини тўққиз ой мобайнида ўз бағрида асраб-авайлаб, ёруғ дунёга келтиради. Ана шу жараёнда аёл қандай кунларни, қандай руҳий ҳолатни бошидан кечирса, бу, албатта, она вуҷуди орқали ҳомилага таъсир ўтказиши.

Аёлни қадрлаш, оғир ишлардан халос этиш, турли касалликлардан ҳимоя қилиш — эр кишининг, бутун жамиятимизнинг бурчидир. Бу ҳақиқат куруқ гапга айланиб қолмаслиги учун барчамиз жавобгарликни сезишимиз, уни амалий ишларимизда намоён қилишимиз даркор.

Бундан хулоса шуки, "Соғлом бола йили" давлат дастурини ишлаб чиқишда биринчи навбатда оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, оилаларда соғлом муҳитни кучайтириш, уларнинг иқтисодий ва маънавий асосларини мустаҳкамлаш каби масалалар эътиборимиз марказига қўйилиши зарур.

Иккинчидан, соғлом болани voyaga етказишда соғлиқни сақлаш тизимининг ўрни ва таъсири, шу билан бирга, масъулият катта экани ҳаммамизга яхши аён.

Дастурда оналар ва болалар саломатлигини асрашга хизмат қиладиган тиббиёт муассасалари — бу скрининг ва перинатал марказлари бўладими, аёллар тиббий консултациялари, туғруқхона комплекслари бўладими, гинекология ва патронаж хизматлари, қишлоқ врачлик пунктлари бўладими — уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, замонавий асбоб-ускуналар, малакали кадрлар билан таъминлаш борасидаги ишларимизни кучайтириш ўз ифодасини топиши керак.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг тавсияларини инобатга олган ҳолда, ҳомиладор аёллар ва гўдакларнинг ўз вақтида ва сифатли овқатланиши, улар учун махсус поливитаминлар, зарур микроэлементлар билан бойитилган махсулотлар ишлаб чиқариш, болаларни доимий тиббий кўрикдан ўтказиш, турли касалликлардан асраб-авайлаш каби тадбирларнинг самарасини янада ошириш лозим.

Барчамиз яхши тушунамизки, соғлом фарзандни тарбиялашда аҳоли, айниқса, ота-оналарнинг тиббий маданияти муҳим аҳамият касб этади. Шу сабабдан дастурни шакллантиришда тиббий маданиятни оширишга қаратилган кенг кўламли тушунтириш ишларига алоҳида ўрин бериш айна мудожа бўлади.

(Давоми 6-бетда.)

АМАЛГА ОШИРАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАРИМИЗНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ҚУРИШ — ЁРУҒ КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

(Давоми. Боши

1-, 2-3-, 4-5-бетларда.)

Маълумки, мамлакатимизда бўлғуси келин-куёвларни никоҳдан олдин тиббий кўрикдан ўтказиш тартиби жорий этилган бўлиб, бундан кўзланган асосий мақсад соғлом оила қуриш, соғлом болани дунёга келтириш билан боғлиқ. Лекин, афсуски, инсоннинг ҳаёти, тугилажак фарзанднинг тақдирига бевосита дахлдор бу масалага баъзан масъулиятсизлик билан қаради, сохта ва юзаки хулосалар чиқариш, тиббий маълумотномаларни сотиб олиш каби ҳолатлар учраб туриши барчамизни ташвишга солиши зарур. Айни шу масалалар учун, умуман, болаларнинг соғлом, бениқсон бўлиб туғилиши учун тиббиёт ходимларининг масъулиятини, керак бўлса, жавобгарлигини ошириш вақти келди, деб ўйлайман.

Учинчидан, соғлом болани вояга етказишда таълим-тарбия ва спортнинг ўрни ва таъсирини янада кучайтириш лозим.

Дастурда мактабгача таълим муассасалари тизимини кенгайтириш, уларни замонавий жиҳозлаш, юқори малакали педагог ва мураббийлар билан таъминлаш, болаларни мактабга тайёрлашнинг сифатини ошириш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш даркор.

Боланинг жисмоний ва психологик ривожланишидаги энг асосий давр — бу бошланғич синф давридир. Ҳаммамиз биламизки, собиқ тузум шароитида бу масалага, афсуски, етарлича аҳамият берилмас эди. Кўйи синфларда дарс бериш асосан ўрта махсус маълумотга эга бўлган муаллимларга топшириб қўйилган эди.

Бошланғич таълимнинг ёш авлод ҳаётидаги роли ва аҳамиятини ҳисобга олган ҳолда, бундай номмақбул ҳолатга бутунлай барҳам берилди ва бу вазифани бугунги кунда олий маълумотли, юксак профессионал маҳоратга эга бўлган педагог кадрлар бажармоқда.

Қабул қилинадиган дастурда бошланғич таълимнинг сифатини ошириш, таълим стандартлари, ўқув дастурлари, дарслик ва қўлланмаларни такомиллаштириш, илгор педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш масалалари ўз ифодасини топиши керак.

Айни пайтда, "Соғлом бола йили"нинг мақсад ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда, фарзандларимизда, айниқса, қиз болалар ўртасида жисмоний тарбия ва спортга меҳр уйғотиш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш бўйича аниқ тадбирларни белгилаб, амалга оширишимиз лозим.

Тўртинчидан, ҳаммамизга аёнки, фарзандларимизни, янги авлоднинг соғлом ва баркамол қилиб вояга етказиш, бу мақсадга эришиш, ҳеч шубҳасиз, давлатимиз, жамиятимизнинг эътибор марказида туриши, олиб бораётган сиёсатимизнинг устувор йўналиши бўлиб қолиши шарт.

Шу мақсадда бу масалага дахлдор ва мутасадди бўлган қайси соҳа, қайси жараёни олмайлди, уларнинг барчасини ривожлантириш, янги, замонавий босқичга кўтаришда давлатнинг роли катта экани ҳеч кимга сир эмас.

Шуни ҳисобга олган ҳолда, "Соғлом бола йили" дастури таркибида аввало йиллик режаларни белгилаб олиб, турли соҳа ва тармоқлар, айниқса, ижтимоий соҳаларга тааллуқли масалаларни ечиш учун ажратиладиган маблағ бўладими, бугунги кунда замоннинг ўзи талаб қилаётган шароитларни тўғдириб бериш бўладими — буларнинг барчасига эътиборни янада кучайтиришимиз зарурлиги ўз-ўзидан равшан, албатта.

Шу билан бирга, бу масала бўйича жаҳон миқёсидаги илгор, тараққий топган давлатларнинг тажрибасини ўрганиш ва юртимизда жорий этиш алоҳида аҳамият касб этади.

Бешинчидан, соғлом бола тар-

биясида маҳалла ва ижтимоий тузилмаларнинг катта ўрни ва таъсири борлиги ҳақида, ўйлаётганимиз, ортқича гапиришнинг ҳолати йўқ. Халқимизнинг "Бир болага етти маҳалла ҳам ота, ҳам она" деган мақолида, албатта, чуқур маъно мужассам.

Шу нуқтаи назардан қараганда, маҳалла оқсоқоллари, диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилар, маҳалла посбонларининг жамиятимиз ҳаётида тинчлик ва осойишталик, ўзаро ҳурмат ва ҳамжиҳатлик, ҳушёрлик ва огоҳлик муҳитини мустаҳкамлашдаги масъулияти янада ортади.

Айниқса, қиз болаларни тарбиялаш, уларнинг замонавий билим ва касб-хунарларни эгаллашига ёрдам бериш, эрта никоҳларнинг, оилавий низоларнинг олдини олиш, урф-одат ва маросимларни ихчам ва тартибли ўтказиш каби вазифаларни ҳал қилишда биз кўпни кўрган, тажрибали маҳалла фаолларига таянамиз.

Ўғил-қизларимизни турли тўғаракларга жалб этиш, кам таъминланган оилаларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш, ўз ҳудудида тадбиркорликни ривожлантириш ва яна бошқа масалалар бўйича маҳалла фаолиятини кучайтириш, уларга янги ваколат ва имкониятлар бериш лозим.

Ўз-ўзидан равшанки, юқорида баён этилган барча устувор вазифаларни амалга ошириш учун мавжуд норматив-ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш талаб этилади.

Қадрли ва муҳтарам ватандошлар!

"Соғлом бола йили"нинг асосий мақсад ва вазифалари ҳақида гап-рар эканмиз, халқимиз ўртасида кенг тарқалган **"Фарзандлари соғлом юрт қудратли бўлур, қудратли элнинг фарзандлари соғлом бўлур"** деган ҳикмати иборани яна бир бор эсга олишимиз ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Бизнинг мана шу қисқа — йигирма икки йиллик янги тарихимизда мустақилликка эришиш, миллий давлатчилигимиз, эртанги кунимизни қуришда, юртимизни турли бало-қазолардан асрашда, Ўзбекистонимизнинг ривожланган демократик давлатлар қаторига кириши, жаҳон майдонида муносиб обрў топишида энг асосий омиллар нима деб сўраса, мен, бошқа мезонларни инкор этмаган ҳолда, бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтган бўлардим: бу йўлдаги энг муҳим омил — бу ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом, ҳеч кимдан кам бўлмасдан, бошини бало-д кўтариб яшайдиган, Ватанимизнинг тақдир ва келажаги учун масъулиятни ўз зиммасига олишга, халқимиз интилаётган келажаги буюк давлатни барпо этишга қодир бўлган баркамол авлодимиз, десам, айни ҳақиқатни айтган бўламан.

Ана шу ҳақиқатни эл-юртимиз чуқур англаб, юрагидан, қалбидан ўтказиб, кенг қўллаб-қувватлаётгани бугунги кунда ўз ҳосили ва натижасини бераётгани ва бунинг бутун дунё тан олаётгани, бизга ҳавас билан қараётгани ҳеч кимга сир эмас.

Биз таянчимиз ва сўянчимиз, гуруримиз ва ифтихоримиз бўлмиш болаларимизга, фарзандларимизга ишонч билан, ҳурмат-эътибор билан қарашни келажагимизга бўлган ишонч, миллитимизга, халқимизга бўлган ҳурмат-эҳтиром ифодаси деб биламиз.

Мен ишонаман — бугун сизлар билан бирга белгилаб олган, "Соғлом бола йили" дастури деган ном билан амалга оширадиган барча режа ва вазифаларимиз ҳам ана шу эзгу мақсадга хизмат қилади.

Сиз, азизларимни Конституция байрами билан яна бир бор таъриқлаб, барчангизга сиҳат-саломатлик, куч-гайрат, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

ТАРАҚҚИЁТИМИЗ ВА ФАРОВОНЛИГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси мамлакатимизда демократик давлат ва фуқаролик жамияти барпо этиш, инсон ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, Ватанимиз тараққиёти ва турмушимиз фаровонлигини юксалтиришнинг ҳуқуқий кафолати бўлиб келаётганини таъкидлади.

Конституциямиз нормаларининг ҳаётга татбиқ этилиши жамиятимизда қарор топган тинчлик ва ҳамжиҳатликда, ҳаётимизга янги мазмун бағишлаётган исло-

ҳотлар самарасида, одамларимизнинг ўзгариб бораётган онгу-тафаккурида, ҳар бир оила, ҳар бир инсон ҳаётида ўз ифодасини топмоқда.

Ушбу тарихий санани байрам қилар эканмиз, миллий давлатчилигимиз асосларининг мустаҳкамланиши, ижтимоий-иқтисодий соҳаларнинг изчил ривожланиши, аҳоли турмуш даражасининг юксалиши, мамлакатимизнинг халқаро ҳамжамиятидаги ўрни ва нуфузи ортиши — буларнинг барчасида Асосий қонунимизнинг аҳамияти юксак эканлигини янада теран англаймиз.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси байрамининг яна бир муҳим жиҳати, шу кунни халқимизнинг эзгу интилишларини ифода этадиган, жамиятимиз ривожига хизмат қиладиган энг устувор йўналишлар белгилаб олинади ва келгуси йилга шунга мувофиқ ном бериллади.

Президентимиз Ислам Каримов ташаббуси билан 2013 йил Обод турмуш йили деб эълон қилинган эди.

"Обод турмуш йили" Давлат дастури асосида фуқаролик жамиятини ривожлантириш, тинчлик-осойишталикни мустаҳкамлаш, аҳоли фаровонлигини янада оши-

ришга қаратилган меъёрий-ҳуқуқий база такомиллаштирилди.

Халқимизнинг ҳаёт сифати ва даражасини юксалтириш, маиший шароитларини янада яхшилаш, янги уй-жойлар ва инфратузилма объектларини қуриш, маҳаллаларни обод этиш, ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш борасида комплекс чоратadbirlar амалга оширилди. Хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллигини янада юксалтириш, орзу-интилишларини қўллаб-қувватлаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга алоҳида эътибор қаратилди.

Ватанимизни ҳар томонлама обод қилиш, халқимиз янада тинч ва фаровон яшайдиган ҳаёт барпо этиш йўлидаги бундай ишлар изчил давом этмоқда.

Президентимиз Ислам Каримов кириб келаётган янги — 2014 йилни мамлакатимизда **"Соғлом бола йили"** деб эълон қилишни таклиф этди. Давлатимиз раҳбарининг бу таклифи йилгиланлар томонидан гулдурас қарсақлар билан қўллаб-қувватланди.

Тантанали маросим санъат усталари ва ёш ижрочиларнинг байрам концерти билан якунланди.

ЎЗА

ВАТАНИМИЗНИНГ ЮКСАК МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Жаҳон миқёсида глобал иқтисодий-молиявий инқироз давом этганига, бу инқирознинг чуқур таъсирига қарамадан, Ўзбекистонимиз тараққиёт йўлида дунёда камдан-кам давлатлар қаторида барқарор суръатлар билан ривож топиб бораётгани бугунги кунда ўзгаларнинг ҳавасини тортмоқда, десам, аини ҳақиқатни айтган бўламан.

Биз қўлга киритаётган ютуқлар, авваламбор, иқтисодиётимизнинг барқарор суръатлар ва дадил қадамлар билан бўлиб бораётганининг натижасини ҳар қадамда халқимизнинг ҳаёт даражаси ва сифати тобора юксалиб, юртимиз қиёфаси, шаҳар ва қишлоқларимиз тобора обод бўлиб бораётганида кўриш ва кузатиш қийин эмас, деб таъкидлади Президентимиз.

Бундай туб ўзгаришларни турли-турли соҳаларда — бу қишлоқ хўжалиги, sanoat, қурилиш ва

транспорт бўладими, таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш, илму фан, маданият ва спорт бўладими, бизнес соҳасими, сизлар меҳнат қилаётган барча тармоқларда, ҳаётимизнинг бугунларида бунинг амалий ифодасини кўриш мумкин.

Шу билан бирга, ҳеч кимга сир эмас, бундай ривож топиш, тараққиёт йўлида жадал илгарилардан боғлиқ бўлиб қанча-қанча оғир меҳнат қилиш, қанча синовлардан ўтиш, керак бўлса, қанча-қанча ақл-заковат, мардлик ва матонат, ҳар биримизнинг ўз жойимизда бизга топширилган вазифани сидқидилдан адо этишимиз талаб қилинади, десам, бу фикрга сизлар, албатта, қўшилсиз, деди давлатимиз раҳбари.

Бу масалага чуқурроқ қарайдиган бўлсак, биз қўлга киритаётган марраларнинг асосий мезони ва омили — бу биринчи навбатда одамларимизнинг ўзи, уларнинг дунёқараши, кайфияти ўзгараётгани, ким учун, нима учун меҳнат

қилаётганини чуқур англаб бораётгани, сиёсий ва ижтимоий савияси ошиб бораётганининг натижаси, десак, аини ҳақиқатни айтган бўламан.

Бугун биз сизларнинг тимсолин-гизда минг-минглаб меҳнатчиларимизни — миришкор деҳқон ва фермерларимиз, sanoat корхоналари ва қурилиш майдонларида фидокорона меҳнат қилаётган ишчи ва муҳандисларимиз, меҳрибон устоз-мураббийлар ва домларлар, жонкуяр шифокорларимиз, илм-фан, маданият ва санъат, спорт соҳаларидаги ютуқлари билан Ватанимизни дунёга танитаётган инсонларнинг энг муносиб намояндаларини кўраемиз.

Булар қаторида халқимизнинг тинч меҳнатини, osoyишта ҳаётини кўз қорачигидек асрашга бел боғлаган, Ватан ҳимоясини ўзи учун касб деб биладиган мард ва жасур ўғлонларимизнинг масъулиятли хизматини алоҳида эътироф этамиз, юксак қадрлаймиз.

Сўнгра Президентимиз Ислон Каримов давлат мукофотларини тантанали равишда топширди.

— Бугун мен сизларнинг очиқ чехрангиз, бахтиёр кўзларингизни, сизлардаги баланд руҳни кўриб, очигини айтсам, гўёки ўзим ҳам мукофот олгандек хурсанд бўлиб турибман, — деди Президентимиз. — Менинг ниятим, тилагим битта: кўксингизга ярашиб турган бу мукофотлар барчангизга бююрсин, сизларни янги-янги зафарларга руҳлантурсин. Ҳалол меҳнат билан мана шундай юксак қадр топиш, элу юртимиз ардоғида бўлиш барчангизга насиб этсин. Ватанимизни, халқимизни доимо Яратганнинг ўзи асрасин! Барчангизга сиҳат-саломатлик, ишларингизга ривож, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Тақдирланганлар юксак эътибори ва ғамхўрлиги учун Президентимиз Ислон Каримовга самимий миннатдорлик билдирди.

ЎЗА

ҲАЛОЛ ВА ФИДОКОРОНА МЕҲНАТНИНГ ЮКСАК ЭЪТИРОФИ

Мустақиллигимизнинг 22 йиллик байрами арафасида Президентимиз Ислон Каримов фармонларига мувофиқ мамлакатимиз тараққиёти, ижтимоий-иқтисодий соҳаларнинг гуллаб-яшнашига муносиб ҳисса қўшаётган бир ғуруҳ фидойи ва ташаббускор юртдошларимиз Ватанимизнинг юксак унвонлари, ордени ва медаллари билан тақдирланган эди. Конституциямиз қабул қилинганининг 21 йиллиги арафасида мазкур мукофотлар ўз эгаларига тантанали равишда топширилди.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида бўлиб ўтган тадбирга шаҳар фаоллари, турли вазирилик ва идоралар раҳбарлари, ижтимоий-иқтисодий соҳалар, қурилиш, транспорт, sanoat, ободонлаштириш соҳаси вакиллари, маҳалла, хотин-қизлар кўмиталарининг фаоллари тақдир этилди.

Тошкент шаҳрининг сиёсий-ижтимоий, маънавий ҳаётимиздаги, давлат бошқаруви, иқтисодиётимиздаги ўрни ва аҳамияти беқиёсдир. Мамлакатимиз тарихига Обод турмуш йили сифатида муҳланаётган 2013 йилда пойтахтимизда ҳам кенг кўламли ободонлаштириш, бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Янги-янги ишлаб чиқариш корхоналари, маданий-маърифий, ижтимоий объектлар, спорт иншоотлари, таълим муассасалари, гузарлар барпо этилди. Энг улуғ, энг азиз байрамимиз — Ватанимиз мустақиллигининг 22 йиллиги арафасида Юртбошимиз ташаббуси би-

лан кўхна ва ҳамиша навқирон шаҳарнинг тарихий марказларидан бўлмиш Хадра майдони янада кўркам қиёфа касб этди. Навоий кўчасидаги автотранспорт воситаларининг тирбандлигига барҳам берилди. Кўркам болалар майдончаси, ям-яшил майсазорлар, дов-дарахтларга бурканган файзли хиёбон барпо этилди. Кўп қаватли уйларда яшаётган аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш, дам олиши учун имкониятларини янада кенгайтириш, Хадра майдонида мўътадил иқлимни таъминлаш мақсадида бу ерда улкан фаввора бунёд этилди. Бу йўналишдаги кенг кўламли эзгу савий-ҳаркатлар самарасида, Тошкент дунёнинг экологик жиҳатдан тоза ва яшаш қўлай бўлган шаҳарларидан бири сифатида эътироф этилди.

Иқтисодиёт соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар Ватанимиз салоҳиятининг тобора юксалиши, кўплаб янги иш ўринларини барпо этиш, халқимиз ҳаёт фаровонлигининг муттасил юксалиб бораётганида асосий омили бўлмоқда. "Ўзбекистон темир йўллари" давлат акциядорлик компаниясининг реконструкция қилинган куюв-механика заводи импорт ўрнини босувчи бир неча турдаги эҳтиёт қисмларини корхонанинг ўзида ишлаб чиқариш, мамлакатимиз машинасозлик sanoatини янада раванак топтиришда муҳим ўрин эгаллади.

Тадбирда мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳиятини юксалтириш ва ислохотлар-

ни муваффақиятли амалга оширишдаги катта хизматлари, кўп йиллик самарали меҳнати билан sanoat, транспорт, aloqa ҳамда қурилиш соҳаларини ривожлантиришга қўшган салмоқли хиссаси, ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун бир ғуруҳ юртдошларимизга фахрий унвонлар, ордени ва медаллар тантанали тарзда топширилди.

— Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида мамлакатимизда миллий анъана ва қадриятларимизни асраб-авайлаш, ўзини ўзи бошқаришнинг ноёб тизими — маҳаллаларнинг ваколат ва имкониятларини тобора кенгайтириш, уларнинг мавқеини юксалтириш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди Учтепа туманидаги "Журхоний" маҳалла фуқаролар йиғини расиси, "Шуҳрат" медали соҳиб-и Бахтинур Саидов. — Бундай ғамхўрлик ва эътибор юртимиздаги ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини, фуқаролараро тотувлик, ҳамжиҳатликни асраб-авайлаш, ёшлар тарбияси йўлида доим масъулият ва огоҳликни ҳис этиш, ҳамиша ижтимоий фаол бўлиб меҳнат қилишга ундайди.

Мукофотларни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ш.Мирзиёев топширди.

Халқимиз маънавиятини юксалтириш, миллий анъаналаримизнинг бардавомлигини таъминлаш, навқирон авлоди оша Ватанга муҳаббат, қадриятларимизга ҳурмат ру-

ҳида тарбиялаш, ёшлар онгу шуурини миллий ҳаёт тарзимида ёт ва зарарли гоёлар таъсиридан ҳимоялаш маънавий-маърифий соҳалардаги ислохотларнинг асосий мазмун-моҳиятини ташкил этади.

Бугунги мураккаб ва шиддатли замон адабиёт, санъат, маънавият ва маърифат, илм-фан, соғлиқни сақлаш, ахборот, спорт соҳаси фидойилари зиммасига ёшларни "оммавий маданият" таъсири ва ёт гоёвий хуружлардан ҳимоялаш борасида кўплаб масъулиятли вазифаларни юклаган. Мамлакатимизда ижодкор зиёлилар, ҳаётини илм-фанга бағишлаган олимлар, маданият ва санъат намояндалари, жонкуяр мураббийлар, спортчиларнинг машаққатли меҳнатини эъзозлаш, ҳар жиҳатдан кўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, янгидан-янги зафарлар сари руҳлантириш масаласига алоҳида эътибор қаратилиши замирида ҳам аини мақсадлар муҳассамдир.

Ўзбек Миллий академик драма театрида бўлиб ўтган тантанали тадбирга ёзувчи ва шоирлар, олимлар, тадқиқотчилар, режиссёрлар, актёрлар, мусаввирлар, санъаткорлар, журналистлар, жамоатчилик вакиллари тақдир этилди.

Тантанали тадбирда миллий маданият ва санъатимиз, оммавий ахборот воситалари ривожига давлатимизнинг доимий эътиборида экани алоҳида таъкидланди. Юртимизда жаҳон андозалари даражасидаги санъат саройлари, маърифат масканлари,

театрлар, кўргазма заллари, болалар ижодиёти учун кўркам биноларнинг барпо этилаётгани, мамлакат ва халқаро миқёсда турли ижодий лойиҳалар, фестиваллар, кўрик-танловлар муваффақиятли ўтказилаётгани бунинг далилидир.

— Президентимизнинг театрларни ҳар жиҳатдан кўллаб-қувватлаш, уларнинг моддий-техник базасини янада мустаҳкамлаш, соҳа ходимлари меҳнатини ҳар жиҳатдан кўллаб-қувватлашга оид ғамхўрлигини ўз фаолиятимиз, кундалик ижодиимизда ҳис этиб яшаймиз, — дейди Муқимий номидаги ўзбек давлат мусикали театри актери, Ўзбекистон Республикаси халқ артисти Одинахон Нарзуллаева. — Бу биз, санъат аҳлини ёшлар тарбияси йўлидаги масъулиятни доимо ҳис этишга, янада фидойилик билан меҳнат қилишга даъват этади.

Тантанали тадбирда сўзга чиққанлар ҳалол ва фидокорона меҳнатни эъзозлаш борасида кўрсатаётган улкан эътибори учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди.

Мукофотларни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов топширди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Икромов иштирок этди.

Бундай тадбирлар Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлар, вазирилик ва идоралар, ташкилотларда бўлиб ўтди.

ЎЗА

ЁШЛАРГА ИШОНЧ ВА ЭЪТИБОР ИФОДАСИ

Бугун Ўзбекистон ёшлари таълим, маданият, санъат, спорт ва бошқа соҳаларда улкан ютуқларни қўлга киритмоқда. Улар эришган муваффақиятлар доимо давлат эътиборида, халқ эътирофида.

“Туркистон” саройида мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаол иштирок этиб, тенгдошларига намуна бўлаётган, Ватан равнақи йўлида ёниб яшаётган бир гуруҳ ёшларга юксак унвон, орден ва мукофотлар топширилди.

Тантана аввалида Ўзбекистонда ёшлар сиёсатида доир ислохотлар акс этган суратлар, ёш иқтидор соҳибларининг илм-фан соҳасида эришган ютуқлари,

бошланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 3 декабрдаги “Юқори натижаларга эришган бир гуруҳ иқтидорли ёшларни мукофотлаш тўғрисида”ги фармони асосан тақдирланганлар саҳнага тақдир этилди. Уларга “Ўзбекистон ифтихори”, “Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи” унвонлари, “Дўстлик” ордени, “Жасорат”, “Содиқ хизматлари учун” ва “Шухрат” медаллари топширилди. Президентимиз фармони билан таъсис этилиб, 2003 йилдан буён “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан бериб келинаётган “Ўзбекистон белгиси” кўрак нишони билан ҳам 27 нафар йигит-қиз мукофотланди. Илм-фан, маданият, таълим, соғлиқни сақлаш, санъат, журналистика, спорт, қишлоқ хўжалиги, кичик бизнес, ҳуқуқ ва ҳарбий соҳаларда ўқиётган, ишлаётган ҳамда илмий-ижодий фаолият билан шуғулланиб, юксак натижаларга эришаётган тенгдошларимиз ана шундай бахтга муяссар бўлдилар.

— Юртбошимиз ва халқимиз томонидан билдирилган ишонч бизга катта масъулият юклайди, — дейди «Ўзбекистон ифтихори» фахрий унвони соҳиби, «Пахтакор» профессионал футбол клуби аъзоси Аббосбек Махсидов. — Мамлакатимизда спортнинг кенг оммалашаётгани, айниқса, футболни ривожлантиришга берилаётган эътибор ўз самарасини кўрсатмоқда. Энди юксак эътибор ва эътирофга муносиб бўлишимиз лозим. Бу йил Туркияда футбол бўйича ёшлар ўртасида ўтказилган жаҳон чемпионатида қатнашганимизда қалбимдан шундай туйғулар кечди. Ушбу мукофот Ватанимизга муносиб ўғлон бўлишга, юртимиз шон-шухратини янада юксалтириш йўлида бор шижоат ва ғайратимни ишга солишга руҳлантиради.

Дилшод КАРИМОВ,
“Ma'rifat” мухбири

Ёлқин ШАМСИДДИНОВ (ЎЗА) олган
суратлар.

«ЮРТИМ ТАҚДИРИ — МЕНИНГ ТАҚДИРИМ»

Юртимизда ўқиш ва меҳнат фаолиятида ўз истеъдод ва иқтидорини намоён этаётган ёшлар мунтазам рағбатлантириб борилади. Конституциямиз қабул қилинганининг 21 йиллик байрами арафасида спорт, таълим, ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳаларда юқори натижаларга эришган бир гуруҳ ёшлар Президентимиз фармонида кўра фахрий унвон, орден ва медаллар билан мукофотланди. Ушбу ҳаяжонли дамларда улар қалбида кечаётган ҳис туйғулар билан ўртоқлашдик.

Рустем Уте-
муратов, Қора-
қалпоғистон
Республикаси Шуманай
туманидаги 16-умумий
ўрта таълим мактабининг
информатика фани
ўқитувчиси, «Дўстлик» ор-
дени соҳиби:

Faxr

юрт тақдирига
дахлдорлик
ҳисси янада
кучайишига,
атрофимизда
бўлаётган воқеаларга бе-
фарқ қарамасликка, барка-
мол авлод тарбиясида
фидойилик кўрсатишга ун-
дайдди. Зотан, юртимиз тақ-
дири — бизнинг ҳам тақди-
римиздир.

Мунира Юсупова,
Қашқадарё вилояти
Қарши туманидаги
8-умумий ўрта таълим
мактабининг инглиз тили
фани ўқитувчиси, «Содиқ
хизматлари учун» медали
соҳиби:

— Қўллаб-қувватлаш ва фаол ёшлар сафида тақдирланганимдан жуда хурсандман. Медални кўксимга тақарканман, дафъатан кўзларимда ёш қалқди. Мана шу юртда яшаётганимдан яна бир бор ғурур туйдим. Таълим даргоҳларимизда чет тилларнинг ўқитилишига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айниқса, Президентимиз томонидан 2012 йил 10 декабрда қабул қилинган «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида»ги қарор таълим тизимининг барча босқичларида хорижий тилларни узлуксиз ўрганишни таъминлаш, ўқитувчилар малакасини ошириш ҳамда замонавий ўқув-услубий материаллар билан таъминлашга хизмат қилаётди.

Мамлакатимизда ҳам инглиз тилини ўқитиш янада такомиллаштирилмоқда. Дарсларни ўқишда интерфаол усуллардан фойдаланаман. Ахборот-коммуникация технологиялари бу борада менга яқин кўмакчи. Таълим сифати ва самарадорлигини ошириш, ўқувчилардаги қобилият ва истеъдодни камол топтиришга ҳаракат қилаялким. Ушбу юксак мукофот фаолиятимда янги ютуқ ва марралар сари дадил одимлашимда, мамлакатимиз тараққиёти учун янада кўпроқ меҳнат қилишимда куч-қувват, шижоат ва ғайрат бағишлайди.

Д.КАРИМОВ
ёзиб олди.

миллий хунармандчилик намуналари кўргазмаси уюштирилди.

— МикроГЭС жуда фойдали лойиҳа, — дейди Тошкент давлат техника университетининг катта илмий ходим-излаувчиси Қурбон Жўраев. — Устозим профессор Муродилла Муҳаммадиев билан бунга патент олганмиз. МикроГЭС кичик каналларга ўрнатилади. Ўртача 5 киловатт электр қуввати ишлаб чиқариш қувватига эга шундай қурилмадан каналнинг ҳар 40–50 метрига биттадан жойлаштириш мумкин.

Кўргазмага қўйилган шамол, сув ва қуёш энергияси комбинацияси асосида ишлайдиган электр станцияси, ҳўл мева ва सबзавотларни қуёш энергияси асосида қуриш технологияси, қуёш энергиясини электр энергиясига айлантириб берадиган батареялар қўпчилигини қизиқишга сабаб бўлди.

Сўнг тадбирнинг тантанали қисми

ХУНАРЛИ — ЭЛДА АЗИЗ

Бугунги кунда Қорақалпоғистон Республикаси ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармасида қарашли 10 академик лицей, 91 касб-хунар коллежиди 80010 ўқувчи ёшларга 8 мингдан ортиқ ўқитувчилар таълим-тарбия бериб келишмоқда. Биргина 2012-2013 ўқув йилида касб-хунар коллежларини 94 мутахассислик бўйича 25660 ўқувчи ёшлар битириб, 18253 (71,1 %) нафарининг бандлиги таъминланган, 902 (3,5 %) нафар битирувчи эса олий таълим муассасаларида ўқишни давом эттирмоқда.

Жамиятимизнинг турли соҳаларида ўз меҳнат фаолиятини бошлаган бир қанча ёшлар билан суҳбатлашдик.

— Болалар билан ишлаш яхши кўрганам боис Нукус педагогика коллежини тугатиб, шаҳардаги 12-мактабга таълим муассасасида тарбиячи сифатида иш бошладим, — дейди Қурбоний Нурабуллаева. — Кичиктоиларнинг бир-бирига ўхшамаган ажойиб қилиқлари, ҳамма нарсани билишга қизиқиши мени ҳам биллагон бўлишга ундамоқда. Асосийси, бола табиатини анча тушуниб қолдим. Болалар билан ишлашнинг ўзига яраша завқи ва машаққати бор. Мухими, улар билан тил топишиб, дунё ҳақидаги дастлабки тасаввурни шаклланишига ёрдам бериш ўта масъулиятли иш.

Касбини севиш — ҳаётини севиш билан баробар. Ўзингга ёқадиган иш билан шугуллансанг, чарчаш ўрнига завқ оласан. Тенгдошимиз, 2009 йили Эркиндарё қишлоқ хўжалиги касб-хунар коллежини тамомлаган Абдирозқў Сарсенбаевнинг ҳаёти бунинг ёрқин мисоли бўла олади. У мана бир неча йиллик изланишлари натижасида бугун Нукус шаҳрида ўз шахсий сартарошхонасини очди. Шу оддий хўнари орқали халққа нафти тегаётганидан хурсанд. Оилали. Турмуш ўртоғи Нигара Дошекова ҳам Нукус педагогика коллежини тамомлаган, ҳозир Нукус шаҳар болалар санаториисиди кутубхоначи бўлиб ишламоқда. Айтмоқчи бўлганимиз — қўлидан иш келадиган ҳар қандай одам жамиятда ўз ўрнини топиши сўзсиз.

Тенгдошимиз айтиганидек, "Хунарли — элда азиз". Ай-

ниқса, бугунги кунда ёшларга юксак эътибор қаратилмоқда. Уларнинг касб-хунар сирларини ўрганиши учун барча шароитлар яратилган. Энг сўнгги замонавий технологиялар билан таъминланган ўқув муассасаларини айтмайсизми? Асосийси, ўқишни муваффақиятли тамомлаган ёшларни ишга олишни хоҳловчи корхона, ташкилот ва муассасалар талайгина. Ёшлар бандлигига кўмаклашаётган Кегайли туман маиший хизмат кўрсатиш (раиси Ариўхан Кайиббекова) корхонасида бўлиб, қилинаётган ишлар билан яқиндан танишдик. 15га яқин тикувчилик цехи, 4та фото, 3та хотин-қизлар гўзаллик салони, 5та автомобилларни тузатиш устaxonасига эга ушбу корхонада ҳар йили кўпала ёшлар иш билан таъминланмоқда. Тикувчилик цехларида 10дан ортиқ коллеж битирувчилари ишлаётганини эшитиб қувондик. Битирувчи ёшларни иш билан таъминлаш, шунингдек, халқнинг кенг қатламини кўнгилдагидек хизмат кўрсатиш мақсадида корхонанинг олис қишлоқларда "Ой-

сара", "Бибисора" каби тикувчилик бўлимлари очилган.

Кегайли маиший хизмат касб-хунар коллежини битириб, корхонанинг гўзаллик салонида иш бошлаган Мивагул Соғинбаева ўз қизиқишлари ҳақида биз билан ўртоқлашди.

— Одамни биринчи ташқи кўринишига қараб баҳолашда ўзига ярашадиган кийим кийган, юксак дидли инсоннинг ички дунёси ҳам гўзал бўлади. Уст-боши озода, доим самимий табассум қилиб юрадиганлар атрофдагиларга ҳам ийгилик ушлади. Ҳар кун гўзаллик салониимизга кўпала хотин-қизлар келишади. Одам меъёрни бузмаган ҳолда ташқи имижини ҳам ўзгартириб туриши керак. Чунки ҳаёт ҳам бирхилликни ёқтирмайди. Ўзгариш, янгиланиш — табиат қонуни. Гўзалликка интилиш умримизни гўзаллаштиради деб ўйлайман. Ҳозир тажрибали устоз Турсингул Турсимбековадан соч турмақлаш билан бирга, макияж сирларини ҳам ўрганмоқдаман.

Ҳаётимиз гўзаллигининг яна бир асоси соғлиқ-саломатлик ҳисобланади. Спорт — гўзал-

лик ва нафосат, соғлом ҳаёт асосчиси. Юртимизда болалар спортини ривожлантириш алоҳида аҳамият касб этмоқда. Чунки спорт билан болаликдан ошно тутиниш инсоннинг ҳам жисман, ҳам маънан баркамол бўлиб улғайишини таъминлайди. 2012-2013 ўқув йилида Нукус олимпия заҳиралари касб-хунар коллежининг тамомлаган Бийбихамол Алжанова ҳозир республика болалар ва ўсмирлар спорт мактабига тренер ўқитувчи сифатида ишламоқда.

— Мактабимизда 20га яқин спорт тури билан шугулланиш имкони мавжуд, — дейди у. — Спорт ўйинлари орасида жамоавий ўйинлар бола салохиятини ҳар томонлама ривожлантиради. Халқ ўйинларининг кўпи жамоавий тарзда ўйналиши бежиз эмас. Унда бола хато қилиш нафақат ўзига, балки дўстларига ҳам зарар етказишини англаб, масъулиятни сезиб ўйинга киришади.

Эндигина меҳнат фаолиятини бошлаган яна бир тенгдошимиз Қайрулла Нуризмбетовдир. У Нукус сув хўжалиги ва мелиорация касб-хунар

коллежини тамомлаб, Қорақалпоқ гидрогеология-мелиоратив экспедиция ташкилотиди сугориладиган ерларнинг чўлланиш даражасини аниқлаш бўлимида ишляпти.

— Орол денгизининг суви озайиши, тузининг ер юзасига кўтарилишига сабаб бўлмоқда. Шу боис ерларнинг мелиоратив аҳолини яхшилаш зарур. Кўпала тажрибали устозларим бончилигида республикамизнинг турли жойларида чўлланиш даражасини аниқлаб, унумдорлик сифати ва самарадорлигини ошириш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Бир нарсани айтиш жоиз, суви ортиқча исроф қилиш икки томонлама зарар келтиради. Биринчидан, сув увол бўлади, иккинчидан, ер яроқсиз ҳолга келади. Чунки ортиқча нарса кўз чиказганидек, тупроқ ҳам ортиқча суви ўзига сингдирилмай, ўзлашиб юборади. У сув ер ости (шўр, оқова) сувларига қўшилиб яна ер юзасига қалқиб чиқади. Натижада тупроқ шўрланиб, экинлар кўкармай қолиши ёки ўсиб чиққанлари нобуд бўлиши мумкин. Шу боис томчиллаб сугориш усули ҳозир жуда яхши самара бермоқда. Амалиётда ана шундай кўп нарсаларни ўрганиб, бу борада қишлоқ жойларида яшовчи фуқароларга тушунтириш ишларини ҳам олиб бормоқдаман.

Инсон ҳамма ерда улуг... Унинг улуглиги қўлидан келган ишларда, яратувчилигида кўринади, деган эди Абдулла Қаҳҳор. Улуглигиниғизга шубҳа йўқ мустақил юртимизнинг илмга чанқоқ, интилувчи ўғил-қизлари!

Несибели
МАМБЕТИРЗАЕВА,
"Ma'rifat" мухбири

АСОСИЙ ҚОМУСИМИЗ — ИЖОДИЙ МЕҲНАТИМИЗ ТАЯНЧИ

Кишилиқ жамияти шаклландан буён шахслар ўртасида меҳнат муносабатлари ўрнатилган ҳамда мазкур муносабат асосида ижтимоий-иқтисодий ривожланиш йўлга қўйила боғганини ҳар бир шахс меҳнат қилиш жараёнида тушуниб, англаб боради. Албатта, тарихий манбалар орқали меҳнатга муносабатнинг шаклланишини ўрганиш муҳим аҳамиятга эгаки, буни алоҳида илмий-тадқиқот сифатида даврларга бўлиб ўрганиш ижобий натижа беради. Шуниси ҳам борки, бугунги ижтимоий-иқтисодий тараққиёт даврида шахслар ўртасидаги муносабатларнинг маънавий ёки моддий жиҳатдан ўзаро тенглик ёки норматив ҳуқуқий ҳужжатлар асосида ташкил этилиши тўлақонли зарурият экани ўз исботини тоған.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда меҳнат жараёни меҳнат қонунилари билан тартибга келтирилган ва муҳим қонун ҳужжатлари асосида йўлга қўйилган. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 37-моддасида "Ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шaroитларида ишлаш ва қонунда қўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир. Суд ҳукми билан тайинланадиган жазони ўташ тартибидан ёки қонунда қўрсатилган бошқа ҳоллардан ташқари мажбурий меҳнат тақдирланади", деб белгилангани ҳам Асосий қонунимизда меҳнат қилиш асослари тўла акс этганини кўрсатади. Биргина мисол, 1995 йил 21 декабрдан амалиётга татбиқ этилган Меҳнат кодекси фуқароларимизнинг меҳнатга бўлган муносабатлари ижобий томонга ўзгаришига олиб келгани, аиниқса, аҳамиятлидир.

Мутахассислар меҳнатини ҳар жиҳатдан рағбатлантириш ва уларни янада ижодий меҳнат қилишга жалб этиш ҳар қандай жамиятда етакчи ўринда

бўлиб келган. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ педагог кадрлар меҳнатини рағбатлантириш учун уларни аттестациядан ўтказиш ишлари манфаатдор вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда изчил амалга оширилмоқда. Халқ таълими ва ўрта махсус, касб-хунар таълими тизими педагог кадрлари меҳнатини рағбатлантириш ишларининг норматив ҳуқуқий жиҳати тўлиқ таъминланган десак, хато бўлмайди.

Президентимизнинг 2005 йил 25-ябрдаги «Халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш ва уни моддий рағбатлантиришни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги ҳамда 2008 йил 30 июлдаги «Ўрта махсус, касб-хунар таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш ва уларни моддий рағбатлантиришни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарорлари, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 21 декабрдаги

«Халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашини такомиллаштирилган тизимини тасдиқлаш тўғрисида»-ги ҳамда 2008 йил 1 августдаги «Ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашининг такомиллаштирилган тизимини тасдиқлаш тўғрисида»-ги қарорлари мазкур жараёнга оид ишларни ташкил этишнинг норматив ҳуқуқий асослари ҳисобланади. Чунонинг, халқ таълими тизимида педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш ва уларга малака тоифаларини бериш ишлари "Раҳбар ва педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш ва уларга малака тоифалари бериш тартиби тўғрисида"ги низоми, шунингдек, ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида фаолият кўрсатаётган педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш ва уларга малака тоифаларини бериш ишлари "Ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқитувчилари ва ишлаб чиқариш таълими усталарини аттестациядан ўтказиш ҳамда уларга малака тоифалари бериш тартиби тўғрисида"ги низоми асосида амалга ошириб келинмоқда.

Мазкур норматив ҳуқуқий ҳужжатлар асосида халқ таълими тизимидаги давлат таълим муассасалари педагог кадрларини аттестациядан ўтказиш ва уларга малака тоифалари бериш учун 14та (Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри) мувофиқлаштирувчи, 195та туман (шаҳар), 9685та таълим муассасаси аттестация комиссиялари педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш ва уларга тегишли (олий, биринчи, иккинчи) малака тоифаларини бериш ишларини амалга оширмоқда. Ўрта махсус, касб-

хунар таълими тизимида эса манфаатдор вазирлик ва идораларнинг тегишли қўшма қарори билан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги 14та ҳудудий бошқармалар ҳузурида аттестация комиссиялари тузилган ва мазкур комиссиялар қабул қилган қарорлар асосида педагог кадрларга (бош, етакчи, катта ўқитувчи) малака тоифалари берилиб, меҳнатларига яраша рағбатлантириляпти.

Амалга оширилган ишлар натижасига кўра, 2012-2013 ўқув йили давомида аттестациядан ўтиши мумкин ва малака тоифасини тасдиқлаш шарт бўлган, халқ таълими тизимида фаолият кўрсатаётган педагог кадрларнинг 224045 нафарига белгиланган намунадаги сертификатлар, ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида фаолият кўрсатаётган ҳамда амалдаги малака тоифасини тасдиқлаш шарт бўлган 10326 нафар педагог кадрга белгиланган намунадаги гувоҳномалар топирилди. Бу ким виждонан ва самарали фаолият юритса, шу муносиб иш ҳақи олади деганидир.

Педагог кадрлар меҳнатини рағбатлантириш, аттестациядан ўтказиш ва уларга тегишли малака тоифаларини беришга оид кенг қўламли ишлар ўзимизда тўлганган илғор иш усуллари ва хорижий мамлакатлар тажрибалари асосида йўлга қўйилаётди. Мухими, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни янада такомиллаштириш борасида ҳам амалий иш ва изланишлар олиб бориляпти.

Одилжон АБДУРАХМОН ўғли,
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги
Давлат тест маркази мутахассиси

Yangiliklarda yurt nafasi

❖ **Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги қошидаги “Маънавият ва маърифат” марказида миллий қадриятларни ривожлантириш ва уларни ёш авлодга етказишга бағишланган тадбир бўлиб ўтди.**

Унда профессор-ўқитувчилар, ижодкорлар, маънавият ва маърифат соҳаси вакиллари, талаба-ёшлар иштирок этди.

Тадбирда Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида амалга оширилаётган кенг қўлмалли ислохотлар жараёнида халқимизнинг миллий қадриятларини тиклаш ва янги маъно-мазмун билан бойитиш, ёш авлодни Ватанга садоқат, маънавий меросимизга ҳурмат руҳида камол топтиришга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

Миллий қадриятларимизни асраб-авайлаш ва уларнинг бардавомлигини таъминлашда ёш авлод зиммасидаги бурч ва масъулият хусусида сўз юритилди. Иштирокчилар ушбу йўналишда ўзларини қизиқтирган барча саволларга олим ва мутахассислардан жавоб олдилар.

❖ **Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 21 йиллиги байрами арафасида Сурхондарё вилоятининг Бойсун туманида замонавий “Бахт уйи” фойдаланишга топширилди.**

— Тоғли туманимиз иқлими эътиборга олинган ҳолда барпо этилган икки қаватли кўркем бинода барча замонавий шароитлар яратилган, — дейди туман фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлими мудираси Нилуфар Тўраева. — Ниҳоҳ маросимларини қайд этиш зали, “Оила дорилфунуни” хонаси янги мебель ва замонавий ахборот-коммуникация жиҳозлари билан таъминланди. Мамлакатимизда ёшларнинг мустақкам оила куриб, фаровон турмуш кечирishi учун кўрсатилаётган ғамхўрликлардан чексиз миннатдоримиз.

Айни пайтда Термиз шаҳри ва Олтинсой туманида ҳам ниҳончи қайд этиш барча шароитларга эга замонавий “Бахт уй”ларида амалга оширилмоқда. Келгуси йили вилоятнинг Денов ва Қумқўрғон туманларида ана шундай янги бинолар қурилиши режалаштирилган.

❖ **Фарғона шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 21 йиллиги байрами арафасида “Шоҳибегим” янги ўқув маркази иш бошлади.**

Марказда 11 йўналиш бўйича касб-хунар сирлари ўргатилади. Ўқиш давомида қизлар мустақил тадбиркорлик фаолияти юритиш, шахсий кичик ёки оилавий корхона ташкил этиш учун зарур бўладиган асосий билим ва кўникмаларга эга бўлади. Ўқишни тамомлагач, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ва нодавлат нотижорат ташкилотлари кўмагида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш учун илмий-методик микрокредитлар олиши мумкин.

Замонавий ускуналар билан жиҳозланган ўқув марказида қизлар ўзларини қизиқтирган хунарни танлаши ва пухта эгаллаши учун барча шароит ва имкониятлар яратилган. Марказ қошида ташкил этилган тикувчилик цехи назарий билимларни бевосита амалиётда мустақамлаш имконини беради. Бу ерда 80 нафар хотин-қиз иш билан таъминланди.

❖ **Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтида талабалар ўртасида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 21 йиллигига бағишланган интеллектуал беллашув бўлиб ўтди.**

Тадбирдан кўзланган мақсад ёшларнинг ҳуқуқий билим ва маданиятини янада юксалтириш, Бош Қомусимизнинг мазмун-моҳияти, унда мустақамланган қоида ва тамойилларнинг аҳамиятини талаба-ёшларга кенгрок етказишдан иборатдир.

Тадбир доирасида миллий маданиятимиз, таълим, маънавият ва маърифат, илм-фан ривож, ёш авлод камолоти йўлида мамлакатимизда амалга оширилаётган улкан ишлар акс эттирилган фотокўргазма ташкил этилди.

Интеллектуал беллашувда фаол иштирок этган талаба-ёшларга совринлар топширилди.

ЎзА ва махсус мухбирларимиз материаллари асосида тайёрланди.

Журналистика — ижодий фан

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясида «Журналистика — ижодий фан» танлови голиб ва совриндорларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Тадбирда сўзга чиққан Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси раиси, танлов ташкилий қўмитаси раиси Ғ.Баҳодиров ва бошқалар юртимизда журналистика соҳасида кадрларнинг илмий салоҳиятини оширишга катта эътибор қаратилаётгани, Олий аттестация комиссияси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти, Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ҳамда Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси ҳамкорлигида ташкил этилган мазкур танловдан кўзланган мақсадлар хусусида атрофлича фикр юритиш-

ди. Танлов журналистика соҳасида амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларнинг илмий асосларини янада такомиллаштириш, соҳанинг назарий ва амалий йўналишларини ривожлантириш, журналистлар ва шу йўналишда таълим олаётган талабаларга илмий ва ижодий салоҳиятни юксалтириш ҳамда кадрлар малакасини оширишга қаратилгани алоҳида таъкидланди.

— Танловда 2012-2013 ўқув йилида нашр этилган соҳага оид илмий асарлар, ўқув-услубий адабиётлар, илмий-таҳлилий мақолалар ва магистрик диссертациялари муаллифлари, шунингдек, оммавий ахборот воситалари қошида ташкил этилган маҳорат мактаблари иштирок этди.

Танлов натижаларига кўра «Журналистика соҳасида тайёрланган энг яхши илмий асар, ўқув-услубий адабиёт ва илмий таҳлилий мақола ҳамда соҳанинг амалий-ижодий йўналишлари бўйича материал», «ОАВ учун кадрлар тайёрлаш ва журналистларнинг малакасини оширишда салмоқли ютуқларга эришган намунали маҳорат мактаби, ижодий марказ ва ўқув-лаборатория раҳбари», «Журналистика ва ахборот соҳаларининг фундаментал ва илмий-амалий асосларини ривожлантириш бўйича энг яхши илмий тадқиқот иши» каби йўналишлар бўйича голибларга диплом ва совғалар топширилди. Танловда талаба-ёшларнинг изланишлари ҳам алоҳида эътироф этилиб фаол иштирокчи сифатида тақдирланди.

Санобар ЖУМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Барча имкониятлар болалар учун!

Пойтахтимизда «Sen yolg'iz emassan» республика болалар жамоатчилик жамгармаси ва Республика болалар ижтимоий мослашуви маркази томонидан «Болалар ва ёшларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш — фаровон ва тараққий этиб боруви ҳақида асоси» мавзусида халқаро форум ташкил этилди.

Икки кун давом этган форумда Олий Махлис Қонунчилик палатаси депутатлари ва вазирлик, идоралар, нодавлат ташкилотлар ходимлари ҳамда хорижий давлатлар, хусусан, Россия, Украина, Беларусь, Молдова, Озарбойжон, Арманистон, Грузия, Бельгия, Греция, Исроилдан ташриф буюрган олимлар ва амалиётчи мутахассислар, шунинг-

дек, халқаро ташкилот вакиллари иштирок этдилар.

Республикаимиз аҳолисининг 40 фоизини болалар, 60 фоизини эса 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этади. Ижтимоий ҳимояга муҳтож болаларни муҳофаза қилиш тизимининг ривожланганлиги жамиятда инсонлар ва маънавий-ахлоқий қарашларнинг шаклланишини кўрсатади.

Форум дастурида доирасида «Ижтимоий ҳимояга муҳтож болалар гуруҳларини ҳуқуқий тарбиялашнинг ролини ошириш — ҳуқуқий маданиятни шакллантириш воситаси сифатида» мавзусида давра суҳбати ва хорижий амалиётчи мутахассислар иштирокида мастер-класс ўтказилди.

Фурқат АЛИМАРДОНОВ

«Илм юлдузлари» порлаганда

Гўзал, нозик, нафосату малоҳат эгаси. Бу сифатларнинг бари аёлга тегишли. Шунча хислатларни ўзида жамлаган аёл оила фаровонлигини таъминлаш билан бирга илм йўлида изланаётган бўлса, нур устига нур. Аёл билимли бўлиб, фарзанд тарбияси билан шуғулланса, бу давлатимиз, миллатимизнинг ютуғи.

«Обод турмуш йили» Давлат дастурининг ижросини таъминлаш, илмий изланиш олиб бораётган хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, ёш олимлар сафини кенгайтириш мақсадида Хотин-қизлар қўмитаси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва бошқа ҳамкор ташкилотлар томонидан ўтказилаётган «Илм юлдузлари» қўрик-танловининг якуний босқичида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан 25 ёшдан 40

ёшгача бўлган 14 нафар фаол хотин-қизлар иштирок этди. Катнашчилар 3та шарт бўйича ўз билим ва маҳоратларини синовдан ўтказдилар.

«Куч — билим ва тафаккурда» шартида иштирокчилар ўз илмий фаолиятлари акс этган видеолавҳани шарҳладилар. «Ёшлар — келажак пойдевори» шартида ёшларга оид давлат сиёсати бўйича назарий билимлар баҳоланди. «Мен нечун севаман Ўзбекистонни?» шартида иштирокчиларнинг чет эл-

лик меҳмонларни юртимиз билан таништириш маҳорати синовдан ўтказилди.

Танлов якунига кўра, биринчи ўринни Андижон давлат тиббиёт институти магистранти Умида Ғаниева, иккинчи ўринни Ўзбекистон Миллий университети катта ўқитувчиси Сайёра Саидова эгаллади. Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти ўқитувчиси Хуршида Холиқова эса учинчи ўрин соҳибаси бўлди. Шунингдек, бир қатор номинациялар бўйича ҳам голиблар аниқланди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Хотин-қизлар қўмитаси раиси Э.Боситхонова иштирок этди.

Назokat ХОЛМЕТОВА,
«Ma'rifat» мухбири

«Менинг ҳуқуқларим кафолатланган»

Пойтахтимиздаги 308-мактабда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 21 йиллигига бағишлаб ташкил этилган тадбир шундай номланди.

— Бугунги тадбирда ўқувчилар ҳуқуқий билимларини намойиш этишди, — деди мактаб директори Дилфуза Сайидмуродова. — Улар Бош Қомусимизнинг моддаларини шарҳлаб, бурч, мажбурият, ҳуқуқ каби сўзларни изоҳлаб беришди. Педагогларимиз «оммавий маданият»нинг ёшлар ҳаётига салбий таъсири, унга қарши курашиш

йўллари Конституцияга боғлаб тушунтиришди.

Битирувчиларни касбга йўналтириш мавзусидаги саҳна кўриниши семинар иштирокчиларида катта таассурот қолдирди. Тадбирни кўтаринки руҳда ташкил этишда миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари, ҳуқуқ фанлари ўқитувчиси Содикжон Сайидов ҳамда мусиқа фани ўқитувчиси Шаҳина Эрматованинг фаоллигини алоҳида қайд этиш лозим.

Саодат ХАЙИТМЕТОВА,
мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари

Умумтаълим мактабини тугатиб, академик лицей ёки касб-хунар коллежиди ўқини давом эттириш палласига етган ўғил-қизлар ани дамда касба уюшмалари аъзосига ҳам айланишади. Бу, айтиш мумкинки, инсоннинг манфаатлари ҳимояланишига қайсидир маънода қафолат баробарида ҳуқуқий маданиятнинг, маънавий қарашларнинг юксала боришига ҳам хизмат қилади. Бу эса, мазкур ташкилотнинг жамиятимизда ўзига хос ўрни борлигидан далолатдир.

Ўзбекистон таълим, фан ва маданият ходимлари касба уюшмаси тизимида кейинги йилларда олиб борилган янгиланишлар унинг мавқеини янада мустаҳкамлаётир. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий

нинг ўз касбига фидойилигини таъминлаш ва ижодкорлик қобилиятини шакллантиришга кўмаклашиш ҳамда рағбатлантириш, ижтимоий фаоллигини ошириш, ташаббус ва изланишларини қўллаб-қувватлаш мақсадида 2012 йилдан бошлаб «Ўз касбининг моҳир эгалари»ни икки йилда бир марта тақдирлаш тadbирини ўтказиш жорий этилди. Хо-

монидан ходимларга берилган моддий ёрдам 2013 йилнинг 9 ойи давомида 1 млрд. 710 млн. 423 минг сўмга етди. Жорий йилда олий таълим муассасаларида тахсил олаётган 69 нафар кам таъминланган, чин етим, иқтидорли талабаларнинг контракт тўловлари учун 79 млн. 767 минг сўм миқдорида маблағ ажратилди. Кам таъминланган, иқтидорли талабаларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимоясини кучайтириш, жамоат ишларидаги иштирокини фаоллаштириш мақсадида 21 нафар кам таъминланган, иқтидорли талабаларга 7820,4 минг сўм миқдорида устама стипендия берилди. Шунингдек, кам таъминланган, боқувчисини йўқотган oilаларнинг

9 ойи давомида касба уюшма ташкилоти фаолиятида қонунийликни таъминлаш бўйича 882та тармоқ муассаса ҳамда касба уюшмаси ташкилотларига ҳуқуқий ёрдам кўрсатилди. Ушбу давр мобайнида меҳнат шартномаларини тузишда 145та, меҳнат шартномасини ўзгартиришда 94та, меҳнат шартномасини бекор қилишда 371та, меҳнат дафтарчасини юретишда 112та, таътиллари беришда 143та, интизоимий жазоларни қўллашда 46та қонун бузилиш ҳолатлари бўйича камчиликлар аниқланди ва меҳнат ҳуқуқига оид 369та низоларнинг 220таси касба уюшмаси ташкилотлари орқали қаноатлантирилди.

2011—2013 йиллар орали-

Inson aziz

тимой муҳофаза қилиш бошқармалари, прокуратура ҳамкорлигида тармоқ тизимидаги касба уюшмаси фаоллари иштирокида 393та ўқув-семинар ва давра суҳбатлари ўтказилди. Бу каби тadbirlar ходимларнинг ўз ҳуқуқ ва бурчларини теран англашларига яқиндан ёрдам бериши билан самаралидир. Бундай анжуманларда таълим муассасаларида жамоа шартномаларини қабул қилиш, педагог ходимларни ҳуқуқий ҳимоялаш ҳамда уларга хавфсиз иш шароитларини яратишда касба уюшмаси ташкилотларининг ўрни, Ўзбекистон Республикаси «Каса-

МАНФААТЛАР ҲИМОЯСИ

касба уюшмалари фаолиятининг асосини ташкил этади

масалаларга оид 2011—2013 йиллар учун Бош келишув имзоланди. Ушбу ҳужжат асосида амалдаги тармоқ, ҳудудий келишувлари, жамоа шартномаларига тегишли ўзгаришлар киритилди ва уларнинг бажарилиши бўйича доимий мониторинг олиб боришмоқда.

Касба уюшмаларининг салоҳиятини янада ошириш мақсадида оптималлаштириш, вакиллик институтини бекор қилиш, ҳудудий бирлашмалар, тармоқ касба уюшмалари ҳудудий кенгашилари ва тасарруфдаги ташкилотлар аппаратлари тузилмасини такомиллаштириш ишлари амалга оширилди ва ҳозирги кунда аввалгидек 14та эмас, 11та касба уюшмаси фаолият юритмоқда.

Сўнгги йилларда илк марта бошланғич касба уюшмаси ташкилотларининг фаолияти инвентаризациядан ўтказилди. Уларда касба уюшмаси хизмати кўрсатишни тартибга солиш мақсадида 2001 йилдан бери амалда бўлган «Касба уюшмалари картаси» қайта кўриб чиқилди ва тасдиқланди. Шу тариқа 2013 йилнинг 15 февралидан бошлаб касба уюшмалари ташкилотлари томонидан амалда йирилган аъзолик бадалларининг умумий миқдори:

— бошланғич ташкилотларда йирилган аъзолик бадалларининг 60 фоизи;

— баландсизда ижтимоий объектлари (болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари, маданият саройлари, кутубхоналар, тиббий реабилитация марказлари, мактабга-ча таълим муассасалари, спорт иншоотлари) мавжуд бўлган корхона, ташкилотларнинг касба уюшмалари кўмиталарида 70 фоизи қолдирилади. Соҳа ходимлари-

димлар ижтимоий суғурта ёки касба уюшма бюджети маблағлари ҳисобидан йўлланма олишидан қатъи назар, икки йилда бир мартаба санаторийларда даволаниш учун йўлланма олиш имкониятига эга бўлди.

Тизимда 196та ҳудудий келишув ҳамда 17709та жамоа шартномалари тузилган бўлиб, уларда ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоя, бандлик, меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнат муҳофазаси, ходимлар ва уларнинг oilа аъзоларини соғломлаштириш, муносиб ва хавфсиз меҳнат шароитини яратиш, аёллар ҳамда ёшларнинг манфаатлари муҳофазаси ва тармоқ хусусиятларидан келиб чиқадиган бошқа метёрлар ўз аксини топган. Ижтимоий шериклик жараёнини кучайтиришнинг зарурий таркибий қисми жамоа шартномаси ҳисобланиб, манфаатдор тарафлар ўртасидаги меҳнат муносабатларини тартибга солуви асосий ҳуқуқий манба ҳисобланади.

Ҳаммамизга маълумки, касба уюшмаси ташкилоти фаолиятини баҳолашда ҳар бир ходимга жамоа шартномасида белгиланган тadbirlarни амалга ошириш учун сарфланган маблағ миқдори муҳим омил ҳисобланади. Шу нуқтаи назардан қараганда, жамоа шартномасида белгиланган тadbirlarнинг бажарилиши учун ҳар бир ходимга сарфланаётган ўртача маблағ миқдори йил сайин ошиб бораётганини кўриш мумкин. Масалан, 2011 йили ҳар бир ходимга сарфланган маблағ 368 минг, 2012 йили эса 463 минг сўмни ташкил этди.

Давлат дастурларига асосан жамоа шартномалари ва келишувлари орқали касба уюшмаси ташкилотлари то-

фарзандларига ўқув қуроллари, дарсликлар харид қилиш харажатларини қоплаш учун 126 млн. 709 минг сўм ажратилди. Фарзандлари 2 ёшдан 3 ёшгача тўлгунга қадар бўлган 3963 нафар ёш оналарга 154 млн. 29 минг сўм, тармоқ ташкилот ва муассасаларида ишлаб нафақага чиққан 313 нафар ёлғиз кексаларга 20 млн. 578 минг сўм миқдорида моддий ёрдамлар берилди.

Фуқаролар мурожаати бўйича иш олиб бориш ҳам Марказий кенгашнинг асосий вазифаларига кириди. Шу ўринда келиб тушаётган барча мурожаатлар «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун талабларига мувофиқ кўриб чиқилаётганини алоҳида эътироф этиш жоиз. Масалан, ходимларнинг меҳнатга оид ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга доир ишларни ташкил этиш мақсадида 2011, 2012 ва 2013 йилнинг

фида Марказий кенгашга таълим, фан ва маданият муассасалари ходимларидан 2025та ёзма ва озгача мурожаатлар келиб тушган бўлиб, барчаси белгиланган тартибда кўриб чиқилди ва ўз ечимини топди. 1755та ариза қаноатлантирилди. Жорий йилнинг 9 ойи мобайнида Марказий кенгашнинг «Ишонч телефони» орқали 32 нафар соҳа ходимлари мурожаат этиб, ўзларини безовта қилаётган масалалар юзасидан ҳуқуқий маслаҳат олгани ҳам касба уюшмаси ва аъзолари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилганининг бир кўринишидир. Бундай мурожаатлар эса ҳали жойларда айрим муаммолар ўз ечимини кутаётганини англатади. Шу маънода эътирозларнинг келиб чиқиш сабаблари таҳлил қилиниб, вилоят адлия бошқармалари, фуқаролик ишлари бўйича вилоят судлари, вилоят меҳнат ва аҳолини иж-

ба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг қафолатлари тўғрисида»ги Қонуни, фуқароларнинг ижтимоий-иқтисодий ва меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган Қонунлар ва Меҳнат кодексига киритилган ўзгариш ва қўшимчалар ҳамда меҳнатни муҳофаза қилиш масалаларига жиддий эътибор қаратилди.

Ҳа, инсон қадрланган жойида азиз. Бундай илқ муносабат ҳар бир фуқаро-ни чин юракдан, ўзидаги бор имконият ва иқтидорини сафарбар этиб меҳнат қилишига ундаяпти. Фидоийлик, жонқуярлик, ташаббус ва ғайрат-шижоат эса юрт ободлиги, эл маъмуричилигининг асосидир. Касба уюшмаларининг ўз аъзоларига хайрихоҳлиги ана шундай жўшқин муҳит яратишига замин бўлаётир.

Ойбуви ОЧИЛОВА

КОНСТИТУЦИЯ САБОФИ — ТАДБИРКОРЛИК АСОСИ

Президентимизнинг 2001 йил 4 январдаги «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида»ги фармойиши асосида ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари учун «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганиш» ўқув курсининг жорий этилгани бежиз эмас. Унинг асосий мақсади Конституциянинг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти, мазмун-моҳиятини ўқувчилар онгига синдириш, ҳуқуқий давлатни барпо этишда фаол иштирок этадиган етук кадрларни тарбиялашдир. Зотан, Конституция ва қонунларни билиш инсоннинг ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиши ҳамда бурчларини виждонан бажариши учун мустаҳкам замин яратеди.

— Конституция сабоқларида ўқувчилар фаоллигини ошириш учун дарсни фақат маъруза тарзида эмас, мулоқот ва мунозара усулида ҳам ташкил этишга алоҳида эътибор берайман, — дейди Фарғона шаҳридаги 2-иқтисодий-иқтисодиёт коллежи ўқитувчиси Мухиддин Бурҳонов. — Интерфаол усуллар, янги педагогик технологиялар ҳам жуда асқотаяпти. Конституцияни сидқидилдан ўрганган ўқувчиларимиз ҳар йили «Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танловида фаол иштирок этиб келмоқда.

— Конституция сабоқлари ўқувчиларнинг ҳуқуқий билимларини оширибгина қолмасдан, фаоллигини ҳам кучайтирмоқда, — дейди коллежнинг ижтимоий фанлар кафедраси мудири Малика Ҳамролиева. — Ўқувчиларимиз ҳуқуқий билимлар доирасидаги тadbирларнинг фаол иштирокчиларига айланишмоқда. «Конституция билимдони» кўрик-танловида иштирок этиш ва ғолиб бўлиш истагида бўлган ўқувчилар сони анчагина. Барча гуруҳлар ўртасида Конституция кунига бағишланган деворий газеталар танловининг ўзгарилиши ҳам анъана тусини олган.

Коллежда 1—10 декабрь оралигида байрам тadbирлари ўтказилапти. Кунчи кеча уюштирилган давра суҳбати ҳам ўқувчилар учун айна мудоа бўлди. Конституциямизнинг яратилиш тарихи, унга киритилган ўзгариш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти, Бош Қомусимизда

белгиланган ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларнинг аҳамияти ҳақидаги маърузалар ўқувчиларнинг билим доирасини янада кенгайтирди.

Киргули электротехника касб-хунар коллежида ҳам ўқитувчи ва ўқувчиларнинг бирдек фаоллигига ғувоҳ бўлдик.

— Ўқувчи Конституция моддаларини шунчаки ёдламасдан, мазмун-моҳиятини ўз сўзлари билан содда ифода қилиб бера олиши жуда муҳим, — дейди ўқитувчи Отабек Шерматов. — Ёшлар мавзуларини яхши ўзлаштириши учун қизиқтира олиш зарур, деб биламан. «Ақлий ҳужум», «Вен диаграммаси», «Нилуфар гули», «Балиқ скелети» каби усулларни ишга соламан. Амалий машғулотлар ҳам самарали бўлиши учун чора излайман. Масалан, видеороликлардан фойдаланаман. Иқтисодий ҳуқуқлар юзасидан бўладиган амалий машғулотда бирор тadbиркор фаолияти билан яқиндан танишамиз.

— Конституция сабоқлари биз учун мароқли ўтади, — дейди мазкур коллежнинг кимё-технология йўналишида тахсил олаётган 1-босқич ўқувчиси Ибодат Нурматова. — «Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар», деган мавзу кимда қизиқиш уйғотмайди, дейсиз? Сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларимиз ҳақидаги маълумотлар ҳам билимларимизни бойитаяпти, албатта. «Ҳуқуқларнинг конституциявий бурчлари» мавзуси янада қизиқarli. Чунки биз фақат ҳуқуқларимиз

эмас, бурчларимиз борлигини ҳам унутмаслигимиз керак.

Конституцияни ўрганиш дарслари ўқувчиларни нафақат билимдонликка, фаолликка, шу билан бирга, ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилишга, фуқаролик бурчларини виждонан бажаришга ҳам ундамоқда. Ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини англаб етган ўқувчилар орасида «Мулкдор бўлиш ҳуқуқига эга эканман, мен, албатта, тadbиркор бўламан!» деб баралла сўзлаётганлар ҳам кўп. Улар тadbиркор бўлиш учун кредит олиш нияти борлигини қатъий айтмоқдалар. Кредит олгач, чиндан ҳам, тadbиркорга айланишмоқда. Шу коллеж битирувчилари Камолддин Маҳмудов 5 миллион сўм кредит билан чорвачилик соҳасида, Ҳайитали Деҳқонов эса 2 миллион сўм кредит билан паррандачилик соҳасида тadbиркорлар сафига қўшилди.

Фарғона шаҳридаги 2-иқтимоий-иқтисодиёт коллежи битирувчиларидан Иномжон Файзиев, Шоҳсанам Сотволдиева, Дурдона Абдуллаева ҳам тadbиркорга айланди. Шоҳсанам 2013 йили бизнес-режа асосида грант соҳиби бўлиб, имтиёз-

ли кредитни қўлга киритди ва Қувасой шаҳрида тикувчилик цехи очиб, 12 нафар моҳир чеварни иш билан таъминлади. Дурдона эса «Дурдона-стиль» хусусий корхонасига асос солди.

— Ёшларимизнинг тadbиркорлик фаолияти асосида ҳам конституцион ҳуқуқлари ётибди, — дейди Фарғона шаҳридаги 2-иқтимоий-иқтисодиёт коллежи директорининг касбий таълим бўйича ўринбосари Матлуба Абдурахмонова. — Улар ўзларининг ҳуқуқий билимларига таяниб, ишонч билан дадил қадам ташламоқдалар.

Вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармасининг етакчи мутахассиси Элёр Ёкубов берган маълумотга кўра, жорий йилда касб-хунар коллежларини битирган ўқувчиларнинг 47700 нафари (80,5 фоиз)нинг бандлиги таъминланган. Муҳими, тadbиркорлик билан шуғулланиш истагини билдирётган ёшлар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Бу эса ўқувчиларнинг ҳуқуқий саводхонлиги ошиб бораётганидан ҳам далолат беради.

Маъмур Йўлдошев

Bugunning yoshlari

БУЮК КЕЛАЖАК ВОРИСЛАРИ

Беҳзоднинг болалиги истиклол йилларида тўғри келди. 1991 йили Навоий шаҳрида таваллуд топган, ҳар томонлама бахтга ёр фарзанд шаҳардаги 2-мактабда тахсил олди. Таълим тизимида олиб борилаётган кенг кўламли ислохотлар шарофати билан барча имкониятларга эга, замонавий андозалар асосида жиҳозланган синфхоналарда фидойи, маҳоратли муаллимлар кўмагида фанларни мукамал ўзлаштириб, Навоий давлат кончилик институтининг кимё-металлургия факультетида давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинди. Талабалик даврини бир имконият деб бил-

ган иқтидорли йигит ўқиш ва илмий ишларни давом эттириш баробарида, институт ҳузуридаги «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати бошланғич ташкилоти кенгаши етакчисининг ўринбосари сифатида қатор эзгу ташаббусларга бош бўлди.

— Беҳзод Толибов ўз устида ишлашдан эринмайдиган, дўстларидан беминнат ёрдами аямайдиган, қобилиятли талабаларимиздан бири, — дейди «Металлургия» кафедраси мудири Нодир Дониёров. — Талабамизнинг 2008 йили «Фан ва техника тараққиётида ёшларнинг ўрни» мавзусида бўлиб

ўтган илмий-амалий анжумандаги чиқиши «Энг яхши маъруза» деб топилган ва у халқаро конференцияда иштирок этиш имконини қўлга киритган эди. Беҳзоднинг хорижга сафари муваффақиятли кечди. Шундан буён ҳам Беҳзод бир қатор чет мамлакатларда бўлиб ўтган ёшлар анжуманларида иштирок этди. Мақолалари нафақат республикамиз, балки хорижий мамлакатларнинг илмий журналларида ҳам чоп этиб келинмоқда.

2011 йили Беруний номидаги Давлат стипендияси соҳиби бўлишдек ютуқни қўлга киритган меҳнат-

севар йигит шу йили талабалар фан олимпиадасида «Иккиламчи металлургия асослари» фанидан биринчилиكنи қўлга киритди.

Бугунги кунда институтнинг магистратура босқичида ўқишни давом эттираётган Беҳзод Президент стипендианлари сафидан ҳам ўрин олган. Тиришқок йигит устози, техника фанлари доктори Абдурашид Ҳаса-

нов раҳбарлигида «3-гидрометаллургия заводи шароитида мураккаб таркибли олтинмешакли сульфидли руда ва бойитмаларни қайта ишлаш» мавзусида илмий изланишлар олиб бормоқда.

— Бизнинг мукамал билим олишимиз, эркин мушоҳада юритишимиз, ўз иштироки ва қизиқишларимизни намоён этишимиз қонун йўли билан қафолатланган ва ҳукуматимиз томонидан қўллаб-қувватланиб, рағбатлантириб келинаётир, — дейди Беҳзод Толибов. — Бош Қомусимиз бандларида, қонун ости ҳужжатларида бу масалага алоҳида эътибор қаратилган. Шундай экан, биз ёшлар яратилган имкониятлардан фойдаланиб, юртимизнинг янада гуллаб-яшнаши, жамиятимиз раванглигига муносиб ҳисса қўшмоққа бурчдормиз.

О.МУРОДИЛЛАЕВА

ДОСТОНИНГ ОРЗУСИ

Чортоқ шахрининг янги қад ростлаётган Олчазор маҳалласида яшовчи Достон Мадрахимов 43-мактабдаги тенгдошларидан фарқли уларок, яқка тартибда ўқийди. Болалигида чалинган дард эшитиш имкониятини биров чекаб қўйган. Шундай бўлса-да, мактабдошлари билан баробар 9-синф ўқувчиси сифатида барча фанларни тўла ўзлаштираяпти. Айрим фанлар бўйича ҳатто ўртоқларидан илгарилаб ҳам кетган.

Достон математика, информатика, тарих, она тили ва адабиёт фанларига жуда қизиқади. Бу фанларни мукамал ўрганишга бўлган интилиши ва иқтидори муаллимлари эътиборидан четда қолмаган. Ҳар куни унга сабоқ бериш учун уйига келадиган устозлари асосий дарс вақтидан ташқари қўшимча машғулот ўтказиш учун ҳам имкон топилади.

— Унинг ўқишга қизиқиши жуда кучли, — дейди она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси Ҳабибулло Бобоев. — Достон билан қўшимча машғулотлар мобайнида соатлаб қолиб кетамиз. У расм чизиш ва ҳаракатли моделлар яшашни ҳам яхши кўради.

Достоннинг дарсхонаси деворига иланган расмларни кўздан кечиришимиз. Тўрт томони тоғлар билан ўралган Чортоқ манзаралари, гўзал юрт узра ҳилпираб турган миллий байроғимиз, боғлар, турфа гуллар акс этган суратлар унинг киндик қони тўкилган муқаддас заминни қанчалар севишини англайтиб турибди. Оқ қорозга муҳрланган манзаралар гўё Достоннинг кўнгил ойнаси.

— Мактабни битирсанг ким бўлмоқчисан?

— Туманимиздаги коллежда автотранспорт йўналиши бўйича ўқимокчиман, — дейди Достон. — Кейин автомобиллар ясовчи муҳандис бўлам.

Дарвоқе, Достон Мадрахимов 2012 йили тумандаги яқка тартибда ўқийдиган ўқувчилар ўртасида илк бор ўтказилган билимлар беллашувида қолиб бўлди. Шу билан бирга, спорт мусобақа-

лари ва расмлар танловида қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаган.

— Ўғлимнинг уй шароитида яқка тартибда билим олишига барча шароитлар яратиб берилганидан беҳад хурсандимиз, — дейди онаси Жамила Абдуллаева. — Ҳар куни уйимиз муаллимлар билан тўлади. Мана, тўққиз йилдирки, улар боламга турли фанлардан билим бериб келмоқда. Икки йил аввал ишдан қайтсам, ҳовлимиз олдида машина турибди. Нима гаплигини сўраб улгурмасимдан янги компьютер тўпламини туширишди-да, Достонбекка берилганини айтишди. Кўзларимга ёш тўлди. Буюмни бўлганимиздан эмас, қадр-қимматимиз, ўрнимиз борлигидан. Инсон қадри юксак тўтиладиган шундай юрт борми дунёда?! Бунинг учун ҳам шукрона айтаман, ҳам қалбим ғурурга тўлади.

2013-2014 ўқув йилида туман бўйича 54 нафар ўқувчи яқка тартибда таълим олаётди. Уларга 190 ўқитувчи бириктирилган. Достонга тақдим этилган компьютердан ташқари, яна 8 ўқувчи ҳам асосий сабоқларни АКТ асосида ўзлаштирмоқда.

Бу ўқув йили ҳам яқка тартибда таълим олаётган ўқувчилар ўртасида март ойида билимлар беллашуви-ни ўтказиш режалаштирилган. Бироқ Достон унда қатнашмайдиган, балки фан олимпиадасида ўз билимини синаб кўради. Математика фани ўқитувчиси Дилмурод Холдоровнинг эътирофича, Достон қолиб бўлиши учун имкониятлари етарли.

Ғанишер АКБАРОВ,
"Ma'rifat" мухбири

«Мусаффо осмон, заррин нурларини олам узра сочаётган кўёш, ям-яшил майсалар... Ота-онаси кўлидан ушлаб турган болакай юзида табассум. Камалакнинг етти хил ранги бахтиёр оила қувончига шерик бўлаётгандек». 1-синф ўқувчиси Элбек чизган расмини мана шундай чиройли сўзлар билан ифодалаб, мактаб бўйича ўтказилган «Бахтимиз — Қомусимиз» кўрик-танловида бошланғич синф ўқувчилари ўртасида қолиб деб топилди. Нафақат Элбек, балки барча синфдошлари ҳам Ўзбекистон Республикаси Конституциясига бағишланган тадбирларда фаол иштирок этишади.

Пойтахтимиздаги 239-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Валида Абдурахимова раҳбарлик қилаётган 1-«А» синфда 31 нафар ўғил-қиз билим олмақда. Уларнинг барчаси Элбек Отабоев каби расмлар танловида катта қизиқиш билан қатнашди. Ўқувчилар ўзлари чизган расмини изоҳлаб берганларидан сўнг ҳайъат аъзолари уларнинг ҳуқуқий саводхонлиги юқори эканлигини алоҳида таъкидлашди. Бунинг сабаби билан қизиқиб, синф раҳбарига мурожаат этдик.

— Анъанага кўра, ҳар йили Мустақиллик дарсини юртимиз мадҳиясини қуйлаш билан бошлаймиз, — дейди устоз. — Бу йил биринчи дарсдаёқ фаол

Шу тарзда оддийдан мураккабга тамойили бўйича Конституция моддалари она тили, ўқиш, математика, одбонма, мусиқа, расм, атрофимиздаги олам дарсларида интерфаол усуллар ёрдамида тушунтирилади. Учинчи чоракдан эса она тили дарсида 4-модда, юртимизда жуда кўп миллат вақиллари

Boshlang'ich ta'lim

ри яшаши, уларнинг ҳар бирининг ўз она тили борлиги мисоллар ёрдамида айтилади. Давлат тилимиз ўзбек тили эканлиги, бу Конституциямизда эътироф этилгани ҳақида маълумот берилади.

Ўқувчининг бурч ва вазифала-

Ҳар жума биринчи соатда ўтиладиган тарбиявий соатда ўқувчилар 41-, 47-, 63-, 64-, 66-моддалар ҳақида маълумотга эга бўлишади. Тарбиявий соат нонанавий тарзда ўтилгани боис ўқувчилар интиқлик билан кутишади. Шоир ва ёзувчиларнинг тақлиф этилиши, мавзуга доир шеър ва ҳикоялар айтиб бериши ўғил-қизлар хотирасида муҳрланади.

Ота-оналар йиғилишида ҳар куни фарзандларидан «Бугун мактабда нима ўрганиб келдинг?» деб сўрашларини тайинлайман, — дейди Валида Абдурахимова. Бурч ва эркинликлар ҳақида уйда ҳам эртақлар мисолида тушунча бериб боришни тавсия этаман. Болалар уй-

ҲАР БИР ДАРСДА...

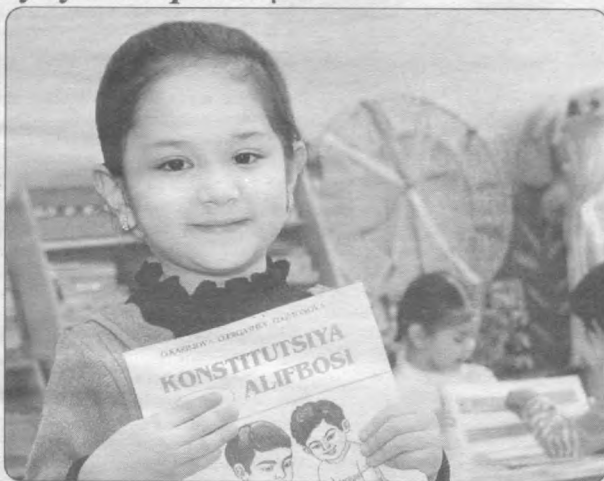
ўқувчиларга Бахтимиз Қомуси ҳақида тушунча берилмоқда

ўқувчиларим синфдошларига ўрناк бўлишди. Мадҳия ижросидан сўнг Бош Қомусимизнинг 5-моддасини ўқиб, «Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга» дея тушунча бердим. Шундан сўнг кичиктойлар билан биргаликда «Оқтоб — китобим менинг» китобидан қуйидаги шеърни ёд олдик.

Бобом ўқитган такрор
Истиқлол бу — бахт, дея.
Озод Ватан рамзи бор:
Байроқ, герб ва мадҳия.

Шу тариқа Конституция сабоқларини ўқув йили давомида ҳар бир дарсда мавзуга боғлаб ўтаман. Асосий қонунимиз ҳақидаги дастлабки тушунчаларнинг содда, бола тилида тушунтирилиши, Конституция сабоқларининг бошқа фанлар билан интеграцион тарзда ўтилиши яхши самара бермоқда. Бунда турли ўйинлар, мультимедияли воситалардан унумли фойдаланишим ўғил-қизларнинг ҳуқуқий билимини оширишда муҳим омил бўлмоқда.

Ўқувчиларга ҳар бир фанда Конституция моддаларини шеърли тарзда ёдлатиб, расм чиздириб ўргатилиши дарс самарадорлигини оширишга хизмат қилади. Алифбе дарсида 5-модда тушунтирилаётганда давлат гербида тасвирланган ой ва юлдузлар, дарё, кўёш, буғдой, пахта, Ҳумо қуши ҳақида батафсил маълумот берилади. «Г» ҳарфи ўтилганда герб, «Б»да байроқнинг расми чиздирилади. «Т» ҳарфи ўргатилаётганда эса ўқувчиларга 6-модда, яъни «Ўзбекистон Республикасининг пойтахти — Тошкент шаҳри» дея маълумот берилади. Сўнгра барча ўқувчилар устозлари билан биргаликда «Тошкентим» шеърини ёдлашади.

ри ҳамда ҳуқуқларининг эртақлар мисолида тушунтирилиши болаларда катта қизиқиш уйғотади. Турли ҳикоялар ёрдамида мактаб ва синфдаги тартиб-қоидаларга амал қилиш, оила аъзоларига ҳурмат билан муносабатда бўлиш лозимлиги таъкидлашиб борилади.

— Атрофимиздаги олам дарсини табиати қўйнида ўтишга одатланганман, — дейди муаллима. — Бундай дарсларда ўқувчиларга ер ости ва ерусти бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралар умуммиллий бойлигимиз эканини тушунтираман. Улардан оқилона фойдаланиш зарурлиги ва улар давлат муҳофазасида эканлигини 50—55-моддалар мисолида таъкидлаб ўтаман. 49-моддани эса Амир Темур ва Алишер Навоий музейларида ўтиладиган дарсларда изоҳлаб, фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб-асрашлари лозимлигини айтаман.

ларида эшитган эртақларини тарбиявий соатларда навбатманавбат айтиб беришга одатланганлар.

Ўқув йили давомида ўтказиладиган тадбир ва байрамларда ўқувчилар Бош Қомусимиздаги тегишли моддаларни ёдлаб келиши анъанага айланган. Мисол учун, Ватан ҳимоячилари кунини 52-моддани ёддан айтиб беришади.

Ўқувчиларга 1-синфданок содда ва осон тарзда ҳуқуқий таълим-тарбия берилиши ўқитувчидан етарли малака талаб этади. Валида Абдурахмонова бу борада йиғирма икки йиллик фаолияти давомида тўплаган тажрибаси қўл келмоқда. Шу боис ўқувчиларнинг ҳуқуқий билими бошланғич синфларданок пухта шаклланимоқда. Муаллимнинг ўзига хос усулидан аини дамда Умида Худойберганова, Хуршида Матюсупова каби ёш педагоглар ҳам ўрناк олишмоқда.

Гулюз ОРИФЖОНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Ўғилжон ая гулни яхши кўрарди. Эрта баҳордан то кеч кузаккача ҳовилларини ранг-баранг гулларнинг ифори тутиб кетарди. Онахон ҳар йили гулларнинг навию турларини кўпайтириб борар, бу бир томондан рўзгорининг камини тўлдирса, иккинчи тарафдан фарзандларининг гўзалликка ошно, ўзларича нималарнидир яратиб лаззатланиш ишқи билан улғайишига ажойиб муҳит яратарди. Отаси Ҳасанбой аканинг эртақларини тинглаб, Ўғилжон ая билан гулларнинг нозик парвариши-ю, чиройига бирдек махлиё бўлиб вояга етган Равшанжон тадбиркор бўлиш ниятини дилига тугди.

Шу мақсадда турли мамлакатларда ишлаб чиқарилаётган ўйинчоқлар савдоси билан шугуллана бошлади. Тўғри, топиш-тутиши ёмон эмасди. Аммо баъзида кўғирчоқларни кўлига оларкан, кўнгли хижил тортарди: негадир ҳаммасининг кўзи бир хил! Ҳеч қандай маъни тополмайсан. Нега бизнинг болаларимиз ўз миллий кўғирчоқларимизни ўйнаб катта бўлиш-маяпти? Ўша отам айтиб берган достонлардаги Алпомишу Барчиноилар, Ҳазрат Навоий асарларининг қаҳрамонлари, ўзбек келинларининг ибодатлари акс этган, ота-боболаримизнинг ҳар боқишларидан минг маъно балқиб турувчи қиёфалари намоён кўғирчоқларни улар қачон кўришади? Ана шундай сўнсиз саволлар уни отасининг кутубхонасидан ўрин олган китобларни яна варақлашга, пойтахтимиздаги театрларга бориб мутахассислар билан маслаҳатлашишга, турли адабиётларни ўқиб, интернет сайтларидаги маълумотлар билан танишишга ундади. Дастлабки уринишлари гўё муваффақиятсизликка учрайдигандек, ҳафсаласи пир бўлган кезлари ҳам кўп бўлди. Лекин уриниш ва изланишлардан чекинмади. Қайта-қайта қилинган ҳаракатлар, албатта ўз самарасини беради. Ниҳоят унинг ҳаёлидагидек бағрикенг, меҳнаткаш ва меҳмондўст ўзбек отахони ва онахони сиймосидаги кўғирчоқлар яратилди. Равшаннинг бу ижодий фаолияти давомида фарзандлари ҳам бирдек кўмаклашди, қўллаб-қувватлашди, ўз фикрлари билан образнинг тўлақонли чиқишига ҳисса

қўшишди. Айниқса, тўнғич кизи Муслиманинг қизиқувчанлиги, иштиёқи, укуви кўпчиликни ҳайратлантирарди. Энди уйдабурон қиз отасининг кўмагида катта ҳажмли кўғирчоқлар яса-

риладиган турли поллиз маҳсулотларининг ўйинчоқ шаклидаги кўринишлари юзга келди.

— Болалигимизда таътил кунларини орзиқиб кутардик, — дейди Равшан Ўринбоев. — Негаки, ота-онамиз Бўстонлиқ туманидаги Боғистон қишлоғида яшайдиган қариндошларимизникига меҳмонга олиб боришининг имкони туғиларди-да! Мени қишлоқ одамларининг самимий ва соддадиллиги, сокин ва осойишта турмуш тарзи, табиати, ҳайвонот олами билан қандайдир боғлиқлиги ўзига тортарди. Лекин бугун шаҳарда туғилиб, улғаяётган фар-

Intilganga tole yor

ҚАДРИЯТЛАР ҚЎҒИРЧОҚЛАР ҚИЁФАСИДА

нигина эмас, балки улар иштирокида композициялар яратиш, турли томошалар уюштириш, эртақларни саҳналаштириш тилаги билан ишга киришди. Шу тариқа чолу кампирлар қаторига набирилар, ўзбек хонадонларининг баракаси саналган тандир, тўқисчилик манбаи — сигир ёнида бузоғи билан, шаҳар бозорларини сархил неъматлар билан тўлдиришга хизмат қилган арава, соҳибкор деҳқонларимиз томонидан етишти-

зандларимизнинг ҳаммаси қишлоқ ҳаёти ҳақида тасаввурга эга, деб айтолмаймиз. Қадриятларимизни кўнглиларига жо этиш учун эса уларнинг ўша оппоқ пахтазор далаларимиз, боғроғларимиз, ҳар тонг оппоқ неъматлар билан сийлагувчи чорва ҳайвонлари... хуллас, барча бойликларимиз ҳақида тушунчага эга бўлиб камолга етишларига эришишимиз керак.

— Катта ҳажмли кўғирчоқларимизнинг бўйи 175—

180 сантиметрли ташкил этади. Улар билан истироҳат боғлари, турли тадбирларда томошалар кўйганимизда болажонларнинг кўзларидаги қувонч, ҳайратни кўриб суюниб кетамиз, — дея сўхбатимизни давом эттиради Муслима. — Айниқса, пойтахтимиздаги мухташам «Бунёдкор» стадионининг очилишида «Бунёдкор» футболчиларининг тимсоли саналувчи қалдирғоч ва тўпни ясаб, ўзимиз уни ҳаракатга келтирганимиз, «GM Uzbekistan» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган енгил автомашиналар тақдирининг бирида «чол ва кампир»ларимиз ўзбекона лутф билан меҳмонларни қарши олгани кўнглимизда алланечук ўзимиздан, юртимизнинг соодатли кунлари, муваффақиятларидан гурурланиш ҳиссини уйғотди... Бу изланишларимизнинг барчаси мамлакатимизда ижодий меҳнат қадрланаётгани, қўллаб-қувватланаётгани учунгина рўёбга чиқмоқда, аслида!

Муслима Ўринбоева айна кунда Қўйлик маиший хизмат кўрсатиш коллежи ўқувчиси. У отасининг устaxonасида янгидан-янги кўғирчоқлар ясашни давом эттириш баробарида, чет тилларни пухта ўрганишга киришган. Келажакда ўз ўйинчоқлари билан сайилгоҳлар, мактабгача таълим муассасаларида томошалар кўйиш, турли танлов ва тадбирларда, кўрғазмаларда иштирок этишни ният қиладди. Шунингдек, ўқитувчилик касбини эгаллаб, ўқувчиларига хорижий тилларни кўғирчоқлари билан бирга эртақлар, томошалар воситасида ўргатишни ҳам режалаштириб қўйган. У яқинда Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ташаббуси билан ўтказилган «Тадбиркор аёлнинг энг яхши лойиҳаси» танловининг республика босқичида «Ишлаб чиқариш соҳасидаги энг яхши лойиҳаси учун» номинацияси бўйича биринчи ўринни эгаллади. Ишлари эса нуфузли ҳакамлар ҳайъати томонидан миллий қадриятларимизни тарғиб этиш, асраб қолиш ва ҳалқимиз ҳаётига, болаларимизнинг онгу шуурига чуқур сингдириш йўлидаги фаолият намуналари дея эътироф этилиб, уларнинг болалар боғчаларида етиб бориши, бозорларимизда ўз ўрнини топиши чора-тадбирларини кўриш масаласи ўртага ташланди.

Ойбуви ОЧИЛОВА

КАТТА ЮТУҚЛАР

уларга кичик муаммоларни бартараф этиш билан эришилади

Тарбиячилардан «Неча яшар болалар билан ишлаш қийин?» деб сўрасангиз, «Икки-уч ёшлилар гуруҳи билан» деган жавоб оласиз. Кичкинтойларда диққатнинг тўлиқ шаклланишига боис машғулотларни олиб бориш осон бўлмайди. Уларнинг жамоа билан ишлашга кўникиши ҳам қийин кечади. Хўш, энг кичик ёшдаги болаларни боғча ҳаётига қандай қилиб осон мослаштириш мумкин? Пойтахтимиздаги 600-МТМнинг илк ёшли болалар гуруҳи тарбиячиси Нафиса Бўриеванинг бу борадаги тажрибаси таҳсинга лойиқ. Моҳир педагог йигирма йилдан бери ҳар гал янги

гуруҳ қабул қилиб олганида, аввало, она меҳрига тўйиб улгурмаган гўдакларни ўзига ўргатишга ҳаракат қиладди. Онасидан айрилишни хоҳламаётган болакайни меҳр билан кўтариб олиши, самимий эркалаши вазиятни юмшатади. Шундан сўнг у беихтиёр боғча опасининг ортидан эргашади. Жисмоний машқлар давомида болалар янада «очиладди». Фаоллаштирувчи сўхбат эса гуруҳга ўзгача кайфият бағишлайди.

Нафиса Бўриева ҳар бир бола билан бугун қор ёққанлиги, қорнинг ранги оппоқлиги, қишда ҳаво совуқ бўлиши, ёмғир ёғса ер намланиши

каби маълумотлар юзасидан гаплашади. Болалар ҳам атрофдаги ўзгаришларни, табиат ҳодисаларини ўз тушунчалари бўйича изоҳлади. Кейин ўғил-қизлар ранглар билан таништирилди. Болажонлар ҳар кун кўлига олиб, ўйнаб юрган ўйинчоқлари, қаламларининг қайси рангдалигини билиб олишди. Етти та асосий рангни турли предметлардан излаб топиш машғулотининг мустаҳкамловчи қисми бўлди. Яшил машиначани топан қизалоқ хурсандлигидан ҳаммага мамнун қолди.

— Болаларнинг ранглар ҳақидаги тасаввурларини бойитиш учун сўхбат ўтказаман, — дейди Нафиса

Maktabgacha ta'lim

Бўриева. — Улар расмларда кўрганлари ҳақида сўзлаб беришади. Уч нафар икки ёшли бола билан алоҳида шугулланаман. Чунки рангларни бир-биридан фарқласалар-да, нутқи яхши ривожланмагани боис қандай жараёнларни тасвирлаб беришлари қийин кечаяпти.

Тарбиячи кунлик фаолиятини режали ташкил этиши, болаларнинг ўзлаштириш даражасини мониторинг қилиши ва бўшлиқларни тўлдириб бориши натижасида самарадорлик ошмоқда. Зеро, ижобий кўрсаткичларга ана шундай — кичик-кичик муаммоларни ўз вақтида бартараф этиш орқали эришилади.

Насиба ЭРХОНОВА

ВАТАН ҲИМОЯСИГА КАМАРБАСТАЛИК

юртни севишдан бошланади

Йигитлар азал-азалдан элат ва халкларнинг посбони, таянчи бўлиб келган. Юрт осойишталиги, сарҳадлар дахлсизлиги кўпроқ улар зиммасига юклатилган. Ўз навбатида, жасур йигитлар ҳам ана шу ишончга яраша бутун ҳаётини ватан осойишталигини таъминлашга бағишлаган. Аждодларимиз орасидан чиққан халқ қаҳрамонлари, паҳлавон ботирлар шулар жумласидандир.

Ўғил-қизларимиз бугунги кунда ҳам ватан тинчлиги ва юрт фаровонлигига ҳисса қўшишни ўзларининг энг олий бурчи деб билмоқда. Таълим муассасаларида ёшларимизни туғилиб ўсган юртига садоқат, ватанпарварлик руҳида тарбиялашга қаратилган фанлар ўқитилмоқда. Ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимидаги академик лицей ва коллежларда «Чақирувга қадар бошлангич тайёргарлик» фани айни шу вазифани бажараяпти.

Мазкур фан ёшларда, аввало, Ўзбекистон Республикаси Конституциясида белгилаб берилган ҳуқуқ ва бурчларни англаш, юрт ҳимоясига ҳамиша шай туриш, Қуролли Кучлар низомидаги ва ҳарбий қасамёдига абадул абад содиқ қолиш каби муҳим вазифаларни ўргатишга қаратилган. Дарс жараёни ёшларни ҳарбий хизматни ўташда фуқаролик бурчларини аъло даражада бажариш ва ўзига топирилган замонавий жанговар қуроолар, ҳарбий техникаларни қисқа муддатда ўзлаштириб олишни таъминлашдан иборат. Ёшларга ҳарбий таълим беришда ҳарбий машқлар, ҳаракатлар ва амалларни ҳарбий қисмлардаги қўшинларнинг жанговар ўқув фаолиятига имкон қадар яқинлаштирилган ҳолда ўрганиш кўзда тутилди.

Жиззах транспорт,

алоқа касб-хунар коллежиди ҳам бу фаннинг самарали ва мазмунли ўқитилишига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бунинг учун ўқув-машғулот хоналари зарур техник жиҳозлар, кўргазмалар кўроллари билан тўлиқ таъминланган. «Чақирувга қадар бошлангич тайёргарлик» фанининг назарий ҳамда амалий машғулотлари давлат таълим стандартлари асосида ташкил этилиши эса ўқувчиларни бир-биридан қизиқарли дарслар иштирокчисига айлантираётти.

Етти нафар ўқитувчи ёшларга замон талаби даражасида билим беришга интилоқда. Тажрибали устозлардан Мустафо Ҳайитов, Жаҳонгир Шарипов, Шерзод Умрзоқов нафақат коллежда, балки вилоятда ҳам яхши педагог мутахассис ҳисобланади. Улар ўқувчиларга замонавий технологиялар асосида билим бериб, тўғрақ машғулотларини ҳам мазмунли олиб боришмоқда. Яна бир тиришқоқ педагог Бахтиёр Миллаев эса 2013 йили ҳарбий йўналиш бўйича «Йилнинг энг яхши ўқитувчиси» кўрик-танловининг республика босқичида қатнашди.

«Чақирувга қадар бошлангич тайёргарлик» фани учун ўғил болаларга 140 соат, қизларга 70 соат (36 соати фуқаро муҳофазаси ҳамда 34 соати тиббий билим асослари сифатида) аж-

ратилган, — деди ўқитувчи Бахтиёр Миллаев. — Шундан 94 соати амалий, 46 соати назарий машғулотлар сифатида ўтилади.

Айтиш керакки, тажрибали педагог Бахтиёр Миллаев коллежда 2006 йилдан буён ҳарбий педагог бўлиб ишлаб келмоқда. У таълимнинг янги технологиялар асосида ҳар бир дарсни ўқувчиларга тушунарли тарзда ташкил этишга ўз куч ва билимини сарфламоқда. Муаллим ташаббуси билан коллежда «Алоқачи» жамоаси тузилган ҳам бунинг тасдиғидир. Мазкур жамоа ҳарбий спорт йўналишидаги кўплаб тадбирларда мунтазам иштирок этмоқда.

Яна бир эътиборли жиҳат: коллеж жамоаси 2007, 2010 ва 2011 йилларда ҳарбий спорт йўналиши бўйича ўтказилган «Шунқорлар» мусобақасининг республика босқичида фаол иштирок этиб, фахрли ўринларни эгаллади. 2012 йили эса «Алоқачи» жамоаси Чирчиқ шаҳрида кечган «Ёш чегарачилар» ҳарбий спорт мусобақасининг республика босқичида фаол иштирок этди.

«Чақирувга қадар бошлангич тайёргарлик» фанини доим орзиқиб қўямиз, — деди коллеж ўқувчиси Абдурахмон Асоров. — Биз учун бу фан жуда муҳим. Бир неча дақиқа бўлса-да, ўзимизни фидойий ва мард ҳарбийлар сафида юргандек ҳис қиламиз. Ватан ҳимоясига шай туриш — ҳар бир йигитнинг муқаддас бурни. Дарс ва машғулотлардан ташқари, ҳарбий билим юртлари ва Мудофаа вазирлиги ходимлари билан ўтказиладиган учрашув-

лар бизни мазкур соҳага янада кўпроқ жалб этади, аскарлик бўлган ҳавасимизни оширади.

Бугун ушбу коллежнинг битирувчилари Жиззах олий ҳарбий авиация билим юрти ва ҳарбий йўналишдаги ўқув юртларида билим олишмоқда. Албатта, бундай натижаларга ўз-ўзидан эришиб бўлмайди. Бунда коллеж ўқитувчи-педагогларининг ҳарбий таълим моҳиятини тушуниш ҳамда бугунги таҳликали давр руҳини тўғри идорқ этиши муҳим аҳамиятга эга. Мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиб, дарслар самарадорлигини ошириш, ўқувчиларда ватанпарварлик туйғусини шакллантириш, юртга садоқат, Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш бугун нафақат ҳарбий соҳада, балки ҳар қадамда, кундалик турмушимизда долзарблик касб этаётти.

Айтиш жоизки, коллежда кўкси ёниб, кўзи қачнаб турган ёшларнинг, ҳарбий билим ва дунёқарашини кенгайтириш, кўникмасини шакллантириш мақсадида турли ҳарбий қисмларга учрашувларга олиб боришга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Бундай самимий учрашувлар йигитларни ҳамisha соғлом ва тетик қилишга, юрт мудофааси учун ўзларини доим масъул ҳисоблашга чорлайди.

Бугун коллежда таълим-тарбия олаётган ўқувчилар эртага, албатта, ҳарбий қисмларда йигитлик бурчини адо этиш, она юрти қалқон бўлишни ўзларининг эзгу мақсади деб билишади.

Абдусаттор СОДИКОВ,
«Ma'rifat» мухбири

АЁЛ ВА СПОРТ

Тўрақўрғон туман ХТМФМТТЭ бўлими томонидан Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кунга бағишлаб спорт мусобақаси ташкил этилди. Тумандаги 35-мактабда ўтказилган «Аёл ва спорт» турнирида тизимда фаолият олиб бораётган 50 дан ортиқ раҳбар хотин-қизлар тўрт йўналишда беллашдилар. Шунингдек, 9-синф ўқувчилари ўртасида ҳам «Конституция — бахтимиз, иқболимиз» шиори остида турнир ҳам ташкил этилди. Ғолиблар туман ҳокимлиги, туман таълим, фан ва маданият ходимлари касаба уюшмаси, халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими томонидан фахрий ёрлик ҳамда қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Озода БЕРДИКУЛОВА,
35-мактаб директори

СОБИҚ РЕКОРДЧИ — 2-УРИНДА

Япониялик фигурали учувчи Юдзүру Ханью ўз юртидаги Фукуоке шаҳрида ўтказилган Гран-при турнири финалида қисқа дастур бўйича кечган мусобақада рекорд ўрнатди.

Ханью жараёнда 99,84 балл жамғариб, собиқ рекордчи — канадалык Патрик Чанини ортда қолдирди. У шу йилнинг ноябрь ойида Париж шаҳрида бўлиб ўтган Гран-при турнирида 98,52 балл тўплаб, дунё ахлини лол қолдирганди.

Бу сафар эса 87,47 балл билан чекланди. Фахрли учинчи ўрин эч бир япон спортчиси Нобунари Одага nasib қилди. Унинг хатти-ҳаракатлари 80,94 балл билан баҳоланди.

РОББЕН САФДАН ЧИҚДИ

Футбол бўйича Голландия миллий терма жамоаси ва «Бавария» клуби ярим ҳимоячиси Арьен Роббен тиззасидан олган жароҳати туфайли камиди тўрт hafta майдонга тушолмайдиган бўлди.

Футболнинг отаси Ханс Роббеннинг айтишича, ўғли «Бавария» сафида жорий йилнинг сўнги ойида ўтказилган клублар ўртасидаги жаҳон чемпионатидаги боролмаслиги мумкин.

Роббен Германия кубогининг янги рақибларида «Аугсбург» жамоасига қарши кечган матчнинг (2:0) 14-дақиқасида рақиб дарвозабони Марвин Хипп билан тўқнашиб кетди. (Этилборлоси, у 4-дақиқада гол урганди.) Шундан сўнг «Бавария» вақили майдондан шифокор ёрдами билан чиқиб кетди ҳамда тўри шифохонага олиб борилди.

ТАНИШИНГ: «БРАЗУКА»

Келас йили Бразилия яшил майдонларида футбол бўйича ўтказиладиган навбатдаги жаҳон чемпионати тўпининг кенг оммага расман таништирув маросими бўлиб ўтди.

«Associated Press» ахборот агентлигининг хабарига кўра, тантанали маросим Рио-де-Жанейро шаҳридаги ботаника боғида ташкил этилган. Тадбирда икки қарра жаҳон чемпиони бразилиялик Кафу ҳамда голландиялик Кларенс Зеелдорф иштирок этган.

Сувонмода қатнашган бир миллиондан ортиқ кишининг 78 фоизи «Бразука» (Brazuca) сўзини танлаган. Тўпининг атрофи кўк, тилларанг ва яшил рангли чизиклар билан безалган. Бу маҳаллий ахбори ўртасида машҳур бўлган бразилча рақснинг танланган. «Бразука» шакли «Adidas» компанияси томонидан ишланган «Танго 12-га» («Европа-2012») ҳам ўхшаб кетади. Хатто уни тайёрлашда фойдаланилган материал ҳам бир хил.

Муңиал 2014 йилнинг 12 июндан 13 июлига қадар Бразилиянинг 12 шаҳрида ўтказилади.

СТОЛ ТЕННИСИ МУСОБАҚАСИДА

Пойтахтимиздаги 38-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида стол тенниси бўйича «Соғлом авлод учун» кубоги мусобақаси бўлиб ўтди. Турнир «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, Халқ таълими вазирлиги, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳамда Ўзбекистон стол теннис федерацияси ҳамкорлигида ташкил этилди.

Йилдан-йилга мазкур мусобақа иштирокчиларининг сони ортиб бораётгани кўзга келди. Бу галги мусобақаларнинг энг сўнги босқичида барча вилоятлар, Қорақалпоғистон Республикаси ва Тошкент шаҳридан жами 56 нафар 2001-2002 йилларда туғилган ўғил-қизлар иштирок этиб, жуфтлик ва яккалик баҳсларида ўзаро мусобақалашиди.

Шиддатли қарама-қаршиликларда Наманган, Бухоро, Самарқанд, Андижон вилояти ва Қорақалпоғистон Республикасидан келган ўсмирлар муваффақиятли қатнашиб, юқори натижаларга эришди. Хусусан,

қизлар ўртасидаги яккалик ва жуфтлик баҳсида наманганлик Сўғдиёна Мамадалиева ўз жамоаси шарафини муносиб ҳимоя қилиб,

1-ўринни қўлга киритди.

Бугунги мусобақада қизим ғолибликни қўлга киритганидан қувондим, албатта, — деди Сўғдиёнанинг отаси Абдурашид Мамадалиев. — Биласизми, қизим гўдақлик вақтида жуда нимжон ва қувватсиз эди. Хатто раҳит касаллигига чалиниб қолганди. Ўшанда шифокор маслаҳати билан уни айнан стол теннисига тўғраганига бердик. Мана шу орқали ўз саломатлигини ҳам тиклади, кетма-кет мусобақаларда қатнашиб, ғолиб ҳам бўлаяпти.

Кубок учун кечган мurosасиз учрашувларда Андижон ва Наманганлик ёш спортчиларнинг жуфтлик ўйинлари ҳаяжонли ўтди. Умумжамоа ҳисобида қизлар ўртасида Наманган биринчи, Андижон иккинчи ва Бухоро вилояти учинчи поғонага жойлашди. Ўғил болалар ўртасида эса қарақалпоғистонлик ёш спортчиларга тенг келадигани топилмади. Бу борада самарқандликлар иккинчи ва фарғоналиклар учинчи ўринни эгаллади.

«Энг маҳоратли ўйинчи», «Энг яхши ўйинчи», «Энг фаол ўйинчи» номинациялари бўйича ҳам ғолиблар аниқланди.

Одина КҮЛМУРДОВА,
ЎЗДЖТУ талабаси

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ
олган сурат.

ДАРҒОМ ИСТЕЪДОДЛАРИ

Самарқанд вилояти Пастдарғом туманида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 21 йиллиги муносабати билан «Дарғом истеъдодлари» ёшлар фестивали ўтказилди.

Истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этилган мазкур тадбирда мактабгача таълим муассасалари тарбияланувчилари, умумтаълим мактаблари ва касб-хуна қоллажлари ўқувчилари, талабалардан иборат минглаб пастдарғомлик ёшлар иштирок этди. Улар хорижий тиллар, табиий фанлар, шеърлар, миллий ҳунармандчилик, пазандалик, мода ва дизайн, рақс, миллий эстрада ва хонандалик, тасвирий ва амалий санъат, ахборот коммуникация технологиялари, спорт соҳаларидаги билим ва иқтидорини намойиш этди.

Суратларда: фестиваль иштирокчилари.

Алишер ИСРОИЛОВ (ЎЗА)
олган суратлар.

«Ma'rifat» ҳамда «*Узбекистон*» газеталарига обуна бўлсангиз:

Таълим-тарбия соҳасига оид Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармоишлари билан тезкор равишда танишиб борасиз

Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари, Ўрта махсус, касб-хуна таълими маркази томонидан узлуксиз таълим жараёнини такомиллаштириш мақсадида ишлаб чиқилган янги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга ўз вақтида эга бўласиз

Барча ўқув фанлари бўйича бериладиган илғор методик тавсиялар, янги услублар ҳамда намунавий дарс ишланмаларидан машғулотларингиз самарасини оширишда фойдаланасиз

Республикада фаолият кўрсатаётган ҳамда хорижий ҳамкасбларингизнинг таълим-тарбия соҳасида кўлга киритаётган улкан ютуқлари ва бой тажрибаларидан баҳраманд бўласиз

Мамлакатимиз ҳамда чет эллик мутахассис-олимлар, зиёлиларнинг ёш авлод маънавиятини юксалтириш, «оммавий маданият»нинг зарарли таъсирларидан ҳимоялашга қаратилган фикр-мулоҳазалари, амалий тақлифлари маънавий-маърифий фаолиятингиз самарадорлигини оширишга хизмат қилади

Барча соҳалар бўйича мамлакатимиз ҳамда дунё илм-фани янгиликларидан барвақт хабар топасиз ва қизиқувчан ўқувчингизнинг ҳар қандай мураккаб саволларига тезкор жавоб бериш имкониятига эга бўласиз

Республикада таълим тизими ҳаётида рўй бераётган янгиликлар, воқеа-ҳодисалар ҳамда жойларда эришилган ютуқлардан доимий равишда хабардор бўлиб борасиз

Мамлакатимиз ва хориж майдонларида ўтказилган қизгин спорт мусобақалари натижаларидан тезкор хабар топасиз, ўз ўқувчиларингизнинг спорт, мусика ва санъат бўйича нуфузли халқаро тадбирлардаги муваффақиятлари ҳақида ўқиб, фахр ва ғурур ҳиссини туюсиз

Қаламини кўлдан қўймай келаётган таниқли шоир, ёзувчиларнинг ва эндигина ижод оламига кириб келаётган умидли ёшларнинг янги асарларини биринчи бўлиб ўқиб бахтига муяссар бўласиз

«Ma'rifat» ва «Учитель Узбекистана» газеталари — Сизнинг минбарингиз!

«Ma'rifat» газетаси бўйича:

"Энг яхши мақола" — энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқдорида;
"Оригинал бир соатлик дарс" — энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқдорида;
"Сермазун саҳифа" — энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқдорида;
"Энг яхши очерк ёки эссе" — энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқдорида;
"Педагог-муаллифнинг долзарб материали" — энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқдорида;
"Қизиқarli интервью, суҳбат" — энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдорида;
"Жозибали сурат" — энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдорида;
"Самарали методик материал" — энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдорида;
"Тарбияга оид амалий тақлиф" — энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдорида;
"Қўнғили бадавий асар" — энг кам ойлик

иш ҳақининг 2 баравари миқдорида;
"Воқеликка муносиб шарҳ" — энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида;
"Ўзига хос янгилик" — энг кам ойлик иш ҳақининг 1 баравари миқдорида;
"Талаба-журналистнинг ёрқин публицистик иши" — энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида;
"Энг сара таржима материали" — энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида;
"Мазмунли таълимий бошқотирма" — энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида;
"Ҳозиржавоб муштарий" (Акс-садо) — энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида;
"Энг яхши репортаж" — энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида.

Тахририят томонидан мунтазам ўтказиб келинаётган «Фаслинг энг яхши ижодкори» танловига тегишли номинациялар бўйича ижодий ишларингиз билан иштирок этиб, ўз фикр-мулоҳазаларингиз, тажрибаларингиз ҳамда амалий тақлифларингизни ҳамкасбларингиз билан ўртоқлашиш, шу баробарида белгиланган мукофотга сазовор бўлишингиз мумкин!

«Учитель Узбекистана» газетаси бўйича:

"Лучшая разработка урока" — в размере трех минимальных зарплат;
"Лучшая статья" — в размере трех минимальных зарплат;
"Инновационный педагогический опыт, методика" — в размере двух минимальных зарплат;
"Актуальное интервью, беседа" — в размере двух минимальных зарплат;
"Хорошая новость" — в размере одной минимальной зарплат;
"Оригинальный фотоснимок, художественная работа" — в размере одной минимальной зарплат;
"Лучший материал студента-журналиста" — в размере одной минимальной зарплат.

Ma'rifat

Нашр кўрсаткичи
Имтиёзли обуна (жорий йилнинг
30 ноябрга) учун — 149,
Якка обуначилар ва
ташкilotлар учун — 150.

Обунали «Матбуот тарқатувчи» ҳамда «Ўзбекистон почтаси» акциядорлик компанияларининг жойлардаги бўлимларида амалга оширишингиз мумкин.

Учитель

Нашр кўрсаткичи
Имтиёзли обуна (жорий йилнинг
30 ноябрга) учун — 216,
Якка обуначилар ва
ташкilotлар учун — 217.